ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
5 динара
БРОЈ 1323
6.5.1977. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН СТРИП
ИНСПЕКТОР КЕЛИ (I део)

Веровали или не!

Крајем прошлог века

ЈЕДАН ПРОСЈАК

ОБРАЗА ПРОБОДЕНИХ МЕТАЛНОМ ШИПКОМ, КРСТАРИО ЈЕ 23 ГОДИНЕ УЛИЦАМА ПЕЈПИНГА (КИНА) СКУПЉАЈУЋИ ПРИЛОГЕ ЗА ОБНАВЉАЊЕ НЕКОГ ХРАМА. ИСПРЕД СВАКЕ КУЋЕ УДАРДО ЈЕ У ГОНГ СВЕ ДОК МУ ДОМАЋИНИ НЕ БИ НЕШТО УДЕЛИЛИ.

1-9

© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved

ОСМОУГАОНА КУКА

КОЈУ ЈЕ 1854. ГОДИНЕ САГРАДИО У ВОТЕРТАУНУ (САД) АДВОКАТ ЏОН РИЧАРДС ИМАЛА ЈЕ ТЕКУЋУ ВОДУ, ЦЕНТРАЛНО ГРЕЈАЊЕ И СИСТЕМ ЗА КЛИМАТИЗАЦИЈУ.

АФРИЧКУ ЉУБИЧИЦУ

КОЈА ЈЕ ИМАЛА У ПРЕЧНИКУ **55 САНТИМЕТАРА** ОДГАЈИЛА ЈЕ МАРЏ РОБЕРТС ИЗ ЕЛВУД ПАРКА (САД).

ТОМ БЕНСОН

ИЗ ПРЕСТОНА, У ЕНГЛЕСКОЈ, ПЕШАЧИО ЈЕ БЕЗ ПРЕКИДА **117 ЧАСОВА** ПРЕВАЛИВШИ ЗА ТО ВРЕМЕ **500** КИЛОМЕТАРА.

ЕМИЛ ЈАНИНГС

БИО ЈЕ ПРВИ ГЛУМАЦ КОЈИ ЈЕ ДОБИО ОСКАРА (1928) ПА ИПАК КАСНИЈЕ НИЈЕ ВИШЕ СНИМИО У АМЕРИЦИ НИЈЕДАН ФИЛМ — **ЗБОГ СВОГ ЈАКОГ НЕМАЧКОГ АКЦЕНТА** КОГА СЕ НИЈЕ МОГАО ОСЛОБОДИТИ.

ОВАКВИМ ПЛАКАТИМА

УПОЗОРАВАЊЕ СУ НЕКАД НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ НЕЖЕЉЕНЕ ОСОБЕ: АКО НЕ НАПУСТЕ ГРАД БИЋЕ ОБЕШЕНЕ!

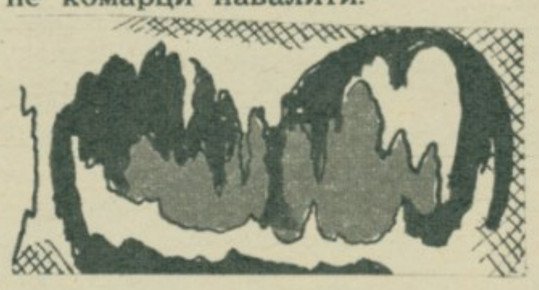
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● од пре извесног времена Зоолошки врт у Копенхагену има фарму на којој животиње проводе одређено време у слободи, одмарајући се од боравка у затвореном простору.

● стручњаци мађарског предузећа „Тунгсрам“ створили су нову електричну сијалицу која испушта жуту светлост чији су таласи 580—600 микрона. Комарци не виде ову светлост и не лете ка њу. Захваљујући томе сада се у становима који имају овакве сијалице могу држати отворени прозори без страха да ће комарци навалити.

● највећи број пећина регистрован је у Сједињеним Америчким Државама: једанаест хиљада. Од европских држава највише пећина имају Италија — 8.379, Француска — 7.000 и Југославија — 5.300.

● месо крокодила по укусу је слично свињетини. Најукуснији део на крокодилу је — реп.

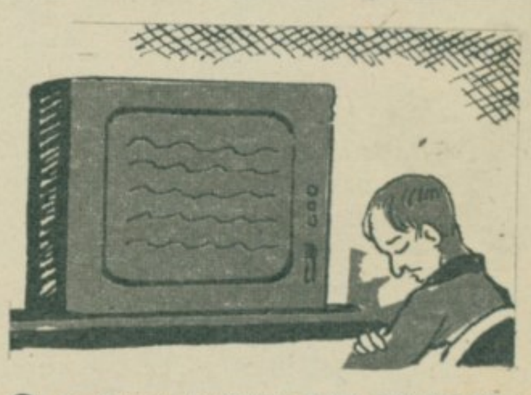
● сок из лишћа младих грана храста делује као алкохол на бубу јеленак. „Пијани“ јеленци често се између себе огорчено боре све док један од противника не престане да даје знаке живота.

● и у старом веку постојале су „агенције“ које су организовале забавна и научна путовања. Грчки филозоф Аристотел, који је живео у 4. веку пре наше ере, забележио је у једном

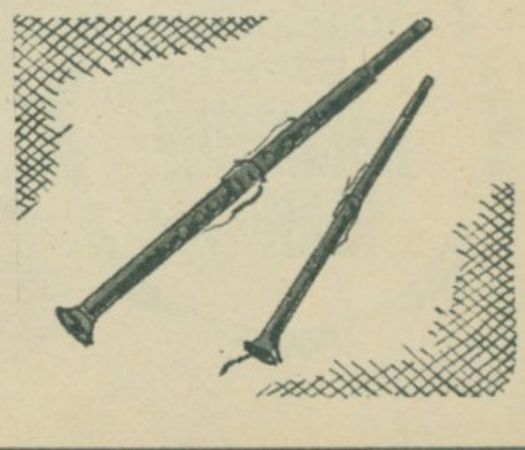

од својих дела да је често долазило до спорова између организатора тих путовања и путника. Историја се, као што видимо, понавља — бар што се туризма тиче.

● пољски стручњаци разрадили су електронски систем који аутоматски искључује све телевизоре и радио-пријемнике у тренутку кад се програм заврши.

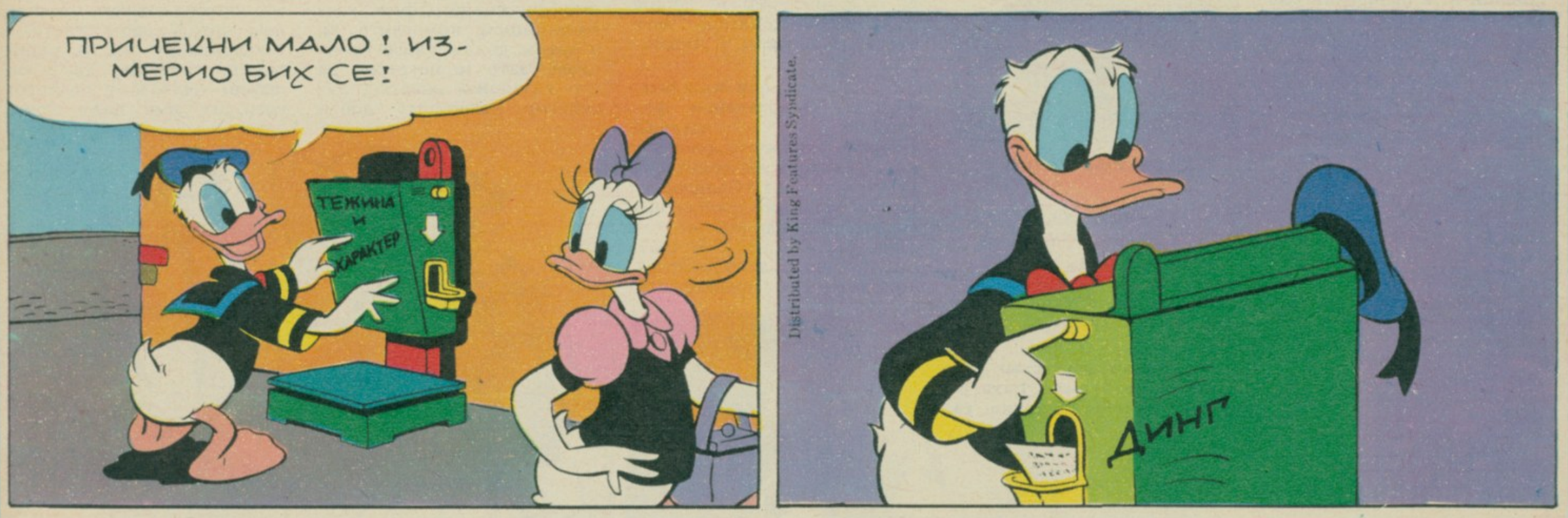
● у Енглеској је пуштена у продају прва партија кларинета израђених од најлона појачаног стакленим влакнима. Засад је још тешко рећи да ли ће у изради музичких инструмената најлон потиснути класични материјал — дрво.

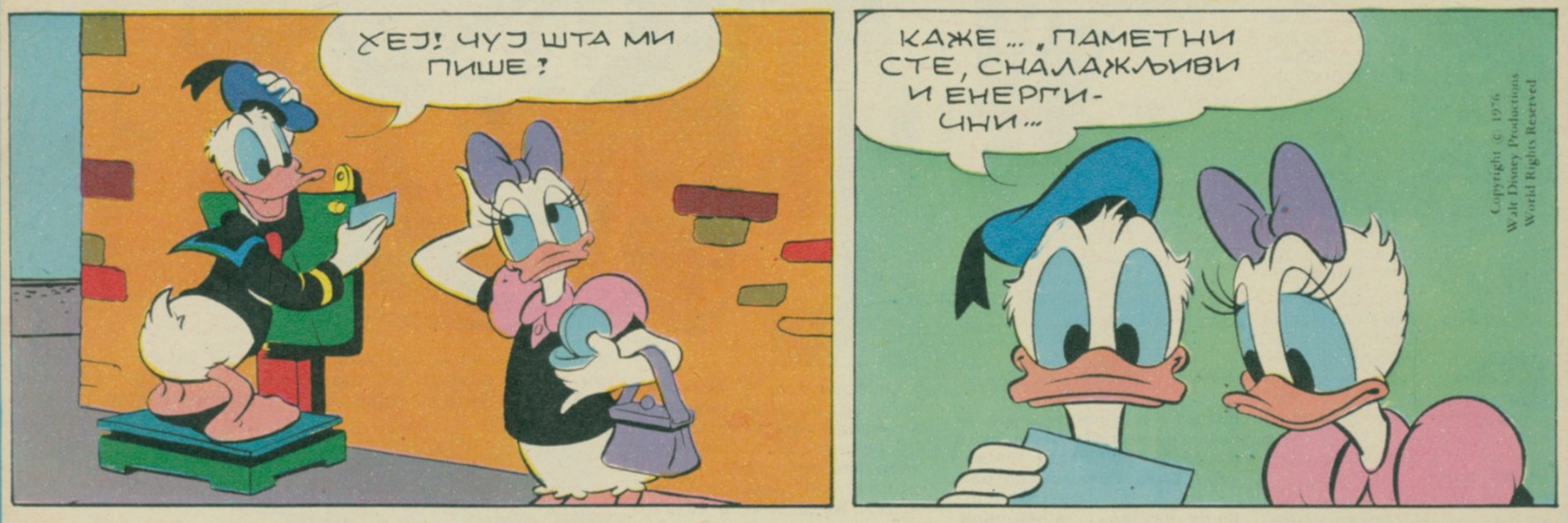

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

У ПОСЕТИ

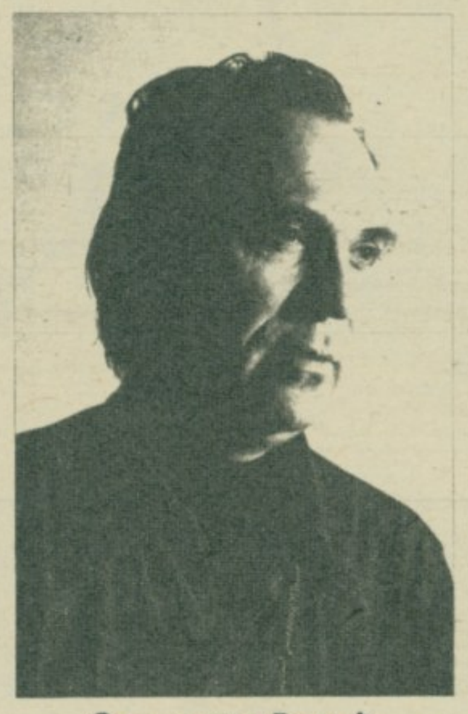
ИСПИТ ЗА ЦИРКУСАНТА

САЗНАВШИ ДА ЈЕ ЈЕДАН ОД ГЛУМАЦА ИЗНЕНАДА ОБОЛЕО, РЕДИТЕЉ СТРАХИЊА РОДИЋ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ГА ЗАМЕНИ. ИАКО ЈЕ ЦЕО ТЕКСТ ЗНАО НАПАМЕТ, НА ПОЗОРНИЦИ СЕ ДОГОДИЛО ЧУДО!

Имам шест синова и — Рашу! — обично је говорио мој отац Јован који је држао содару, радњицу за справљање газираних и слатких пића.

Нисмо били љубоморни на те речи, јер смо и ми обожавали Рашу, малог издржљивог коња који је за прегршт сена и понеки слаткиш преко целог дана вукао расклимана кола, до врха натоварена свакојаким флашама: Бата Живојиновић и ја разносили смо их и продавали по београдским кафанама — прича Страхиња Родић, позоришни редитељ и директор Дома културе „Вук Караџић“ у Београду.

Истина, сваког првог у месецу љутио сам се на оца. Бати је давао плату јер је био добар и вредан кочијаш, а мени — ништа. Међутим, заједно смо трошили тај новац: играли „крајцарице“, куповали слаткише и карте за вестерн-филмове. Управо због њих, те 1947. године, као петнаестогодишњаци, одлучили смо да постанемо — каубоји о којима ће свет причати.

Страхиња Родић

БОГАТСТВО НА КРКАЧАМА

Тако смо се једног дана Бата Живојиновић, Растислав Јовић Кека и ја обрели у Академском позоришту чији су чланови већ били Соја Јовановић, Раде Марковић, Бата Паскаљевић... Наравно, не на позорници, већ у замраченом углу сале одакле смо разрогачених очију гледали сјај, тај нестваран свет на бини, напудерисан, миришљав, лепршав... Приметили су нас!

У почетку смо статирали, а затим — прве реченице изговорене публици — прве похвале већ искусних глумаца, први пасуси изречени без замуцкивања, први аплаузи... Одлучили смо да се упишемо у глумачку школу.

У јесен 1951. године Бата и ја смо се обрели у Новом Саду, у Државној позоришној школи. Мој отац никако није могао да схвати зашто смо нас двојица напустили онај поштени ко чијашки посао и одлучили да постанемо — циркусанти. Сналази се како знаш, написао ми је, од мене нећеш ни динар добити.

Бата и ја смо се ипак снашли. Запослили смо се у школи као библиотекари, па смо ноћу спавали на столовима, а на железничкој станици истоваривали угаљ из вагона и тако зарађивали за џепарац.

Једног дана притисла нас је беспарица, а вагони с угљем никако да стигну. Тада је Бата сдлучио да позајми новац од једног ученика коме су родитељи, како смо сазнали, послали читаву хиљадарку.

— **Важи! Даћу ти 500 динара, ако ме на кркачи носиш два километра** — рекао је гледајући га испод ока.

За толико богатство ваљало се потрудити. Бата је одмах пристао, упртио га на леђа и кренуо, а ми за њима навијајући и бодрећи их. Међутим, после 400 метара Бата поче да посрће, колена су му клецала, тешко је дахтао... и напокон, свој товар је испустио у једну бару. Дуго то нисам могао да му опростим.

У НЕСВЕСТ ЗБОГ РАДОСТИ

Читаве четири године, колико је трајало школовање, на разне начине смо се довијали да дођемо до новца. А када сам положио завршни испит, зарекао сам се да никада нећу глумити! **Ту одлуку нисам донео због очевих савета, већ — свог професора Бате Коњовића који, као редитељ драме „Аталија“ француског драмског писца Жана Расина, није био задовољан мојом дикцијом. Упорно ме је терао да понављам једну сцену, јер сам стихове изговарао онако како сам ја хтео, а не како је он замислио. Тада сам одлучио да постанем — позоришни редитељ.**

Знао сам то неће бити лако, јер је у то време владало мишљење да на Академији за позоришну режију одбијају глумце, а и зато што сам мало знао о књижевности. За време рата рет ко сам ишао у школу, а и после ослобођења — то ми се осладило, јер је лепше било бити кочијаш, него време проводити у скамији.

„...Уписао сам књижевност на Новосадском факултету...“ — написао сам оцу. Неколико дана кас није схватио сам колико га је моја одлука обрадовала, јер ми је одмах послао новац, први после толико година. Али, када сам 1957. године постао апсолвент на књижевности, прешао сам у Београд и пријавио се на конкурс који је расписан на Академији за позоришну режију. И... једини од дванаест студената који су дошли тог дана, положио испит. **Када сам то сазнао, онесвестио сам се од среће, јер је од та два сата зависио читав мој четворогодишњи труд који је лако могао да се изјалови. Уместо да се због тога обрадује, отац је одмах престао да ми шаље новац.**

— **Кад се поново враћаш у циркус, сам се издржавај!** — поручио ми је.

ЗБОГОМ, ПРЕДСТАВО!

Бити позоришни редитељ није нимало лако, јер он мора да буде и добар драматург. До данас сам режирао 48 представа, углавном домаћих, али сам увек, прво све сазнао о писцу, прочитао бројне критике, саветовао се са колегама. Тек после тога следи разговор са најближим сарадницима: сценографом, костимографом, композитором, а затим делим улоге глумцима. Зато је потребно да цео глумачки ансамбл одређеног позоришта добро познајем и знам способности сваког глумца, јер само тако могу бити сигуран да при подели улога нећу погрешити.

После тога следе „читаће“ пробе: глумци за столом читају своје улоге и усаглашавају их, а редитељ их саветује, јер је он једини човек који од првог тренутка има целу представу у глави. У тренутку када се глумци поистовете са ликовима које треба да

ТИТО У АНЕГДОТАМА

ГЛУМАЦ

У разговору с представницима Одбора за прославу стогодишњице Хрватског народног казалишта из Загреба и Српског народног позоришта из Новог Сада, 28. октобра 1960. у Београду, Тито је први пут помињао да је био глумац. Дакако, било је то давно, 1903. године, док је био шегрт у Сиску. Гостовало је Осјечко позориште и давало „Хасанагиницу“ и „Јесенске маневре“.

— Учествовао сам у комаду „Јесенски маневри“ — хвали се Тито пред угледним позоришним радницима.

— У улози?! — озбиљно ће они.

— Ма као статист. Требало је само да се чудим, да вртим главом и да кажем „да“.

(Из књиге „Тито у анегдотама“ Звонка Штаубрингера и Милоја Поповића)

дочарају публици и устану од стола, направе прве кораке, почну да гестикулирају и праве мимике, настаје потреба за мизансценом, односно редитељ их изводи на позорницу да би преко њих што боље објаснио замисао писца, као и своју идеју. После двомесечних свакодневних проба, долазе три генералне пробе, а затим — премијера.

Тада редитељ седи у публици и опрашта се од сво је представе, јер никаквим саветом, шаптањем или гестовима не може више да помогне глумцу.

— Само се једном нисам опростио од представе — каже Страхиња Родић. — **Пре дванаест година, у Шабачком народном позоришту режирао сам Крлежину драму „На рубу памети", с којом је требало да гостујемо у Ваљеву. И управо када смо полазили на пут сазнао сам да доајен ансам бла Раша Гојкић, који је у представи имао улогу судије, не може да пође јер је изненада добио страшне болове због камена у бубрегу. Одмах сам донео одлуку: пошто сам читав текст знао напамет, јер сам га прочитао више од две стотине пута, одлучио сам да заменим Рашу Гојкића.**

Тако је и било! У судијској одори редитељ Страхиња изашао је на позорницу, сео за сто, испред себе поставио текст драме, наводно као да листа неке списе ... Али, десило се нешто страшно!

Слова испред њега почела су да играју и да се крише, ниједан ред није успео да прочита, а суфлера уопште није чуо. Замуцкивао је, погрешно изговарао реченице, дрхтао и уплашено гледао своје колеге — глумце.

— А они, више су стрепели од мене, дошаптавали ми текст, крили ме од погледа публике која ништа није приметила. Тада сам схватио величину позива глумца и лепоту њихове уметности које се и данас плашим — каже Страхиња. — **И поново се заклео да никада више нећу глумити.**

Позоришна публика памти Страхињу Родића по одлично режираним представама: „Николетина Бурсаћ", „Вук Бубало", „Плави чуперак", „Девојка са насловне стране", „Краљ Бетајнове" ... У његовом послу помажу му супруга Нађа, такође глумица, син Алек и кћерка Сандра чија је имена посудио глумцима Миши Јанкетићу и Стојанки Пејић у драми из савременог живота „Плави салон", коју је сам написао.

Б. Јеремић

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Аспирин за криву ногу

НЕМАЧКИ СИСТЕМ ВОЂЕЊА АВИОНА ПОМОЋУ МОРЗЕОВИХ ЗНАКОВА БИО ЈЕ ЗА ЕНГЛЕЗЕ 1940. ГОДИНЕ РАВАН СМРТНОЈ ПРЕСУДИ. ШТА ЈЕ МОГЛО ДА СПАСЕ БРИТАНСКЕ ГРАДОВЕ ОД СИСТЕМАТСКОГ УНИШТАВАЊА?

У ноћи 28. августа 1940. године 160 немачких бомбардера сручило је свој смртоносни товар на уснули енглески град Ливерпул. Истовремено, још 180 авиона напало је друге вароши. Био је то почетак такозваног „ноћног рата" између Немачке и Велике Британије. „Луфтвафе" је, сазнало се, пронашао начин да ноћу погађа циљеве као усред дана!

Тајна „Луфтвафеа" састојала се у нарочитом систему радио-сигнала усавршеном још уочи рата. Ноћу и дању при слабој видљивости пилоти су се управљали према снопу ових сигнала; други сноп укрштао се са њим на одређеном месту, изнад циља, показујући јасно где треба испустити бомбе. На овај начин промашај је био немогућ и у најтамнијој ноћи!

Најчешће коришћен систем носио је назив „кникебајн" или „крива нога" због облика укрштених снопова. Станица овог система састојала се од моћног одашиљача који је напајао џиновски антенски уређај ширине 93 и висине 30 метара; антена, постављена на осовину и ослоњена на носаче који су клизили по кружној шини, могла је да се окреће како год је циљ захтевао.

ЗВУКОМ ДО ЦИЉА

Емитована су два паралелна низа сигнала. Леви низ се, гледано од одашиљача, састојао од кратких, а десни од дугих знакова Морзеове азбуке. Два снопа преклапала су се тако да у узаном појасу у средини образују непрекидан сигнал. Све док би у слушалицама чуо постојан збук, пилот бомбардера могао је знати да је на правом путу. Ако би скренуо улево зачуо би кратке, а ако би отишао удесно, дуге испрекидане сигнале.

Домет система „кникебајн" био је преко 400 километара, те је овај уређај за 1940. годину представљао велико техничко достигнуће.

Британско становништво имало је срећу да „Луфтвафе" одлучи да испроба систем „кникебајн" у сасвим скромним размерама одмах после пада Француске. Др Р. В. Џонс и његови сарадници у обавештајном одељењу Министарства авијације повезали су неке податке који сами за себе нису говорили ништа. Упоредили их и тако сазнали за „криве ноге". Одмах су послати авиони у лов на сигнале.

На дан 21. јуна 1940. године, још пре него што су Немци и почели са озбиљнијим нападима, поручник Х. Бафтон вратио се из „лова" и рапортирао:

— Открио сам сноп сигнала широк 400 до 500 метара на око километар и по јужно од Сполдинга. На јужном крају снопа емитују се кратки, а на северном дуги Морзеови знаци.

Сноп је био уперен на градић Дерби где се налазила „Ролс-Ројсова" фабрика авионских мотора.

Већ сутрадан ваздухопловном команданту Едварду Адисону, стручњаку за радио-сигнале, поверен је задатак да образује јединицу која ће повести борбу против „кникебајна". Адисон је од Винстона Черчила добио одрешене руке да за своју нову јединицу, названу Крило број 80, пронађе најбоље људе и опреми. Џонс је био на челу екипе која је на основу података конструисала немачки уређај. Др Роберту Кокберну из владине установе за проучавање телекомуникација пало је у део да пројектује уређај потребан за ометање сигнала.

Уз много напорног рада Адисон је до треће недеље августа 1940. готово тачно два месеца пошто је примио наређење, имао какву-такву организацију. Био је то последњи час: осам дана касније, у ноћи 28. августа, немачки бомбардери извршили су велики напад на Ливерпул и друге циљеве означивши тиме почетак „ноћног рата".

СРЕДСТВО ЗА УМИРЕЊЕ

Први одашиљачи нису били довољно моћни да надјачају немачке сигнале. Али, то не значи да су били бескорисни. Пилоти бомбардера закључили су на основу њих да британци знају за „кникебајн" и често су одлучивали да пронађу сопствени пут до циља како не би налетели на британске авионе. Погоци су им зато били далеко од прецизних.

Већ септембра завршен је моћни Кокбернов одашиљач звани „аспирин". Он је емитовао само дуге Морзеове знакове који су надјачавали немачке. Резултат: када би се немачки пилот нашао у „кникебајновој" зони дугих сигнала и скренуо да пронађе средину снопа, тамо би, уместо непрекидног звука, опет зачуо дуге сигнале — наравно, британске. Ако би, трагајући даље за средњом зоном, зашао у појас кратких сигнала, чуо би мешавину немачких кратких и британских дугих која чак није ни образовала постојан звук.

— Многи мисле да смо мењали смер немачких сигнала — каже др Роберт Кокберн. — Истина је само толико да сам се носио мишљу да изградим уређај помоћу кога бих хватао сигнале „кникебајна" а потом их сам емитовао у жељеном правцу довољно вешто да пилоте заведем на погрешан курс".

Глас о томе како Британци скрећу немачке сигнале брзо се раширио.

— Једном приликом неки немачки авион изручио је бомбе на травњаке краљевског замка у Виндзору, — прича командант ондашњег Крила број 80 Едвард Адисон. — Сутрадан ујутро позвао ме је телефоном управитељ замка и гневно упитао зашто смо скренули сигнале на Виндзор — могло је да погине Његово Величанство!

— Немачки пилоти често су грешили, а нас су због тога хвалили или кудили — већ према случају!

Б. Д.

ПОПРИШТЕ ВЕЧИТИХ БОРБИ

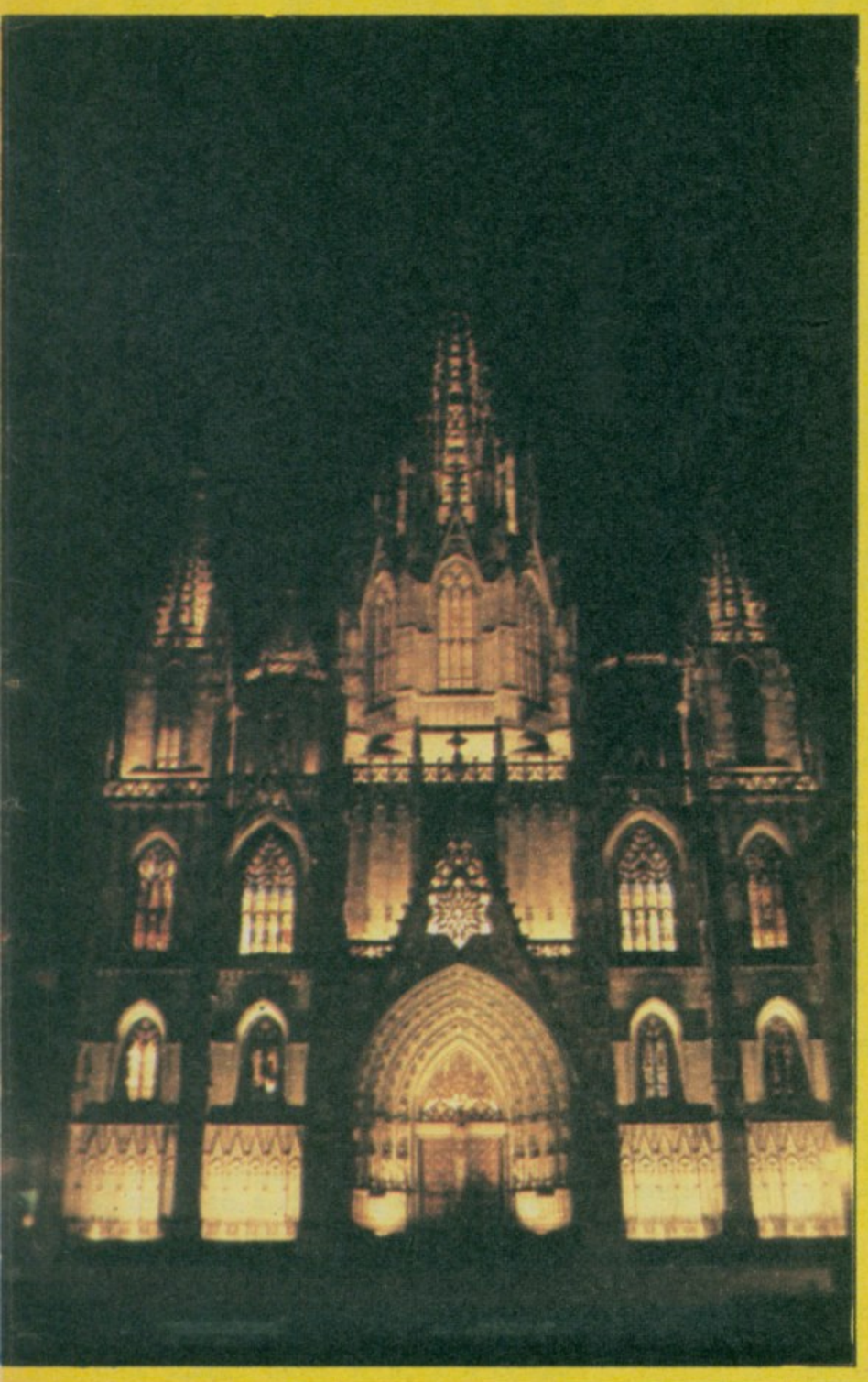
БАРКИН ГРАД — Када су љути ратници пунског војсковође Камилхара Барке 230. године пре н.е. застали да се на тренутак одморе, опијени јасном иберских белутака у осунчаном плићаку, одлучили су да ту, на месту где Пиринеји урањају у Средоземно море, подигну град. Тако је никао Баркино, будући бисер Каталоније и данас, како многи мисле, најлепши град на свету, двомилионска Барселона. Из њене луке према пучини камени Колумбо, споменик човеку који је својим открићем допринео да колонијално злато високо подигне китњасте звонике шпанских катедрала, испуни краљевске трезоре, освоји пола света и — подрије темеље ове велесиле кад је крајем прошлог века полако престајало да прилива.

ВЕНЧАЊЕМ ПОД ЈАРАМ — Када су шпанско-франачки феудалци почели да се боре са Арапима не би ли преузели њихове поседе, срце Арагона Барселона била је један од првих слободних градова. Своју независност чувала је љубоморно и поносно, али њој ће доћи крај не у диму борбе, него после једног — венчања. Да би ојачали своју моћ, арагонски краљ Фердинандо и кастиљанска принцеза Изабела склопили су брак 1479. године. Био је то почетак кастиљанског јарма који је енергична краљица наметнула Арагону. Ипак, „католички краљеви", како су називали Изабелу и Фердинанда, ударили су темељ будућој најјачној сили света: исте 1492. године када им се поклонио Колумбо доневши на дар Нови свет, они су заузели последње маварско упориште, Гранаду.

ТРЕЗВЕЊАЦИ ДОНЕЛИ ВИНО — Што су Картагињани на челу са Хамилкаром, Хаздрубалом и Ханибалом започели, то су наставили Римљани. Кроз три пунска рата отели су им већину поседа, па тако и оне на Иберском полуострву, зашавши много дубље од њих у копно и покоривши сва иберска и келтска племена, до 201. године пре н.е. После тачно четири века — слава Рима тада је већ прилично потамнела — град су отимали и Франци и Визиготи и Вандали и сви га проглашавали својом престоницом: нико није могао остати равнодушан на његову лепоту. Ни последњи освајачи, арабљански ратници Тарика бен Зијада којима је требало само четири године да у 8. веку освоје читаву територију данашње Шпаније! Омражени дошљаци оставили су, међутим, доста шпанској култури у наслеђе, донели јој пиринач и шећерну трску, на питомим и врелим брежуљцима посадили винову лозу — Арапима је вера забрањивала да пију а, ето, баш су они заслужни што данас постоје чувена шпанска вина. Спровели су и вештачко наводњавање, оставили на Иберском полуострву многе своје речи. Утицај њихове архитектуре осећао се и много касније, у време када је у Барселони ницала Готска четврт (на слици), данас најстарији део града из 14. века. У овим тихим, засводњеним унутрашњим двориштима, у луковима и малим, издуженим прозорима има нечег од исламског смисла за мистични мир.

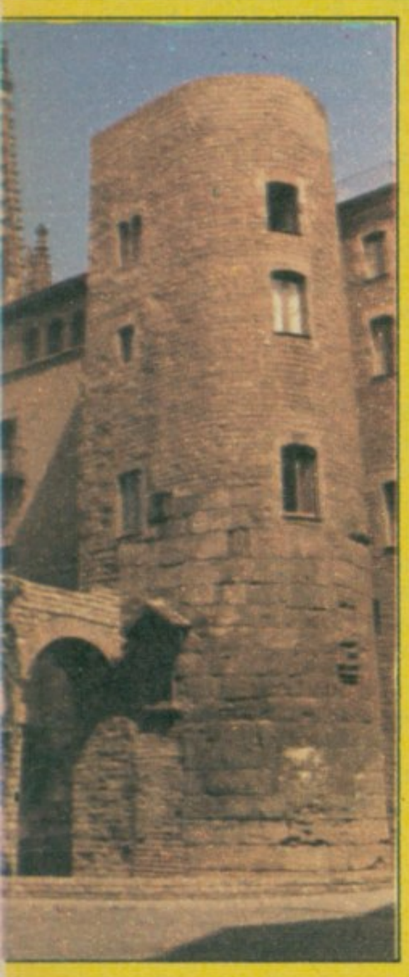

УМЕСТО НА ОЛИМПИЈАДУ — У РОВОВЕ! — Барселона је припремала невиђени пркос и подсмех великом диктатору у Немач кој, који је у лето 1936. по сматрао највећу Олимпијаду од Кубертена до тада. За 20. јули ујутро било је заказано свечано отварање — Међународне радничке олимпијаде! Све је у граду врвело од гостију и домаћина који су их гостољубиво примали радосни али нестрпљиви да почне ово историјско надметање. Дан уочи отварања из звучника на Каталонском тргу одјекнуо је глас спикера који је читао телеграм из Мадрида: у ноћи између 17. и 18. јула, из шпанских поседа у Мароку и са Канарских острва, избила је фашистичка побуна генерала Франсиска Франка. У свим великим градовима генерали верни њему дигли су своје гарнизоне — у Барселони се побунио генерал Гедед. Уместо на олимпијска борилишта, радници су кренули у рат...

Ненаоружани, али чврсти у жељи да по цену живота бране Републику, раскопали су Барселону, дигли барикаде на улицама. Затресла се и купола Колумбовог споменика у којој је био фашистички митраљез, погођена гранатом из републиканског топа. За само три дана генерал Гедед истакао је белу заставу: Барселона није пала. Са Каталонског трга кренула је поворка од десетина хиљада радника кроз улице и кордоне народа, певајући народне песме и „Интернационалу“. Кренули су пут Арагона, у борбу са фашистима који су надирали: почео је шпански грађански рат, историјско чудо по приливу добровољаца из целог света. Хиљаде људи са правим или лажним пасошима, хрлило је кроз Европу да пређе Пиринеје и стави се под заставу Луиђија Лонга, комесара Интернационалних бригада, на којој је писало: »Por vuestra i nuestra libertad«: „За вашу и нашу слободу“. У Шпанији је заувек остало 7.000 бораца, од тога 1.000 Југословена — а било их је дошло укупно 1.665. Преко 20.000 бораца Интернационалних бригада вратило се после слома 1939. године, истим путем кроз Пиринеје, право у француске концентрационе логоре. Шпанију је преузео Франко...

ПОЧЕТАК КРВАВЕ ЕПОПЕЈЕ — У доба **реконкисте**, освајања маварских поседа, Готска четврт је била центар Барселоне и цела опасана зидом. Он је срушен у револуционарној 1868. години, када је проглашена Прва шпанска република. Био је то почетак крваве епопеје која ће потрајати, ево, више од столећа, у којој ће хиљаде радничких живота пасти на барикадама или исструнути у монархистичким и доцније фашистичким затворима. Барселона је била средиште напредног покрета, а масовне штрајкове ништа није могло да спречи. У време најтежих година војне диктатуре генерала Антонија Прима де Рибере и фашистичког терора, Барселона се диже на устанак и проглашава Независну каталонску државу — корак пред коначну победу, тријумф Народног фронта на изборима у фебруару 1936. године и проглашења Друге шпанске републике. Са паролом „Ниједне смртне пресуде више“, био је то и тријумф Комунистичке партије Шпаније коју су водили Хосе Диас и Долорес Ибарури.

УБИЦА ТУПИХ РОГОВА. — Генералисимус-диктатор Франко остао је на власти 36 година: до природне смрти у дубокој старости, у својој постељи. За све то време трудио се да у Шпанији одржи стање које је сам створио и у томе је успео, умногоме пошто је Комунистичку партију забранио, а комунисте протерао, изузев оних што су чамили у његовим затворима. Зато су традиционалне забаве имале да дочарају мирис давних, славних времена шпанске моћи, да подгревају мит о витештву и борбености: корида је један од најбољих начина за то. Врелих 25 летњих дана време су кад се у свим градовима непрекидно суочавају човек и бик. Али сваком се бику, пре него што га пусте да истрчи пред црвену мараму, „мулету“, рогови иступе. А пре него што наступи тореадор, главни јунак спектакла, животињу добро изморе мамљењем у разним правцима тореороси, затим је избоду пикадори који у арену улазе на коњима везаних очију и у оклопима. Тек када бик сасвим посрне и обневиди обливен крвљу, појављује се тореадор: да у великом стилу зада последњи, смртоносни убод.

ВРАТИЋЕ СЕ ДОЛОРЕС. — И чувена Улица цвећа, такође проглашена најлепшом на свету, живи у вреви која је овде нешто најнормалније. Међутим, гужва почиње ноћу, када по мањим и већим ресторанима, кафеима и баровима којих има сијасет, живот буја. За странце ово је атракција. А за студенте и све напредне место и начин да се састану и договоре уз чашу текиле: ко зна колико је штрајкова, по којима је Барселона остала она стара, са почетка 20. века, сковано баш у „монмартовском“ амбијенту Улице цвећа. Духови ту не мирују! Бивши шпански борац Вељко Влаховић написао је једном приликом: „Шпанија је песма неиспевана, звуци њене гитаре тек ће одјекнути светом“ и на те звуке још се чека. Корак ка томе је и повратак Кариља. Очекује се и скори повратак Долорес Ибарури, живе легенде целог комунистичког света.

Текст: М. Крстуловић

КАТАСТРОФЕ НА МОРУ

ЦИН ЈЕ УМРО У ПЛАМЕНУ

ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ БРОДОЛОМА ЕКОЛОШКО УНИШТЕЊЕ ЗАПРЕТИЛО ЈЕ ЧИТАВОМ ЈЕДНОМ ДЕЛУ АТЛАНТИКА, КАДА СЕ, ПРЕ ДЕСЕТ ГОДИНА, КАЛИФОРНИЈСКИ ТАНКЕР »ТОРИ КЕЊОН« СА 117.000 ТОНА НАФТЕ, РАЗБИО О СТЕЊЕ ЈЕДНОГ МАЛОГ АРХИПЕЛАГА.

Капетан Пастрингo Руђати никада није сасвим преболео катастрофу коју је сам изазвао.

На свим плажама рта Ленде Енд, најистуренијег дела британског острва у Атлантику, свет се 28. марта 1967. године тискао упирући поглед у измагличасту пучину. Људи су се искупили не би ли својим очима видели завршетак катастрофе столећа, спаљивање џиновског танкера „Тори Кењон", калифорнијске компаније за мазут, који је 10 дана раније у пуној брзини и натоварен са 117.000 бруто регистарских тона кувајтске нафте тресnуо о једно од седам острваца која се налазе двадесетак морских миља од рта Ленде Енд.

Сви покушаји да се танкер са барем делом драгоценог терета спасе пропали су, а приликом експлозије која је уследила због нагомилавања ваздуха у делу бродског мотора изгубио је живот шеф спасилачке екипе чувене холандске Службе за спасавање бране Вијсмилер. Решени да по сваку цену ишчупају танкер укљештен између оштрих стена, усред разбеснелог мора, невреме које је почело сутрадан по несрећи није се стишало целу недељу — спасиоци су 26. марта коначно успели да са седам снажних реморкера повуку рањеног прекоокеанског гиганта. Али, труп „Тори Кењона" се преполовио и његов задњи део брзо су прогутали поцрнели таласи.

По наређењу британског премијера Харолда Вилсона у понедељак, 28. марта осам бомбардера излетело је из базе у Шкотској и понело 50 запаљивих бомби од по 500 кг у правцу олупине обливене мазутом.

Окупљени људи на плажама Ленде Енда само су видели авионе како пролећу и доцније чули низ узастопних, удаљених експлозија. Облак црног дима дигао се са пучине у небо: са танкером је било готово.

ГРЕШКА АУТОМАТСКОГ ПИЛОТА?

„Тори Кењон", изграђен у САД и довршен у Јапану, био је последња реч технике, снабдевен свим најсавременијим уређајима и наутичким инструментима. Са својих 279 метара дужине и 38 ширине, био је то џин савршене, елегантне, издужене линије. Капетан и посада уживали су на њему потпуни комфор. Приликом регистровања у осигуравајућем друштву Лојд означен је највишим степеном сигурности — многи су после несреће управо овим доказивали да за удес може бити једини кривац капетан Руђати који је неспретно управљао овако савршеним бродом!

Пастринго Руђати, пореклом Италијан, са 40 година заповедничког стажа на трговачким бродовима, далеко од тога да је био неспретан. У компанији којој је припадао „Тори Кењон" сматрали су га најбољим капетаном, па је зато и добио заповедништво над овим пловећим дивом.

Када се у рано јутро 18. марта брод нашао на 24 морске миље од Седам Стена, опасних острва што штрче испред рта Ленде Енда, Руђати је спавао, а дежурао је његов први заменик и земљак Пјерпаоло Фонтана. Обилазећи инструменте поглед му привуче необично жмигање на екрану радара: били су то сигнали са најближег светионика Сент Мери. Међутим, путања по којој је брод требало да се креће предвиђала је да се острвца прођу са западне, спољне стране, а брод се очигледно кретао тако да ће имати да прође између њих! Било је шест сати и 30 минута, само још око 6 часова пловидбе делило је „Тори Кењон" од Милфорд Хевна, луке у коју је носио нафту, када је Фонтана пробудио капетана Руђатија да му скрене пажњу на необично мењање путање. Бродом је у том тренутку управљао аутоматски пилот.

Руђати је и сам одмах увидео да танкер не плови у предвиђеном правцу. Међутим, скретати га и кориговати путању могло је да значи долазак осеке и самим тим задржавање од читавог дана, што би коштало око 2000 фунти — нетопустив губитак! Знајући да је пролаз између острва дубок и довољно широк за танкер под условом да се он вешто проведе, Руђати је донео кобну одлуку да не скреће брод.

У осам сати и двадесет минута, када је требало проћи између два најјужнија острвца, Руђати нареди да се са аутоматског кормила пређе на ручно. Али, одједном је нешто блокирало и брод није мењао правац упркос крманошевим настојањима да га „провуче" куда је требало. У том тренутку када се копно филмском брзином приближавало, Руђати зграби кормило и натчовечним напором покуша да скрене огромну масу — узалуд!

Катастрофа је била неизбежна. Тачно у осам и тридесет „Тори Кењон" је уз страховит прасак налетео на стење. Недуго после тога из његове пробијене утробе већ је почела да кулја густа, црна течност и да се разлива около, по још мирном мору.

СПАСАВАЈТЕ БРЕТАЊУ!

Светионичар са острва Сент Мери гледао је страшан удес немоћан да ишта спречи, запањен шта се овако велики танкер уопште нашао на месту опасном и за рибарске чамце. Личио му је на кита — самоубицу када се онако у пуној брзини зарио у стење. Одмах је алармирана служба за спасавање у Плимуту, а вест се раширили светом још истог дана.

Десет дана трајала је борба да се спасе бар оно што је од брода остало — а чинило се да је цела његова десна страна неоштећена — и да се бар део нафте задржи, препумпа у цистерне и тако сачува, а и спречи даље загађивање мора. Међутим, све се показало узалудно. Пламен је најзад морао да доврши „Тори Кењон", али то је био тек почетак још теже борбе са „црном плимом" како су сви почели да називају нафту око танкера која је све више расла, надолазила и претила не само британским него већ и француским обалама!

Први пут у историји несреће на мору догодило се да поред огромне материјалне штете и људских жртава (овде је страдао само један човек) еколошка катастрофа угрози читаво једно подручје: све живо у том делу Атлантика умирало је страшном смрћу, слепљених крила или шкрга. Била је то пропаст за рибаре, а претила је да постане и за хотелијере дуж Ленде Енда и британске обале.

У Француској и Енглеској сви су позвани да савладају црну плиму. Детерџенти који растварају нафту, и које је неко одмах споменуо као једино ефикасно средство, убили би и оно риба што није страдало од проливеног горива. Значи, преостало је да се сачека да она доплови до обале, а онда је вадити наполе, што је дуг и мукотрпан посао, али — био је то једини излаз, Штампа је апеловала на становништво да се укључи у добровољну акцију спасавања Бретање...

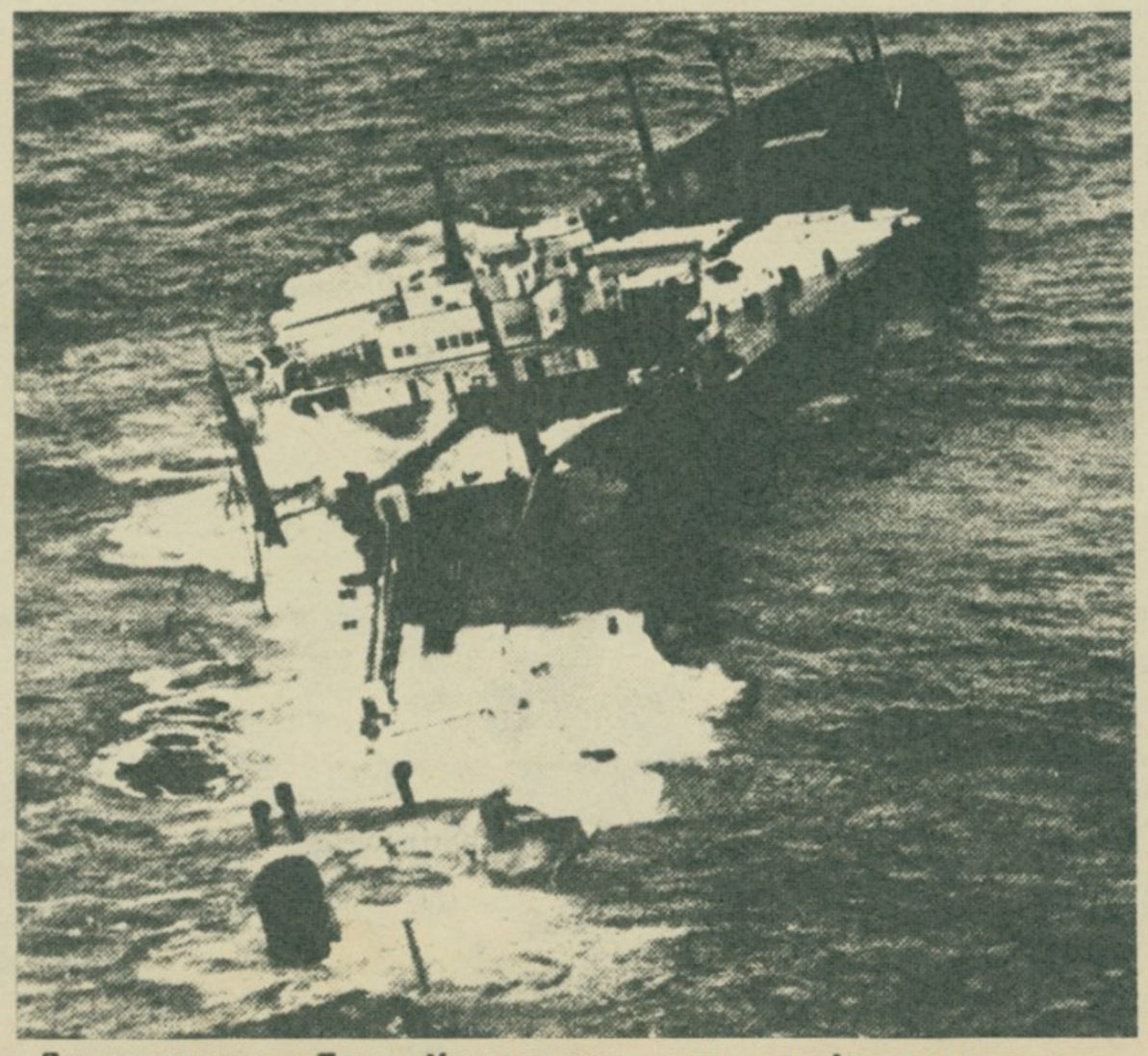
Управо, како су израчунали пилоти-аеронаутичари, у ноћи између 9. и 10. априла 38 џиновских мазутних „плоча" допловило је до француске обале у дужини од 90 километара. Људи, жене, војска и милиција, укупно њих 2800, учествовали су у овој акцији. Кантама, кофама, лаворима, свим чиме се нафта могла захватати, они су је вадили из мора и сипали у цистерне. Заједно са нафтом вадили су и птице слепљеног, црног перја и укрућених удова...

До 1. јуна 1967. године сва нафта била је извађена из мора, укупно 80.000 тона, Бретања је одахнула.

* * *

Цела ова операција вађења нафте из мора стајала је Француску 41 милион франака, не рачунајући уништену морску фауну. Компанији којој је припадао „Тори Кењон" осигуравајуће друштво Лојд исплатило је 16,500.000 долара за брод и 10,420.000 долара за нафту. Капетан Руђати запао је у тешку депресију и требало му је доста времена да се опорави. Међутим, пропаст „Тори Кењона" за њега је значила крај каријере и прекоокеанских путовања: вратио се у Ђенову и повукао у пензију.

М. К.

Део олупине »Тори Кењона« пре него што је све изгорело

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved

ЗАБРАЊЕНОМ ТРГОВИНОМ ДО БОГАТСТВА

СВЕ ЗБОГ КЉОВА

ПОСЛЕ КРАЋЕГ РАЗГЛЕДАЊА ТЛА ШУМСКИ ЧУВАРИ СУ, ПРАТЕЋИ НЕМИРНО КРУЖЕЊЕ ЛЕШИНАРА, ПРОНАШЛИ ТРАГОВЕ ЛОВОКРАДИЦА И КРЕНУЛИ ЗА ЊИМА.

Слон је беспомоћно лежао на обали реке Тива у Националном парку Тсаво Ист, једном од највећих у Кенији. После пређених десетак километара са смртоносном стрелом коју му је неки ловокрадица зарио у предњу десну ногу, очајнички је покушавао онако лежећи, да допре до воде и расхлади рану која га је несносно пекла. Али, отров је учинио своје и спора, болна смрт отргла га је од природе.

Пратећи лет лешинара који су из ваздуха лако уочили убијену животињу, ловокрадице су брзо стигле до жртве. Немилосрдним ударцима секире почели су да јој избијају кљове не знајући да су немирно кружење лешинара догледом приметили шумски чувари Тсаве. А они, навикнути на такве призоре, одмах су схватили да је још један леп примерак највеће афричке животиње изгубио живот. Пошто је лов на слонове забрањен у Кенији још од септембра 1975, било им је јасно да је у питању дело ловаца који кришом тамане слонове због њихових скупоцених кљова.

ПОХОДИ МАСАКРА

Чувари су радио-везом о свему обавестили управу Националног парка и специјалну екипу трагача у бази, ни за тренутак не губећи из вида лешинаре, јер само су они могли да их одведу до ловокрадица. Трагачи, углавном припадници кенијских номадских племена, нису одмах кренули према месту догађаја, већ су сачекали долазак малог једномоторног авиона.

Авионом је пилотирао Дејвид Шелдрик, дугогодишњи чувар овог предивног парка површине 13 хиљада квадратних километара. Други члан посаде био сам ја, његов гост. Пошао сам са Дејвидом да бих се сопственим очима уверио у истинитост прича о истребљењу слонова.

У ствари, слонове су углавном таманила околна племена. Док су то чинили ради меса, да би се прехранили, Управа је некако

и затварала очи, али кад су несрећне животиње почеле да губе живот због кљова које су припадници племена будзашто продавали разним трговцима и шверцерима, најчешће белцима, ситуација је постала забрињавајућа. Најбесомучнији су били ловци племена Вакамбе. Њихови упади у Парк претварали су се у праве походе.

Кожа ми се најежила кад ми је Дејвид споменуо цифру од 1000 убијених слонова у парку Тсава само у једној, 1975. години. Брујање авионског мотора заглушивало је многе његове речи, али сам последњу реченицу лепо разабрао.

— Душа ме боли кад помислим да припадници племена у том нечасном послу најмање зараде и да право богатство згрћу трговци продајући кљове на Далеком истоку по баснословним ценама! Штавише, племенске ловокрадице доносе им благо на ноге.

Дејвид је обрушио авион према земљи, а онда, изнад шуме, исправио. Искусни чувар пажљиво је осматрао тле. Дао ми је знак главом да погледам доле. Одмах сам спазио мртвог носорога. Лешинари га нису још начели, што је био знак да је недавно убијен.

— И његов рог је на цени! — довикнуо ми је. — **Ловокрадице су побегле кад су чуле звук авионског мотора, али вратиће се!..**

Наставили смо према северу где живе Вакамбе. Био сам веома тужан: до Дејвидове базе са 50 чувара и трагача где смо атерирали, избројао сам доле, на земљи, на десетине убијених слонова!

ЧАК И БИЛИЈАРСКЕ ЛОПТЕ

Шелдрикова екипа сналази се у беспутним пространствима Националног парка као риба у води. Сваки човек спреман је и може да издржи највеће физичке напоре. Читав крај познаје као свој џеп. И не само то, већ и стазе слонова, легла и понашање готово свих животиња. У великој сали прилично лепе зграде врви као у кошници: једна група трагача одлази, друга долази, подноси се извештаји и приводе ухапшени, годишње се затвори и до 200 ловокрадица. Радио-телеграфиста у углу стално прима извештаје са терена о броју убијених слонова, на зидним картама се обележавају места где је лов извршен, једном речју — не стаје се.

Двојицу преступника ухватили су у време мог боравка у бази. Одмах су све признали.

— Зашто убијате слонове? — упитао сам их преко тумача.

— Велики људи дођу у село и нуде новац, а новац треба за храну! — одговорили су снуждено.

Чувари су ми објаснили да трговци плаћају килограм слоноваче око 3,5, а продају у Азији по цени од 39 долара. Само у јуну 1975. године кенијска полиција запленила је 243 крију мчарене кљове у милионској вредности!

Враћајући се са Дејвидом у управу Парка после неколико дана, сазнао сам од њега и то да у Кенији, према слободној процени стручњака, има 150—180 хиљада слонова, али их је побијено готово 15.000!

— И то само због кљова! — тужно је уздахнуо он. — Због пустих кљова од којих се праве украси и клавирске дирке, па чак и — билијарске лопте! Па без њих се бар може!

Џон Ворел

КЊИГА БЕЗ ИЈЕДНОГ СЛОВА

У Њујорку се недавно појавила књига са нештампаним страницама, под насловом: „Књига која ништа не казује". Међутим, један издавач из Белгије који је пре тога издао исту такву књигу и назвао је „Сећања једне заборавне особе", оптужио је првога за плагијат. Америчка издавачка кућа одбила је оптужбу сматрајући да неисписане странице не подлежу ограничењима права на прештампавање.

ОЖАЛОШЋЕНИ РИБОЛОВАЦ

На уличним паноима италијанског града Кјети појавила се недавно јединствена посмртница:

„Услед недовољног лечења, пише на плакату оивиченом црном бојом, и после веома дуге агоније, урмла је, пред очима одговорних јавних радника, река Пескара...

Ожалошћени чланови Удружења спортских риболоваца Кјети Скало".

Микијев ЗАБАВНИК ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПОНЕДЕЉКА

ДА ЛИ ЈЕ ТРНАВАЦ БИО ИЗДАЈНИК?

ЉУБАВНИЦА С ДУКАТИМА

НИКОМ НИЈЕ БИЛО ЈАСНО ЗАШТО ЈЕ МИЛОЈЕ ПЕТРОВИЋ, ГЛАВНИ СТАРЕШИНА УСТАНИЧКЕ ВОЈСКЕ КОД НИША, ЗА ВРЕМЕ БИТКЕ НА ЧЕГРУ ОСТАО ПО СТРАНИ.

У сам освит једног дана крајем јула 1806. године Стојан Чупић поведе војску на Шабац. Напад Срба је био жесток, али је турска одбрана била чвршћа. Сам Чупић није ништа могао шабачком граду. Кад се позукао, оставио је за собом преко хиљаду својих мртвих устаника.

Карађорђе је био бесан као рис.

— Овог пса треба одмах обесити — викао је изричући тиме пресуду Милоју Петровићу званом Трнавцу. Јер, Милоје није извршио његову заповест у целини: вождову наредбу да се нападне Шабац пренео је само Стојану Чупићу, а не и Јакову Ненадовићу и Луки Лазаревићу који су са својом војском, такође, опседали Шабац.

Присутним војводама је било јасно да је Милоје крив, али је свака српска глава у том времену и те како била потребна и они сколише Карађорђа да повуче пресуду.

Најупорнији је био Младен Миловановић, богат и угледан човек кога је Карађорђе ослободио из крагујевачке тамнице разменивши га за неке заробљене Турке. Милоје и Младен су били кумови и Милоје је радио за Младена. Видевши расположење војвода, Карађорђе попусти. Али онда обнародова да ће сваког ко не буде извршио добијену наредбу или је буде вршио небрижљиво — обесити.

СКРШТЕНИХ РУКУ

У јесен те године Срби су опколили Београд и спремали се да га заузму. На предлог бимбаше Конда је, што је и била његова идеја, требало са неколико људи отворити **Сава-капију, а Милоје** са својих 150 бећара да јурне како би смогућио Карађорђу да пређе са главнином преко шанца.

Све је урађено како је предвиђено и Београд је ослобођен. Милоје се јуначки борио, али се и обо гатио пљачкајући турске куће. Касније је у Београду, на лицитацији, успео да купи **многе куће**, земљу и магазе. После заузимања Београда, Карађорђева љутња на Милоја је спласнула и овај је уз препоруку Младена Миловановића и Совјета чији је Младен био председник, постао 1809. године главни старешина над устаничком војском која се налазила поред Ниша.

Трнавац није радо дочекан. Војвода Добрњац, који је дотле био командант ове војске, свакако, није могао да буде обрадован његовим доласком, тим пре што се њих двојица нису трпели још од раније. Карађорђе је знао за њихов однос, па им је наредио да морају да сарађују и да се договарају о свему. Међутим, свађе између Трнавца и Добрњца, биле су све јаче и, најзад, поделише се и остале војсковође. А битка се низала за битком. Једног дана плану и бој на Чегру.

Стеван Синђелић борио се храбро а Милоје је посматрао борбу и не помишљајући да се умеша. Војска је тражила да се крене Синђелићу у помоћ, али Милоје није пристао. Ни данас није јасно зашто је тако поступио. Неки сматрају да је то због мржње коју је носио против Стевана, други мисле да се уплашио, а постоји и верзија да је кришом примио од Турака лубеницу пуну дуката.

Стеван Синђелић је остао сам пред надмоћним Турцима и пуцњем у складиште барута дигао је у ваздух и Турке и себе. Ћеле-кула је и данас неми сведок овог догађаја.

ПРОТЕРАН У ОСТРУЖНИЦУ

Кад је Милоје видео шта се догодило, нареди брзо повлачење али Турци почну да сустижу његову војску. Многи су устаници тада погинули, а у турске руке пали су и сви топови које је Милоје имао. О свему овоме било је речи те јесени на скупштини устаничких првака у Хасан-пашиној паланци (Смедеревска Паланка). Милоје је избачен из службе, а током зиме протеран у Остружницу крај Београда у којој је имао лепу кућу.

Следеће године на једној свадби у Београдској нахији погинуо је војвода Марко Катић. На суђењу убица је тврдио да је војводу убио немарно, али су други износили доказе из којих је произлазило да је окривљеног унајмио Милоје Трнавац. Милоје је, према тим тврђењима, желео да изазове у Шумадији побуну против Карађорђа. Као доказ изношено је и да је неким људима делио барут да би били спремни кад побуна почне.

Он, међутим, на време дозна за све што се догађало пред судом и пребегне у Аустрију. Ту је ухапшен.

Карађорђе је тражио од аустријских власти да га предају. Захтеву је удовољено и Милоја стражарно предају Србима код мачванске Митровице одакле је доведен у Шабац. Ту је војвода Лука Лазаревић поступио по изричитој Карађорђевој наредби: одсекао му је главу „... и глава Милојева послата буде у Београд и на једном тањиру на столици, пред београдском црквом изложена буде на углед“.

М. С.

ХАЉИНА ЗА ТАШТУ

Осамдесетих година прошлог века нека болест је у неколико махова напала свилену бубу у многим крајевима Француске, што је изазвало озбиљну несташицу свилених тканина у овој земљи. Питање добијања вештачких влакана, која би заменила јонако скупу свилу, постало је веома актуелно. Да би што више истакли значај оваквих истраживачких радова, поједини француски листови подсећали су на речи једног чувеног енглеског математичара и астронома из 17. века који је својевремено писао: „Ја често мислим да је могуће пронаћи начин да се добије вештачка супстанца која ће по изгледу и квалитету бити боља од оног измета црева свилене бубе“.

Године 1884. француски хемичар Илер Беринго Шардоне (1839—1924) објавио је и заштитио свој проналазак добијања вештачких влакана. Прво вештачко влакно добио је из нитрисане целулозе и назвао га вештачка свила, али је нова тканина и пре него што је произведена за продају чешће називана „свила Шардоне“.

Када су добијени први пробни узорци тканине од вештачког влакна, показало се да она по своме изгледу и квалитету заиста може да замени свилу. Имала је само једнуману — могла је врло лако да се запали, па су јој Парижани брзо дали и треће име — назвали су је свила за таштину хаљину.

Посмртна маска краља Агамемнона из микенског периода античне Грчке, направљена од танког слоја злата.

Маске које су у грчној драми представљале комичне и трагичне карактере. Отвор за уста био је велик да би одјеном појачао глас глумца.

ПОКОЈНИЦИ ЗЛА

Ритуални плесови, са готово обавезним маскама, и данас су саставни део живота многих племена Африке, Азије и Океаније. Припадници ових племена верују да ће на тај начин учврстити снагу своје племенске заједнице, обогатити лов и жетву, сачувати племе од урока и злих духова или од непријатеља.

Поред тога што су састав-

У ритуалним плесовима племена Западне Африке маска представља лик духа у којег племе верује.

тни део церемонија везаних за пољопривреду и лов, плесови се изводе приликом погребних свечаности или годишњих спомен-свечаности у част мртвих или у току других обреда кад су, како се верује, снаге духова посебно јаке. Од врсте обреда зависи и изглед и облик маске коју плесачи носе. Тако се, на пример, на ритуалним плесовима везаним за земљорадњу носе такозване животињске маске, да би се локалном божанству посветило време обраде поља, односно да би се оно умилостивило и наградило их богатом жетвом.

Свако племе обично има посебне, само њему карактеристичне маске које одговарају његовом укусу и предањима, па се по њима може прилично тачно одредити подручје у којем живи. Најчешће су израђене од дрвета, техником резбарења, украшене разним влакнима, мноштвом бисера и каури-шкољки... Неким племенима боја и украси су важни и имају посебно значење колико и саме маске. Поред животињског, оне имају често људски облик или су мешавина једног и другог.

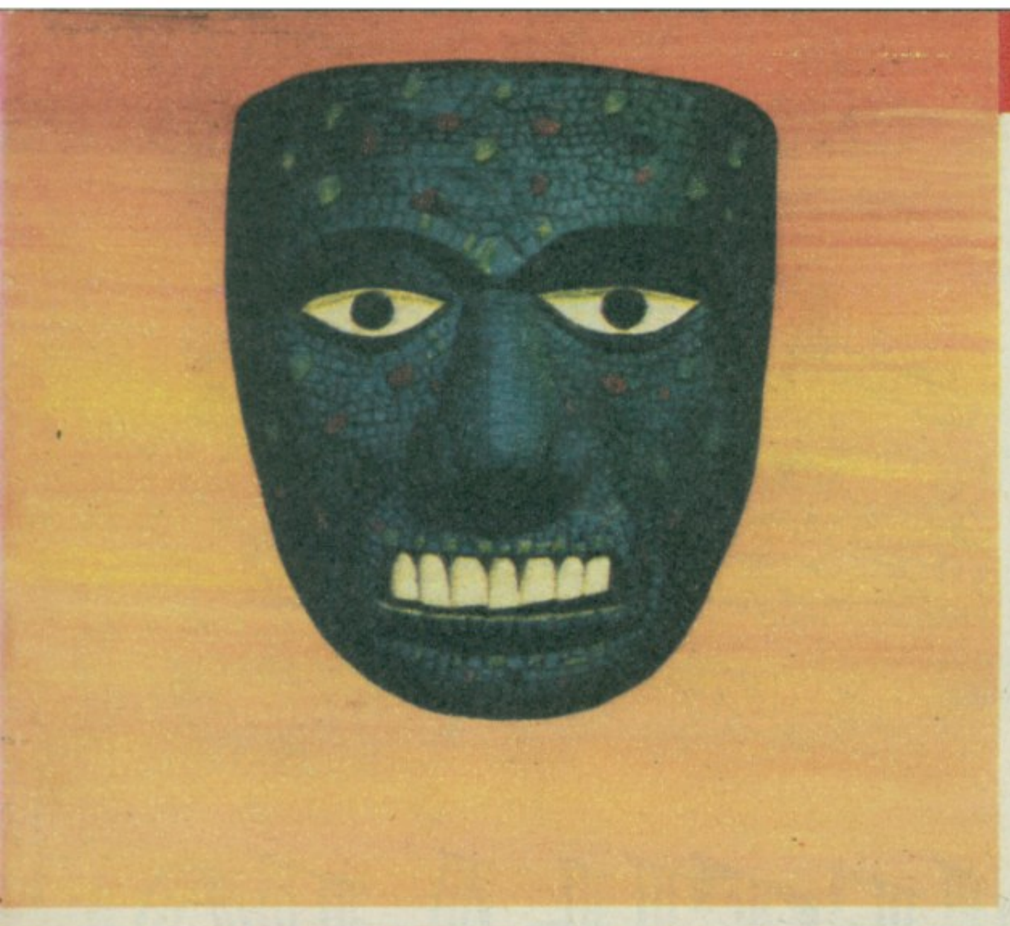
Маске се не носе само преко лица, већ се могу носити и на темену или косо навучене на чело.

Неке маске су намерно израђене тако да застрашују и служе да растерају непозване. Оне понекад подсећају на унакажења која су последица неких заразних болести и као да упозоравају племе на њих. За разлику од ових, маске у необавезном плесу духовите су и развесељавају.

Домороци верују да плес повећава моћ оних који га изводе. Они сматрају да у плесу учествују и умрли преци који врше службу снажних посредника. Ако неки мушкарац носи маску у част једног одређеног духа, онда то више није он сам већ на извесно време постаје дух чију маску носи.

Ради очувања лика умрлог узиман је восштани отисак његовог лица који је затим изливан у танком слоју злата. Из такозваног микенског периода сачувана је Агамемнонова посмртна маска. Значајно налазиште маски из тога периода је и Требениште у нашој земљи, недалеко од Охрида. Веома су познате и посмртне маске Ацтека.

Маске представљају је-

У Мексику су пронађене многе маске Ацтека. Претпоставља се да ова представља лик врховног бога Квецалкоатла.

МАСКЕ СВЕТА

У примитивним племенским заједницама Африке, врачеви су носили маске док су справљали лекове, верујући да ће на тај начин појачати њихово дејство.

ТНОГ ЛИКА

дан од најстаријих облика ликовних уметности, јер потиче још из праисторијског доба. У Француској и Шпанији, у пећинама из тога времена, пронађени су на зидовима цртежи људи -ловаца са животињским маскама. Староседеоци Шри Ланке, на пример, веровали су у зле духове који су племену доносили болест и несрећу. На ритуалним плесовима носили су маске од којих свака представља једну болест, а затим динамичним плесом истеривали те духове.

Чироки Индијанци, реци мо, употребљавају данас маске у облику главе дивље мачке верујући да ће тако у лову имати снагу и спретност ове животиње. То истовремено значи да су животињске маске најраспрострањеније јер егзистенција већине племена зависи од лова.

У периоду античке Грчке, у 5. и 6. веку пре н.е., маске су тесно везане за позориште где су се појављивале у прославама култа бога Дионизија. Глумци су се појављивали у представама са маском трагоса, јарца, и декламовали пред препуним амфитеатром. Свака маска је била обликована тако да представља трагичан или комичан лик, а рађене су са огромним отвореним устима која су појачавала гласове глумаца, врло често су неприродне величине па уз претеране покрете глумаца дају изванредан визуелни ефекат.

Чувене су позоришне маске са Далеког истока, нарочито из Јапана, у познатој игри „НО“ старој неколико векова која се, нешто измењена, и данас игра са маскама. Пошто све улоге играју мушкарци, а у игри постоје и женски ликови, они носе маске женског лика.

Кинези, такође, у позоришту користе маске, али за разлику од Јапанаца не обраћају толико пажњу на њен облик, њима је примарна боја. Позитиван лик на пример, носи искључиво. црвену маску, глумац који игра насилника има црну.

Маска, међутим, није утицала само на позоришну уметност већ и на сликарство и скулптуру. Многи сликари, као рецимо Пикасо или наш Франце Михелич, били су под њеним снажним утицајем.

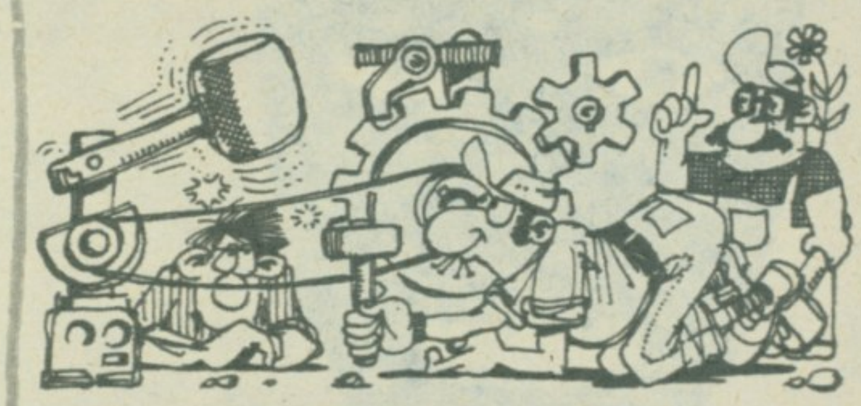
М. Ј.

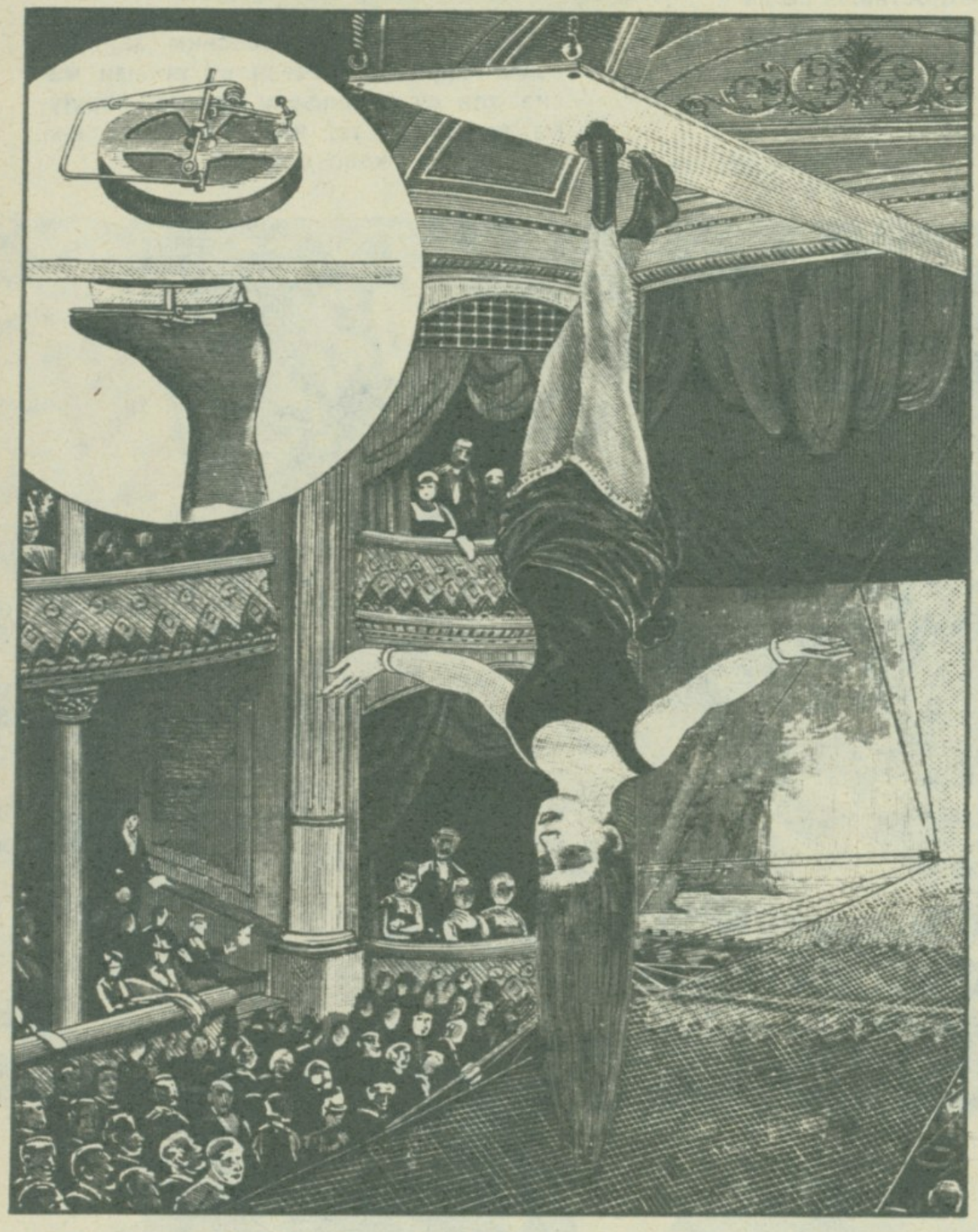
Племенске маске Западне Африке: (слева надесно) Ибибио, Нигерија, Бауле, Обала Слоноваче, Балуба, Конго.

Маске примитивних племена углавном су направљене од дрвета, али неке се праве од плетене рафије. Ово је примерак из Нове Гвинеје.

МАЛИ ИЗУМИ

ЗА ВЕЛИКЕ ПРЕДСТАВЕ

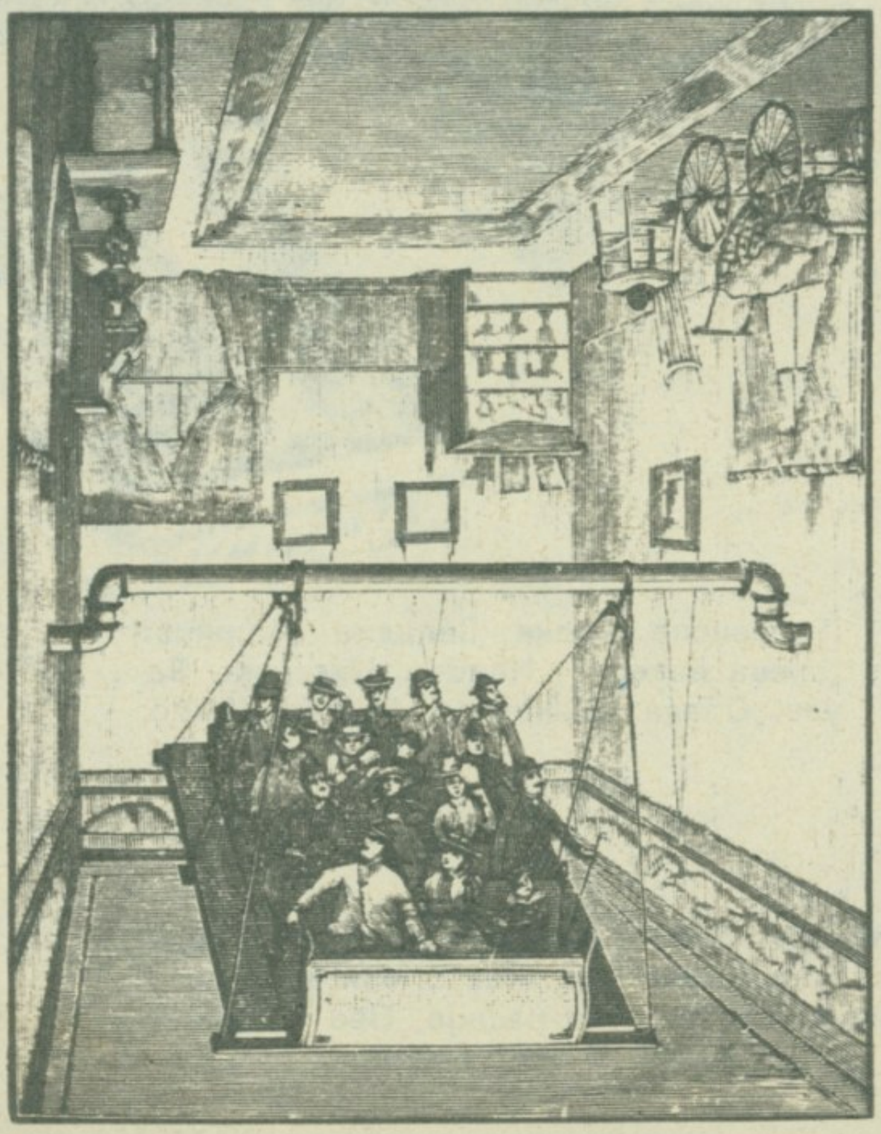

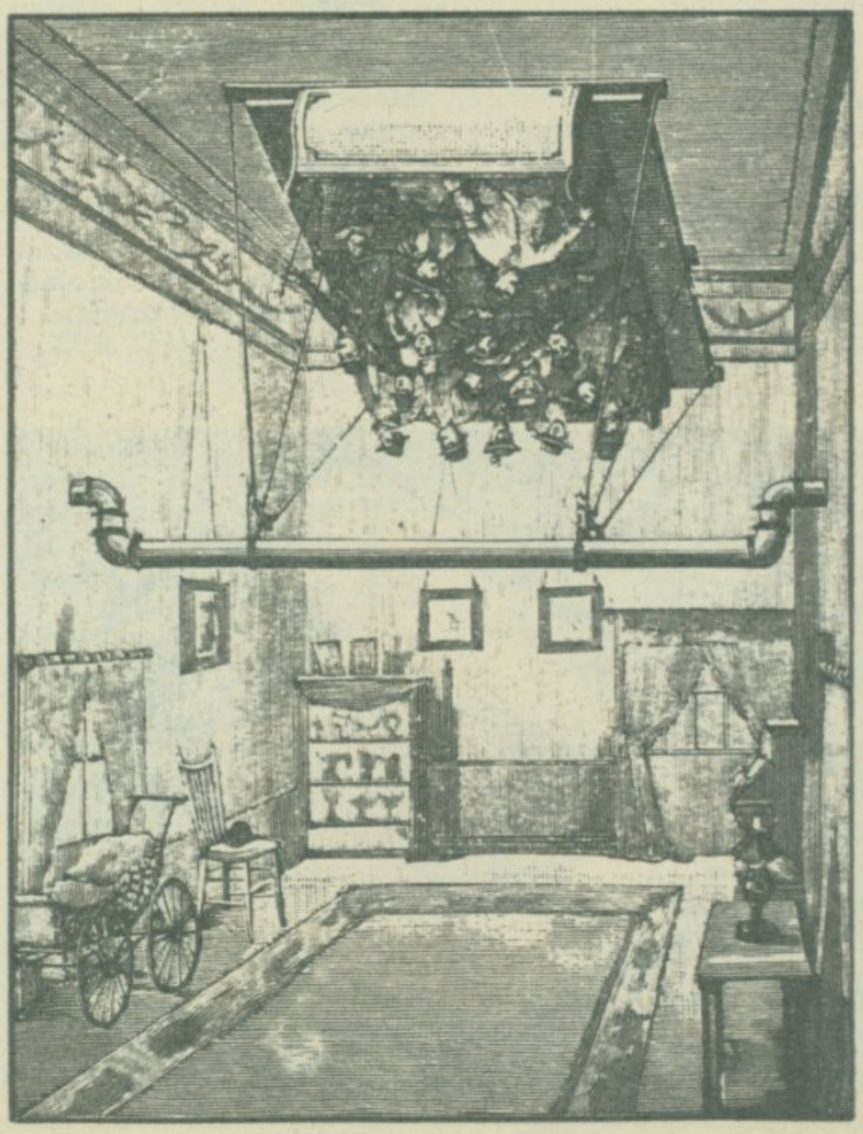
ШЕТЊА ПО ПЛАФОНУ

Испод таванице сале, на висини од око десет метара од глава гледалаца, причвршћена је конопцима даска дуга око шест метара. По њој, али са главом надоле, мирно шета девојка пркосећи свим до тада познатим законима равнотеже! Публика је 1890. године у Енглеској имала могућности да види овакву тачку. Постојало је, међутим, нешто што су гледаоци пропустили да виде: девојка је за габане имала причвршћене пнеуматске прилепке који су јој омогућавали да полако хода по изглачањ доњој површини даске (на кружној слици). Да њена тежина не би савладала пријањање прилепака, морала је да прави врло мале кораке (око 20 цм), јер су тада прилепци били близу и сила је била јача. Изнад публике била је постављена сигурносна мрежа, али, колико је познато, није се десио ниједан несрећан случај.

РОТАЦИОНА СОБА

Ко год се љуљао на љуљашци размишљао је како би изгледало када би љуљашком направио пун круг. Да би задовољио овакву врсту радозналости, непознати конструктор је 1894. године на једној изложби у Марсеју конструисао у једној просторији љуљашку која је заједно са просторијом давала утисак окретања у круг. Петнаестак људи седа у љуљашку која се мало заљуља, а онда наставља да се љуља просторија, у ствари, најобичнија кутија која се вртела око осовине и тако се чинило да је љуљашка направила пун круг. Пре него што би стала, љуљашка би се неколико пута лагано заљуљала да би илузија била комплетна. На слици лево: илузија посетилаца. Слика десно: положај љуљашке.

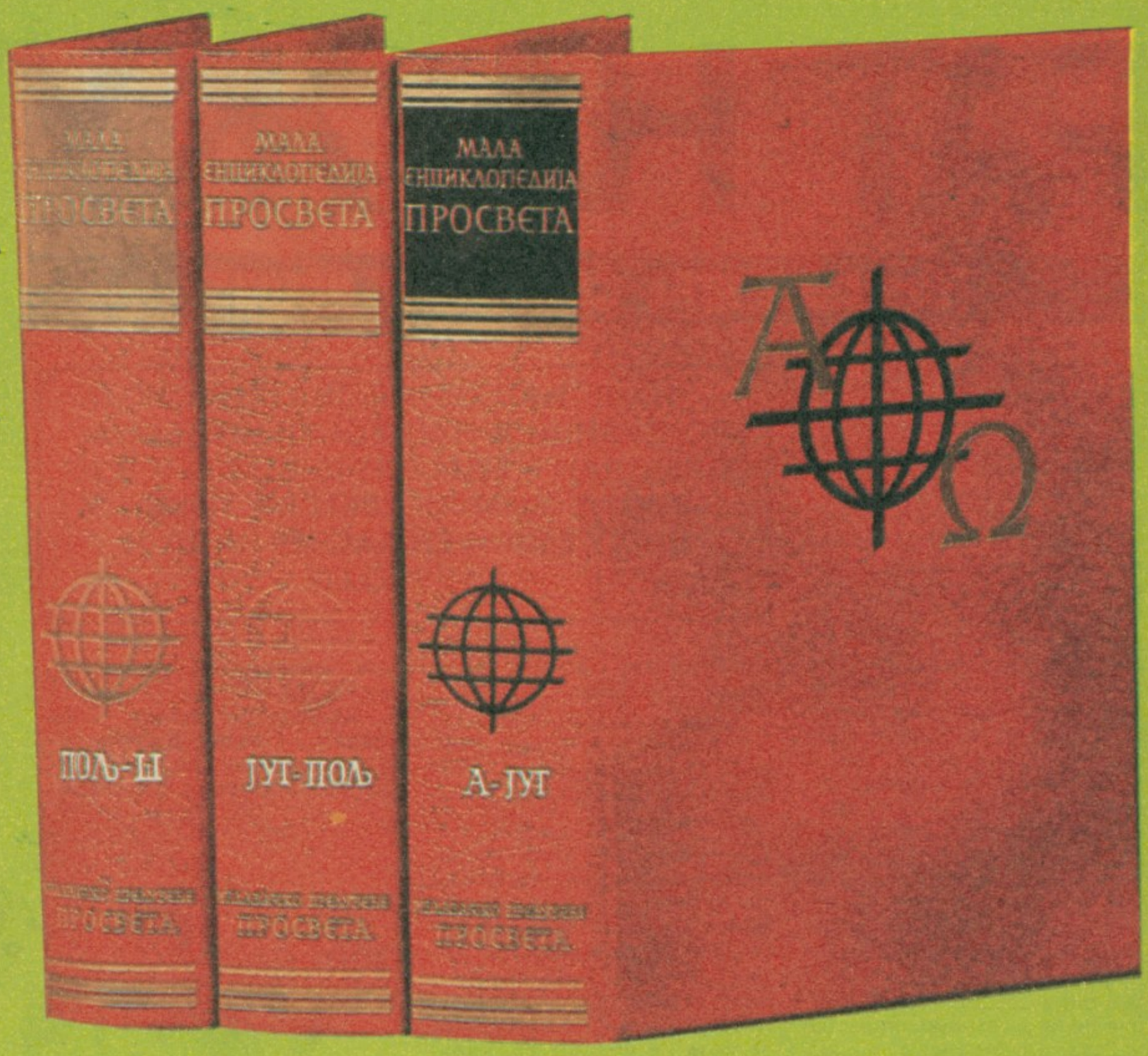

После 130.000 комплета двотомне
МАЛЕ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ ПРОСВЕТА
припремљено је ново издање, актуелизовано, допуњено и проширено.
Нови материјал није више могао бити укључен у два тома, па зато овог пута
МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРОСВЕТА
излази у три тома у истом формату и истој опреми као два претходна издања.
С обзиром на знатно већи обим и богатије илустрације
МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРОСВЕТА
прерасла је у велику енциклопедију, мада задржава стари назив.
Цена у претплати 1.800 динара
(12 рата по 150 динара)
Цена по изласку из штампе 2.400 динара.

ЗАМЕНА ПРЕТХОДНОГ ИЗДАЊА ЗА НОВО ИЗДАЊЕ

Свим досадашњим купцима
МАЛЕ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ ПРОСВЕТА
олакшава се набавка новог, трећег допуњеног и проширеног издања, тиме што ће им се на претплатну цену од 1.800 динара одобрити још и попуст од 600 динара под условом да приликом преузимања новог тротомног издања врате „Просвети" старо двотомно издање.
Тако ће досадашњи купци ново треће допуњено и проширено издање добити за свега 1.200 динара
МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРОСВЕТА
даје сажет приказ свих знања епохе, најпотребнијих савременом човеку.
У три тома на преко 2.200 страна двостубачног великог формата 27 x 19 см садржи 50.000 појмова, 6.000 слика, цртежа, графикона и портрета, 10 великих вишебојних географских карата уз знатан број мањих у тексту, и табле изван у једној или више боја.
Претплатник увек има посебан попуст од 5% од претплатне цене ако претплату плаћа одједном.

У три велика тома

МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

ПРОСВЕТА

Треће проширено и допуњено издање излази из штампе у децембру 1977. године

Непотребно прецртати

_____ (Место и датум)

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ПРОСВЕТА"
11001 БЕОГРАД, ДОБРИЧИНА 30
ПОШТАНСКИ ФАХ 555, ТЕЛЕФОН 631-651

I

Претплаћујем се на Малу енциклопедију Просвета у 3 тома која излази из штампе у децембру 1977. год по првој претплатној цени од 1.800 д.

Обавезујем се да наведени износ исплатим:
а) одмах, а најдаље у року од 8 дана по пријему „Просветине" уплатнице, са 5% попуста, тако да ћу уплатити свега 1.710 динара;
б) у 12 месечних рата по 150 дин. почев од _____ увек са уплатницама добијеним од „Просвете".

II

Претплаћујем се на Малу енциклопедију Просвета у 3 тома по специјалној цени за досадашње купце од 1.200 динара (с тим да ћу при преузимању новог тротомног издања вратити раније двотомно).
Обавезујем се да наведени износ исплатим:
а) одмах, а најдаље у року од 8 дана по пријему „Просветине" уплатнице, са 5% попута, тако да ћу уплатити свега 1.140 динара;
б) у 12 месечних рата по 100 дин. почев од _____ увек са уплатницама добијеним од „Просвете".

_____
(Име и презиме)

_____
(Занимање и назив установе-предузећа, ако је претплатник у радном односу)

_____
(Телефон у стану — Телефон у предузећу)

_____
(Број поште, место и тачна адреса)

_____
(Своіеручни потпис)

РАТ НА ЖУТОЈ ПЛ

ГЕНИЈАЛНА ИГРА СА ДАЛЕКОГ ИСТОКА

— ТО ЈЕ НАДЗЕМАЉСКА ИГРА КОЈА ПО ДУБИНИ И НАПЕТОСТИ КОМБИНАЦИЈА ЧАК НАДМАШУЈЕ ШАХ! — ИЗЈАВИО ЈЕ БИВШИ СВЕТСКИ ПРВАК У ШАХУ ЕМАНУЕЛ ЛАСКЕР КАДА ЈЕ НАУЧИО ГО.

У Земљи излазећег сунца и електронике направљен је један занимљив и помало необичан експеримент. Врхунски играчи тамо веома распрострањене комбинаторне игре која се зове го покушали су да све своје знање, а оно није мало, ставе у компјутер. Такви експерименти већ су вршени са шахом и утврђено је да „машина“ може да га игра сасвим успешно, на нивоу онога ко ју је снабдео подацима, а то значи чак и Јапанци су се изненадили када су утврдили да је њихов компјутер, „напуњен“ великим бројем првокласних комбинација, играо — као осредњи почетник.

Како то, а зна се да го има само четири основна правила? Одговор ипак није било тешко пронаћи: ова је игра толико креативна, да електронски мозак, једноставно, није у стању да се такмичи са људским!

Изум близак савршенству

Можда је чудније што се та четири правила нису променила већ готово 4500 година, тачније од времена када је го настао у Кини! Његов изумитељ био је толико генијалан да је направио игру блиску савршенству, много креативнију од шаха: док у шаху за прва два потеза има укупно 400 комбинација, у го тај број износи — 129.960! Баш због тога не постоји разрађена теорија отварања, изузев за првих десетак потеза, а колико је и ово ништавно постаје јасно када се зна да се партија завршава обично тек око 200. потеза. Због тога се, већ после десетак до петнаест потеза, не могу наћи ни две партије налик једна на другу!

Када је научио ову древну источњачку игру, бивши првак света у шаху Емануел Ласкер је, одушевљен, изјавио:

— Го ни по чему не заостаје за шахом, напротив, по дубини и напетости комбинација чак га надмашује! То је надземаљска игра. Зачудио бих се када бих сазнао да у свемиру постоји нека цивилизација која не познаје го, управо због једноставности његових правила и неограничених могућности које пружа!

Прве писане податке о овој чудесној игри оставио је велики кинески филозоф Конфучије око 500. година пре н. е. А границе најмногољудније земље, го, или како се још зове веики прешао је у 6. веку: почели су њиме да се заносе и Корејци. Одмах затим стигао је у Јапан и баш ту доживео највећу популарност. Изгледа да је комбинаторски настројеним јапанским мозговима изузетно одговарала мисаона игра у којој партија може по трајати и неколико дана, а играч има сва 24 часа времена да размишља над потезом! Данас у Јапану има више од 8 милиона регистрованих играча го, а око 200 су професионалци. То значи да су освојили мајсторску титулу већу од шестог ДАН-а: у го се, као и у борилачким вештинама, категорије означавају са ДАН.

Колико је тешко доћи макар до првог ДАН-а, говори податак да има чак 25 кандидатских категорија које носе назив КЈУ! Највећа титула је десети ДАН, али она је нешто слично светском прваку у шаху: када се освоји, траје годину дана, а после тога треба да се брани. Међутим та је титула „резервисана“ само за Јапанце, пошто у осталим деловима света где је го популаран играчи нису постигли више од петог ДАН-а.

У Европи — само аматерски

Још пуних 14 векова го није прекорачио границе Азије. Тек почетком нашег столећа донели су га морнари у Америку, па у Европу. И, тада се догађа чудо: где год би ко научио да га игра, толико би заволео го да је он почео да се шири попут грознице! Тако се данас игра у готово свим европским земљама, а понајвише у Великој Британији, Холандији, СР Немачкој, Аустрији, Италији, Француској, ЧССР, СССР, Румунији...

У нашу земљу то је, такође преко мора, допео пре нешто више од пола века. Донео га је капетан Ервин Фиш., али све до пре петнаестак година није се много чуло о овој игри са Далеког истока. А тада, одједном, почињу да ничу играчи и клубови свуд...

ОСНОВНА ПРАВИЛА

Го је мисаона, комбинаторна игра за два играча. Плоча за играње израђује се од дрвета, има димензије 45 X 40 см. На плочи је извучено по 19 уздужних и попречних линија које се секу под правим углом, тако да се добија пресечна тачка. Фигуре се не постављају у поља, већ на пресечне тачке. Оне су означене на исти начин као што се у шаху означавају поља: дуж хоризонталне ивице табле су слова a, b, c, d, e, f, g, h, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s t. Дуж вертикалне ивице су бројеви од 1 до 19. Девет пресечних тачака на плочи посебно је означено, црним испуњеним кружићима. То су: d4, d10, d16, k4, k10, k16, q4, q10 и q16. Ове тачке називају се звезде.

Фигуре у го називају се коми. У игри сви коми имају исту вредност, па су зато истог облика, округли, у пречнику 21 мм. Потребно је по 180 црних и белих кома.

1. Црни игра први. Он стави камен на неку тачку на плочи, а затим игра бели. Сваки играч у једном потезу ставља само једном камен. Каменови се у току игре не померају, осим ако су заробљени.

2. Један или више каменова исте боје које је противник са свих страна опколио својим каменовима су заробљени. Противник их скида са плоче, задржава и на крају партије обрачунава у своју корист. Сваки заробљени камен вреди један поен.

3. Играч може пропустити потез уколико му то одговара, али ово се дешава једино на крају партије, када више нема слободних тачака. Усред партије такав поступак само би довео до губитка!

4. Забрана „самоубиства“ је изузетак од правила да се каменови могу постављати на било коју тачку: на пример, ако између црних каменова постоји само једна празна тачка, бели не сме у њу поставити свој камен, због тога што би то аутоматски значило поен за противника.

Први циљ игре је освајање простора. А као простор се рачунају све незаузете тачке окружене каменовима исте боје. Свака таква тачка вреди један поен.

Други, тактички циљ је заробљавање противничких каменова, на тај начин да они буду потпуно опкољени каменовима супротне боје. Они се тада уклањају са плоче.

Трећи практични циљ је продор у противников простор, не због заробљавања, него ради смањења његовог простора.

Партија је завршена када је простор подељен међу партнерима и групе њихових каменова се граниче међусобно. У таквом положају, када ниједан од играча не може више повећати свој простор, смањити противников или заборавити противникове каменове, играч који је на потезу каже „пас“ и препусти потез партнеру. Овај такође „паснра“ и тиме је партија завршена. Приступа се пребројавању заробљеника и освојених пресечних тачака и тада се утврђује победник: играч који је заузео више простора него његов партнер и заробио више каменова.

МИНИ-КВИЗ

1. По чему је добио име маратон, најдужа дисциплина у трчању?
2. Шта је ноктурно?
3. Где је и кад на нашем Јадрану основана прва поморска школа?
4. Због чега се лове рајске птице?
5. Колико седишта има „Скала“, чувена оперска сцена у Милану?

ОДГОВОРИ:

1) По маратону; један грчки гласник је трчао 40 километара од Маратона до Атине. Дуг је 42,2 километра. 2) Ноћно. 3) У Копру, 18. века. 4) Због перја које служи за украс. 5) Има 3000 седишта.

ОЧИ

Хрватској и Словенији. Ри јечанин Зоран Мутабџија, мајстор IV ДАН-а, два пу та осваја првенство Евро пе, а Европска го-федера ција пре три године одржа ла је свој редовни конгрес у Загребу. Од тада је ова игра још популарнија. У Србији се го највише игра у Суботици, Крагујевцу и Нишу, где је и седиште Го савеза ове републике.

Го који се игра у Европи само је аматерски и то из једног једноставног разло га: професионалци морају имати категорију изнад IV ДАН-а, а на Старом кон тиненту — нема таквих! Највећу категорију, V ДАН носи Аустријанац Вимер.

У Јапану, међутим, има и жена професионалних играча гоа. Додуше, тамо већ деца почињу да уче игру у којој, сматра се, има више комбинација него ато ма у нашој галаксији и коју, због тога што је пуна стратегијских и тактичких елемената, називају „рат на жутој плочи". У ствари, цео ток игре и подсећа на модеран окршај у којем се сукобљавају црна и бела војска, а победник је онај ко освоји већи простор на плочи и — зароби више противникових кома, како се називају каменчићи за игру.

●●●

Јапанци не сматрају да је ова комбинаторна игра математичке природе, што су, уосталом, доказали ком пјутеровим „неуспехом", па у складу с тим за комбина ције на жутој плочи не употребљавају изразе „до бра" или „лоша", него: „лепа", „мање лепа", „нај лепша"... Толика је њихо ва љубав према древној иг ри. И не само љубав: до те мере цене го, да је на ме дицинском факултету он обавезан предмет у току три семестра!

А професионални играчи који за једну партију до бију и по 1000 долара, ка жу да не живе од гоа, него за го. Можемо и да им по верујемо када чујемо да су у стању за једну го гар нитуру да плате и десет пута већу цену!

М. Крстуловић

ИЗВОДЕЋИ ДВОСТРУКИ САЛТО НА ТРАПЕЗУ, СУЗАН ВАЛАДОН ЈЕ ПРОМАШИЛА РУКЕ СВОГ ПАРТНЕРА И ПОЛЕТЕЛА НА ПОД.

АКРОБАТА МЕЂУ СЛИКАРИМА

Еј! — млад човек с брадом, у тамном оделу и полуцилин дру, довикнуо је кочија шу и дао му знак да при ђе тротоару. Био је хром у леву ногу и уз помоћ штапа једва се попео у кочију.

— Возите у циркус Мо лијер, и то брзо, — Данас Сузан Валадон има тачку, то се не сме пропустити. Ах, каква дивна жена, ка ква уметница, — рекао је.

Кочијаш је у хромом младићу одмах препознао чувеног сликара Анри Ту луз-Лотрека. Дешавало се и њему да понекад уђе у Циркус Молијер или Му лен Руж и види на окупу цело боемско сликарско друштво Париза: Тулуз-Лотрека, Едгара Дегаа. Огиста Реноара и Едуара Манеа.

А ове спарне вечери 1890. године, Париз као да је полудео. Поново је у циркусу Молијер била Сузан Валадон, прелепа уметница на трапезу.

— Није ли то узбудљи во? — говорила је свом колеги Рамону, који је са њом учествовао у тачки. **— Провири кроз завесу. Види колико је познатих људи и уметника дошло да нас види!**

После бурног аплауза тачка је почела. Свака успела фигура младих у метника на трапезу била је испраћена узвицима одобравања. Међутим, ка да је Сузан требало да из веде двоструки салто, про машила је Рамонове руке, полетела ка поду прекри веном струготином и ос тала непомична

Публици се отео крик ужаса.

— Како ћемо сада жи вети? — биле су прве ре чи које је изговорила ка да се освестила у болни ци. Повреде нису биле изузетно тешке: сломље на рука и ишчашен зглоб стопала, али није могла скоро да се врати на тра пез.

— Како ћу хранити Мо риса? Тек му је осам го дина... — заплакала је Сузан Валадон над својом судбином.

МОДЕЛ ЗА ПРИМЕР

Лепу и несрећну артист кињу, међутим, нису сви заборавили. Још у болни ци је примала поруке од Анри Тулуз-Лотрека. Де војка која му је до тада служила као модел изне нада се удала и напусти ла Париз, па је решио да то понуди Сузани.

Била је пресрећна и од мах отишла код мајке ко ја је чувала њеног болеш љивог сина откако га је отац напустио.

— Да будеш модел Ло треку? У реду... али ти немаш појма о сликарству а модели морају имати неко предзнање, — рекла је мајка.

— Научићу! — рекла је Сузана и испунила о бећање.

За кратко време гостала је најчувенији модел на Монмартру.

Осим што је радила као модел, користила је сваки минут слободног вре мена да учи сликарство. Нешто би научила у шко ли коју је увече похађа ла, а нешто би јој показао сам Тулуз-Лотрек. У слободно време обилазила је галерије покушавајући да нешто научи и од класичних мајстора сликарства.

— Сликање није посао за жену! Што се не ба виш нечим другим? — пре бацивала јој је мајка.

Међутим, подстицана од Лотрека, Реноара и Дегаа наставила је да слика ре шена да на тај начин за рађује за живот.

Њено платно „Кројачи ца" одмах је наишло на похвале стручњака. Мно ги трговци сликама пону дили су се после овога да је заступају у уметнич ком свету, али је Сузан већ нашла заступника. Био је то француски сли кар Андре Утер, не баш много талентован, али се прилично разумео у ко мерцијалну страну сли карства

ДЕВОЈКА СА БАЛА

Вођена сигурном Утеро вом руком Сузанина умет ност је процветала. По четком двадесетог века по стала је врло чувена и њене слике биле су у круго вима колекционара на ви сокој цени. Углавном је сликала пејзаже, мртву природу и актове. Редов но је излагала у Јесењем салону. Ускоро се удала за Андреа Утера, а 1914. године један од њених актова смештен је у Му зеј савремене уметности у Паризу.

Највећи успех доживе ла је после првог свет ског рата. Њен атеље у Улици Корто постао је стециште чувених сли кара и ликовних крити чара. Као што су њу, док је била почетник, храбри ли искуснији уметници, и она је помагала многим младим сликарима. Умрла је 1938, у 71. години жи вота и у Паризу јој је приређен величанствен погреб.

Сузан је послужила Ре ноару за једну од њего вих најцењенијих слика, „Бал на селу", која пред ставља брадатог човека како игра на сеоском ва шару са младом девојком. То је једно од сећања на Сузан Валадон, познату француску сликарку два десетог века.

Ускоро је и Сузанин син постао чувени сликар, познат као Морис Утрило. Његове слике данас су смештене у Лувру и спа дају у ред најлепших сли ка француског сликар ства.

М. Ј.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

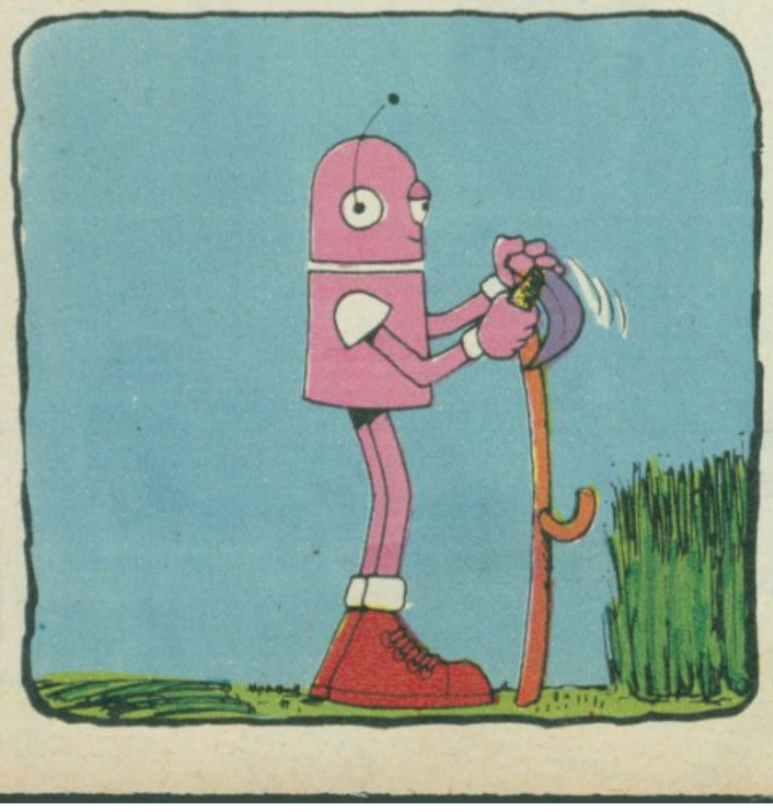

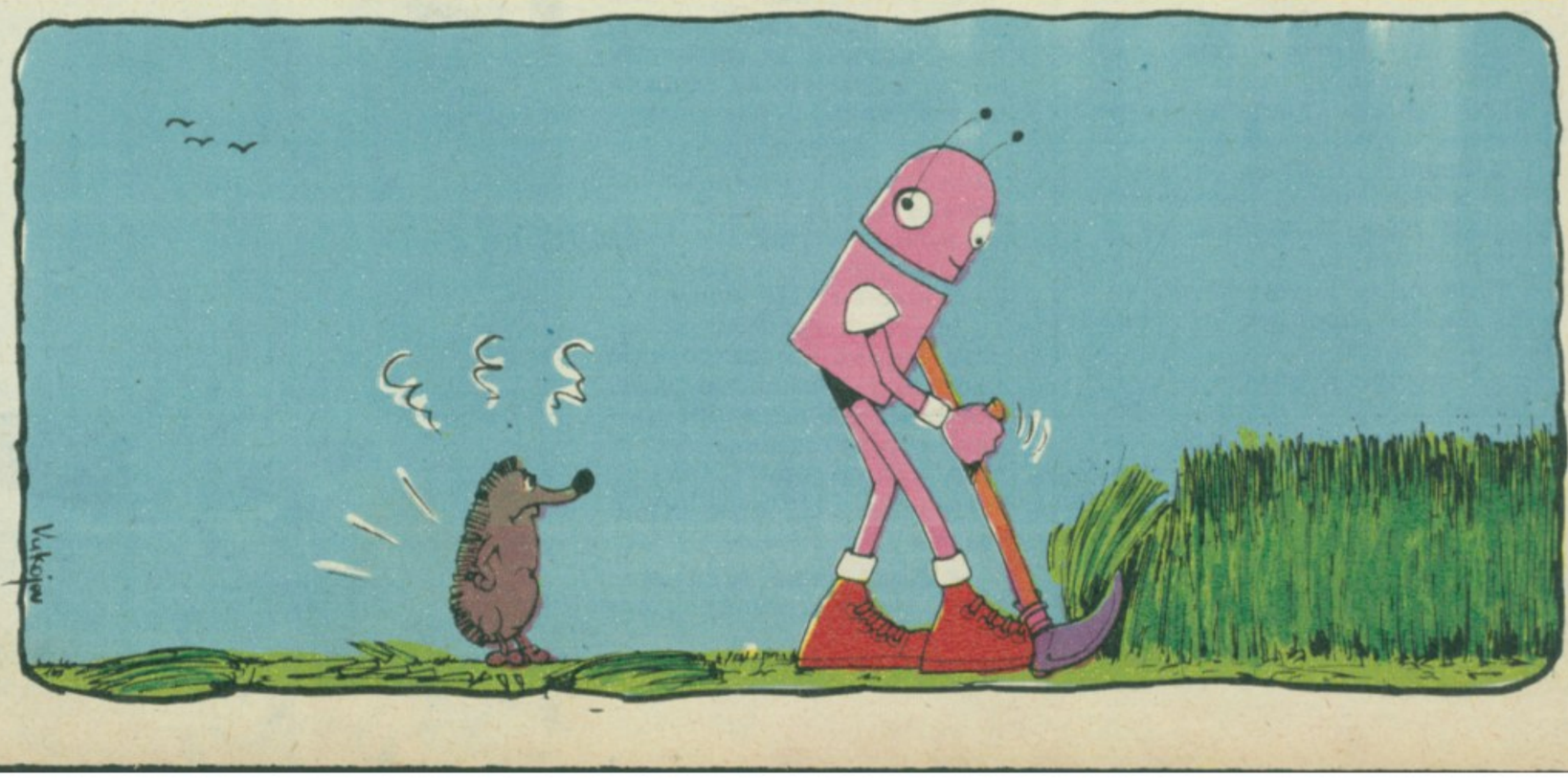

ШРАФКО

ИНСПЕКТОР КЕЛИ: ТАЈНА ШКОТСКОГ ЗАМКА

ИНСПЕКТОР КЕЛИ, НОРА И БРУК, СВИ ИЗ СКОТЛАНД ЈАРДА, ПРОВОДЕ ОДМОР У ШКОТСКОЈ. НА ПУТУ ИХ ЈЕ ПРЕСРЕЛА ЈЕДНА ДЕВОЈКА...

ШТА ВАМ СЕ ДОГОДИЛО? КО СТЕ ВИ?

ЗОВЕМ СЕ ЕМА КАСЕЛ... ЖИВИМ У ОНОМ ЗАМКУ!

НИМАЛО ПРИВЛАЧНО МЕСТО!

ЗАШТО БЕЖИТЕ, ЕМА?

НЕКО ХОЋЕ ДА МЕ УБИЈЕ!

НЕЕЕ! НЕМОЈТЕ!

НЕ БОЈТЕ СЕ! ЈА САМ ИНСПЕКТОР КЕЛИ! ОДВЕШЋУ ВАС У ЗАМАК!

АКО НЕКО ЗАИСТА ХОЋЕ ДА ВАС УБИЈЕ, МОРАМО ДА ОТКРИЈЕМО КО ЈЕ ТАЈ!

ХОЋЕТЕ ЛИ ПОЗВАТИ НЕКОГ ДА НАМ ОТВОРИ ВРАТА?

НЕМА НИКОГ У КУЋИ! ПОСЛУГА МЕ ЈЕ НАПУСТИЛА!

АЛИ, ЗАШТО? ЈЕ ЛИ ТО КУЋА ДУХОВА?

МОГЛИ БИСМО И ТАКО ДА ЈЕ НАЗОВЕМО!

1323/1

ХМ! ЗАМАК ЈЕ ИЗ 13. ВЕКА! НЕ ЗНАМ САМО КАКО ДА УЂЕМО УНУТРА !

ПРИТИСНИТЕ ОВО ДУГМЕ И ВРАТА ЋЕ СЕ ОТВОРИТИ! АЛИ, ЈА ВАС МОЛИМ ДА НЕ УЛАЗИМО!

НЕ БОЈТЕ СЕ! ЖЕЛИМО ДА ВАМ ПОМОГНЕМО!

И ВИ САМИ ЖИВИТЕ У ОВОЛИКОЈ КУЋИ?

ДОНЕДАВНО ЈЕ ОВДЕ ЖИВЕЛО ПЕТ ПОРОДИЦА! СВИ СУ ПОБЕГЛИ ИЗ СТРАХА ДА ИХ НЕ БИ УБИЛИ!

ВАС ДВОЈЕ ОСТАНИТЕ НАПОЉУ И МОТРИТЕ!

ЈА НЕ СМЕМ УНУТРА !

ВИДЕЋЕТЕ ДА ВАМ СЕ НИШТА НЕЋЕ ДОГОДИТИ!

ЈА ИПАК НЕШТО СЛУТИМ!

САМО ХРАБРО!

ВИДИТЕ... ЈОШ СМО ЖИВИ!

ТАДА ЈЕ КЕЛИ ЗАЧУО ШКРИПУ...

АААААААХ!

ПАЗИТЕ!

ВИДИТЕ! ОВА КУЋА ЈЕ ПРАВА ГРОБНИЦА! И ПОРЕД ВАС ЋУ УМРЕТИ!

МОЖДА СЕ ОВО СЛУЧАЈНО ДОГОДИЛО!

ПОСТОЈИ ЛИ ЈОШ НЕКИ ИЗЛАЗ СЕМ ОВОГ, ЕМА?

НЕ! ЈЕДИНО ОВАЈ ТУНЕЛ ВОДИ НАПОЉЕ!

ОВО МИ СЕ ВЕЋ НЕ СВИЋА! ОСТАО САМ САМ У ЗАМКУ!

ПРИДРУЖИТЕ СЕ МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА! ЈА ЋУ СЕ ПРОШЕТАТИ!

ЧУВАЈТЕ СЕ!

ЕМА КАЖЕ ДА ЈЕ ЗАМАК НАПУШТЕН, А СВЕ ЈЕ ЧИСТО И У РЕДУ!

СОБЕ СУ ОГРОМНЕ! СИГУРНО ПОСТОЈЕ ТАЈНА ВРАТА!

КЕЛИ ЈЕ БИО У ПРАВУ...

ХЕ,ХЕ, ХЕ!

ТУП!

РЕКАО БИХ ДА ЈЕ НЕКО ПРОШАО! ОХ!

ТРАС! ТРАС!

ОВДЕ СУ ЗНАЧИ ТАЈНА ВРАТА!

КАКО ЛИ СЕ ОТВАРАЈУ? ОЧИГЛЕДНО НИСАМ САМ!

ТАДА СЕ ЗАЧУО НЕЧИЈИ ГЛАС...

У ПРАВУ СТЕ! ЈА САМ ОВДЕ!

НЕВЕРОВАТНО!

КО СТЕ ВИ? КАКВА ЈЕ ТО ШАЛА?

ТО БИХ ЈА ТРЕБАЛО ДА ПИТАМ ВАС, ИНСПЕКТОРЕ КЕЛИ!

ЗНАТЕ МОЈЕ ИМЕ?

ЗНАМ СВЕ О ВАМА! ВИ РАДИТЕ У СКОТЛАНД ЈАРДУ!

ЗАШТО СТЕ ДОШЛИ ОВАМО НА ОДМОР? ЗАР НИЈЕ ЛЕПШЕ У РИМУ ИЛИ ПАРИЗУ?

МОЖДА ЈЕ ЛЕПШЕ, АЛИ МЕНЕ ПРИВЛАЧИ ШКОТСКА, ЕМА МИ ЈЕ РЕКЛА ДА У ЗАМКУ НЕМА НИКОГ!

ЕМА? НЕ ОБРАЋАЈТЕ ПАЖЊУ НА ТУ ЛУДУ!

Непозната жена позвала је Келија да с њом вечера...

КО ЈЕ ПРИПРЕМИО СВА ОВА ЈЕЛА КАД НЕМА ПОСЛУГЕ?

ОНИ СУ ПРЕ ОДЛАСКА СВЕ ПРИПРЕМИЛИ ЗА НЕКОЛИКО ДАНА!

АЛИ, ЗАШТО СУ СВИ ОДЈЕДНОМ ПОБЕГЛИ?

ЈЕР СЕ БОЈЕ!

КОГА ?

ГРОФА СИКАРИЈУСА КОЈИ ЈЕ УМРО КРАЈЕМ ПРОШЛОГ ВЕКА! КАЖУ ДА ЊЕГОВ ДУХ ПОСЕЋУЈЕ ЗАМАК!

АКО ЖЕЛИТЕ ДА ВИДИТЕ КАКО ОН ИЗГЛЕДА, ЕНО ТАМО ЈЕ ГАЛЕРИЈА ПОРОДИЧНИХ ПОРТРЕТА!

МОГУ ЛИ ДА ЗНАМ ВАШЕ ИМЕ ?

ЈА САМ ГРОФИЦА ЛЕТИЦИЈА СИКАРИЈУС !

НЕ ЗНАМ ШТА ДА МИСЛИМ О СВЕМУ !

КЕЛИ ЈЕ ОСТАВИО ЖЕНУ САМУ...

НЕКО ЈЕ ПОЦЕПАО СЛИКУ И ОСТАВИО САМО РУКУ!

ЈЕЗИВА ЈЕ!

ГРОФ ВЛАДИМИРО СИКАРИЈУС УМРО 1870.

НЕ ЖЕЛИМ НИ ДА ЗАМИСЛИМ КАКО ЈЕ ТАЈ ТИП ИЗГЛЕДАО!

ГАДА...

ЛЕТИЦИЈА СИКАРИЈУС УМРЛА 1900.

НЕМОГУЋЕ! НЕЕЕ!

ПА ОВО ЈЕ ЖЕНА С КОЈОМ САМ ПРЕ ПЕТ МИНУТА РАЗГОВАРАО!

НИЈЕ МРТВА! СВОЈИМ ОЧИМА САМ ЈЕ ВИДЕО!

А ШТА ЈЕ С ГРОФОМ? ДА НИЈЕ И ОН ОЖИВЕО?

ТА РУКА! КАДА СЕ ЈЕДНОМ ВИДИ НИКАД СЕ НЕ ЗАБОРАВЉА!

НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ У СВЕ ОВО!

Из његових леђа...

ХЕ, ХЕ, ХЕ!

Појавила се рука грофа Сикаријуса...

А испред замка...

ШТА СЕ ДОГОДИЛО? ГДЕ ЈЕ КЕЛИ?

ОСТАО ЈЕ ЗАТВОРЕН У ЗАМКУ!

ШТА? НЕ МОЖЕ ДА ИЗИЂЕ ?

ЗАМАК ИМА САМО ЈЕДНА ВРАТА И НА СВИМ ПРОЗОРИМА СУ РЕШЕТКЕ!

ЗНАМ КАКО ЋУ СЕ УВУЋИ УНУТРА ДА ПОМОГНЕМ КЕЛИЈУ! КРОЗ ОЧАК!

КАКО СЕ САМО ВЕШТО ПЕЊЕМ! КАО МАЧАК САМ!

ПАЗИТЕ, БРУК! АКО ПАДНЕТЕ НИ ШЕШИР ВАМ НЕЋЕ ОСТАТИ ЧИТАВ!

ЈА ДА ПАДНЕМ? ПА ЈА САМ ЧУВЕНИ МАЧАК БРУК!

УЕЈ! ШТА?

БРУК ЈЕ НЕШТО УГЛЕДАО...

МОРАЋУ ОПЕТ ДА ПОРАЗГОВАРАМ С ТОМ ГРОФИЦОМ ЛЕТИЦИЈОМ!

КАО СЕНКА, НЕКО ЈЕ ПРАТИО КЕЛИЈА...

ПАЗИ, КЕЛИ!

ДАНГРРРРРр

ДО ЂАВОЛА!

НЕ ВОЛИМ ЉУДЕ КОЈИ НАПАДАЈУ С ЛЕЂА!

ОВО ТИ ЈЕ МОЈ ПОЗДРАВ!

АААХ!

ДУУУУМ!

А САД СЕ СПРЕМИ ЗА МАСАЖУ СТОМАКА!

АЈ!

ПЉАС!

ОБЈАСНИЋЕШ МИ ШТА СВЕ ОВО ЗНАЧИ!

БРУК ЈЕ ЈОШ ЈЕДНОМ ПОКУШАО ДА ДОЂЕ ДО ВРХА...

МОРАМ ДА ПОМОГНЕМ КЕЛИЈУ!

АХАХА! ТУ САМ!

ИЗНЕНАДИЋУ КЕЛИЈА!

ЗА САДА ТИ ЈЕ ДОСТА!

ДУМ!

КЕЛИ МУ ЈЕ ЗАДАО НЕКОЛИКО УДАРАЦА...

РЕЦИ МИ ШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА?

ОНЕСВЕСТИО СЕ! КАД СЕ ПРОБУДИ САЗНАЋУ ТАЈНУ ЗАМКА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

МАЧАК БРУК ДОЛАЗИ У ПОМОЋ СВОМ ДРУГУ!

ОСТАНИТЕ МИРНИ! ВЕЛИКИ БРУК ЈЕ СТИГАО!

ШТА ЈЕ САД ОВО?

ТРЕБА ИСКОРИСТИТИ ПРИЛИКУ И ПОБЕЋИ! ЛЕТИЦИЈА ЋЕ МИ ПОМОЋИ!

БРУК, СВЕ СИ УПРОПАСТИО!

ПОБЕЋИ ЋУ ИМ!

НЕ БРИНИ! ЗАУСТАВИЋУ ГА!

ОВИМ ЋУ ГА ПОГЛАВИ!

ПАЗИ, БРУК! ТО ЈЕ БУМЕРАНГ!

ВРАТИЋЕ СЕ И ТЕБЕ УДАРИТИ!

ТРААС!

МЕНЕ! МАЧКА БРУКА!

ТАЈАНСТВЕНА ПРИЛИКА ЈЕ ВЕЋ НЕСТАЛА...

ИНСПЕКТОР КЕЛИ ЈЕ ТАМО! ПРИЧА СЕ ДА ЊЕМУ НИКО НИЈЕ УМАКАО! ШТА ЋЕ ОН ОВДЕ?

ПОЗВАЛА ГА ЈЕ ЕМА! ЗАШТО ГА НИСИ УБИО?

НИСАМ УСПЕО! СУВИШЕ ЈЕ ЛУКАВ! ПОТРЕБНО МИ ЈЕ ОРУЖЈЕ!

У ДРУГОЈ СОБИ КЕЛИ И БРУК РАЗМИШЉАЈУ КАКО ДА ИЗИЂУ ИЗ ЗАМКА...

ПУСТИМО САД КЕЛИЈА! ТРЕБА СЕ ОСЛОБОДИТИ ЕМЕ!

НОРА И ЕМА СУ САМЕ У ОВОМ ТРЕНУТКУ! МОГУ ИХ НАПАСТИ! МОРАМО ШТО ПРЕ ОДАВДЕ!

ЈА САМ УШАО КРОЗ ДИМЊАК! ТО ЈЕ ЈЕДИНИ ИЗЛАЗ!

СМИСЛИ НЕШТО ПАМЕТНИЈЕ!

ОВАЈ ЖАРАЧ ЈЕ ОД ГВОЖЂА! ПОСЛУЖИЋЕ НАМ КАО ПОЛУГА!

ШИПКЕ СУ СЛАБЕ! УСПЕЋУ ДА ИХ РАЗВАЛИМ!

МАГЛА ЈЕ СВЕ ГУШЋА! УСКОРО СЕ ЗАМАК НЕЋЕ ВИДЕТИ!

ТАКО СЕ БОЈИМ ДА БУДЕМ У ЊИХОВОЈ БЛИЗИНИ!

ПО ЈЕДНОЈ СТАРОЈ ЛЕГЕНДИ ПОСЛЕДЊА НАСЛЕДНИЦА ЗАМКА УМРЕЋЕ ПОГОЂЕНА СТРЕЛОМ! ЈА САМ ПОСЛЕДЊА НАСЛЕДНИЦА!

ЕМА НИЈЕ НИ СЛУТИЛА ДА СЕ ТО МОЖЕ И ОСТВАРИТИ...

НЕ СМЕМ ДА ПРО-
МАШИМ!

ПОКУШАЋУ ДА
СЕ ПРОВУЧЕМ
КРОЗ ОВАЈ
ПРОЗОР!

НЕМОЈ, КЕЛИ!
ВИСОКО
ЈЕ!

У ЗИДУ СЕ
НАЛАЗЕ УДУБЉЕ-
ЊА! УСПЕЋУ!

ДО
ЂАВОЛА!
ОПЕТ ОНА
ПРИЛИКА!

ДА САМО
ИМАМ
ПИШТОЉ!

ТАДА...

ПРОКЛЕТИ
КЕЛИ!

БОЈИМ
СЕ!

ПАЗИТЕ!

АХ!

ОВОГ ПУТА САМ ПРОМАШИО, ДРУГИ ПУТ НЕЋУ!

ЗА МНОМ, БРУК!

КЕЛИ, КО ЈЕ БАЦИО СТРЕЛУ?

КАСНИЈЕ ЋУ ТИ СВЕ ОБЈАСНИТИ! САДА МОРАМО ДА ОДВЕДЕМО ЕМУ ШТО ДАЉЕ ОДАВДЕ!

АЛИ, КУДА?

ЛОНДОН ЈЕ НАЈСИГУРНИЈЕ МЕСТО!

СТИЋИ ЋЕМО ТАМО ЈОШ НОЋАС!

КЕЛИ ЈЕ ЖЕЛЕО ДА ШТО ПРЕ СТИГНЕ У СКОТЛАНД ЈАРД ДА БИ ДОЗНАО НЕШТО О ЕМИНИМ ПРЕЦИМА У ЗАМКУ...

ЈОШ ИСТЕ НОЋИ...

СМИРИ СЕ, ЕМА!

РЕШИЛИ СУ ДА МЕ УБИЈУ И ОНИЋЕ УЧИНИТИ ТО! НАЋИ ЋЕ МЕ ОНИ И У ЛОНДОНУ!

EXPRESS

НЕ БОЈТЕ СЕ! СТИГЛИ СМО У СКОТЛАНД ЈАРД И ТУ ВАМ СЕ НИШТА НЕ МОЖЕ ДОГОДИТИ!

НЕКО ЋЕ СТАЛНО БИТИ УЗ ВАС!

МОЖЕТЕ ЛИ НАМ РЕЋИ КО ЈЕ ГРОФИЦА ЛЕТИЦИЈА?

ПОСЛЕ ЋУ ЈОЈ ЈА ПОСТАВИТИ НЕКОЛИКО ПИТАЊА! СЛУЧАЈ ЋУ ОДМАХ РЕШИТИ!

ОНА ЈЕ БИЛА ЖЕНА ГРОФА СИКАРИЈУСА! УМРЛА ЈЕ ПРЕ МНОГО ГОДИНА! ИМАМ ОВДЕ ЊЕН ПОРТРЕТ КОЈИ САМ ПРЕСЛИКАЛА!

ТО ЈЕ ОНА! КАЖЕТЕ ДА ЈЕ ОДАВНО УМРЛА!

ДА! ПРИЧА СЕ ДА ЈЕ СИКАРИЈУС БИО УБИЦА! АЛИ, НЕ ТРЕБА ВЕРОВАТИ У СВЕ ТО!

ХМ, ХМ! УБИЦА ЋЕ МИ УБРЗО ПАСТИ ШАКА!

ИМАТЕ ЛИ ЊЕГОВУ СЛИКУ?

ЗАР ГА НИСТЕ ВИДЕЛИ У ГАЛЕРИЈИ?

СЛИКУ ЈЕ НЕКО ПОЦЕПАО! ВИДИ СЕ САМО ЊЕГОВА РУКА!

ЋЕЛИ НИЈЕ ХТЕО ДА КАЖЕ ЕМИ ДА ЈЕ ЛИЧНО ВИДЕО ГРОФА И ЊЕГОВУ ЖЕНУ...

ПОСЛУГА МИ ЈЕ РЕКЛА ДА ЈЕ ВИДЕЛА СИКАРИЈУСОВ ДУХ! ОН ХОЋЕ ДА МЕ УБИЈЕ!

НЕ ВЕРУЈЕТЕ, ВАЉДА, У ДУХОВЕ? КО ЈОШ, ПОРЕД ВАС, НАСЛЕЂУЈЕ ЗАМАК?

ПОСТОЈЕ ТРИ НАСЛЕДНИКА! ДВА СУ СЕ ОДРЕКЛА СВОГ ДЕЛА ИЗ СТРАХА! ОСТАЛА САМ САМО ЈА!

ЗАШТО ТО НИСТЕ И ВИ УЧИНИЛИ?

ОТАЦ МЕ ЈЕ НА САМРТИ МОЛИО ДА НЕ ДОЗВОЛИМ ДА ЗАМАК ПРЕЂЕ У ТУЂЕ РУКЕ!

КОМЕ БИ ПРИПАО АКО ГА СЕ И ВИ ОДРЕКНЕТЕ?

ДРЖАВИ! ЗАТО МИ НИЈЕ ЈАСНО КОМЕ ЈА ТО СМЕТАМ!

НЕ РАЗМИШЉАЈ ВИШЕ О ТОМЕ! НОРА, ОДВЕДИ ЕМУ У СВОЈ СТАН!

КАД САМ У ЛОНДОНУ, УВЕК ОДСЕДАМ У ХОТЕЛУ „СТЈУАРТ"! ЗАШТО НЕ БИХ ОТИШЛА ТАМО КАД ЋЕТЕ И ТАКО БИТИ УЗ МЕНЕ?

У РЕДУ! ПОЂИМО ТАМО!

У ТО ВРЕМЕ У ГРАДУ НА ТАКСИ СТАНИЦИ...

ХЕЈ! КО ЈЕ ТО УШАО?

ВОЗИТЕ МЕ У ХОТЕЛ „СТЈУАРТ"!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ТРАН-ПРИ: ЛУДА ТРКА

ДРАГИ СЛУШАОЦИ, ТРКА ЈЕ ПОЧЕЛА!

СТАНИЦА

КАЗИНО

БОКСОВИ

ПРИСТАНИШТЕ

ТУНЕЛ

ПРЕНОС ВРШИ МИРАНДА БЛАНКО! ШЕСНАЕСТ БОЛИДА "ФОРМУЛЕ ЈЕДАН" ТАКМИЧЕ СЕ ЗА ГРАН-ПРИ МОНАКА!

ОВО ЈЕ ПРВА ОД ЈЕДАНАЕСТ ТРКА КОЈЕ ТРЕБА ДА СЕ ОДРЖЕ ЗА СВЕТСКО ПРВЕНСТВО!

ПОСЛЕ МОНАКА, КВАЛИФИКАЦИОНА ТАКМИЧЕЊА ОДРЖАЋЕ СЕ У ЗАНДВОРТУ, ЛЕ МАНУ, ВОТКИНС ГЛЕНУ, МОНЦИ...

ТРКАЧ КОЈИ ОСВОЈИ НАЈВИШЕ БОДОВА БИЋЕ ШАМПИОН СВЕТА! ЈЕДАН ОД ФАВОРИТА ЈЕ ЧИКО МОНЦА СА СТАРТНИМ БРОЈЕМ ШЕСТ!

КУЋА „ВОЛТЕР" У КОЈОЈ ЈЕ КОНСТРУИСАН ЊЕГОВ БОЛИД ПОЛАЖЕ ВЕЛИКЕ НАДЕ У СВОЈЕ ВОЗИЛО!

„ВОЛТЕР" ИМА 325 КС, 8000 ОБРТАЈА У МИНУТУ... ПАЖЊА! ЧИКО МОНЦА ЈЕ ЗАОБИШАО ЦЕКА БРЕБХЕМА КОЈИ ЈЕ БИО ШАМПИОН СВЕТА У 1966. ГОДИНИ!

ЧИКО МОНЦА ЈЕ НА ЧЕЛУ!

ИЗ СВОЈЕ ЛОЖЕ ВИДИМ ПРЕДСТАВНИКЕ „ВОЛТЕРА"! СВИ СУ ВЕОМА УЗБУЂЕНИ!

СУЗИ ВОЛТЕР, ВЛАСНИЦА ПРЕДУЗЕЋА КОЈУ ЗОВУ САНТА ЛЕДА ОВОГ ПУТА НИЈЕ ХЛАДНА! ВИДИМ КАКО ЈОЈ ПОДРХТАВА РУКА!

SHELL X-100 MOTOR OIL

ЧИКО МОНЦА ЈЕ И ДАЉЕ НА ЧЕЛУ!

„ПРАТИ ГА ЏЕК БРЕБХЕМ..."

„ЗА ЊИМА ВОЗЕ ОСТАЛИ..."

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ВИДЕО САМ НЕКУ ПРИЛИКУ У ТУНЕЛУ! СИГУРНО МИ СЕ ПРИЧИНИЛО!

СА ЈЕДНЕ ЈАХТЕ УКОТВЉЕНЕ У ПРИСТАНИШТУ НЕКО ПОСМАТРА ТРКУ...

КАНИНГЕМ

ПЕПЕ, НИЈЕ ВАЉДА ДА ТЕ ОВО ТОЛИКО ИНТЕРЕСУЈЕ?

ДА НЕ БИ И ТИ ДА УЧЕСТВУЈЕШ НА ТРКАМА?

КО ЗНА!

НЕШТО СЕ ДОГОДИЛО! БРЕБХЕМ, ИЗГЛЕДА, ИМА ПРОБЛЕМА! И ГРЕЈЕМ ХИЛ КОЈИ ВОЗИ „ЛОТОСА"!

НЕДАЛЕКО ОД БОКСА ГДЕ ЏЕК БРЕБХЕМ ТРЕБА ДА ПОГЛЕДА СВОЈУ МАШИНУ, ЈЕДАН ЧОВЕК ГЛЕДА НА САТ...

У ЈЕДНОЈ КУЋИЦИ У БЛИЗИНИ ТУНЕЛА ЈОШ НЕКО ГЛЕДА НА САТ...

СВЕТЛОСТ У ТУНЕЛУ

У ОВОМ ТРЕНУТКУ, ДРАГИ СЛУШАОЦИ, ЧИКО МОНЦА ПО ДРУГИ ПУТ УЛАЗИ У ТУНЕЛ!

БАШ МЕ ЗАНИМА ДА ЛИ ЈЕ ОНАЈ ЧОВЕК ЈОШ ОВДЕ!

ШТА ЈЕ ОВО? УГАСИМА СЕ СВЕТЛОСТ!

ЧОВЕК СА СПЕЦИЈАЛНИМ НАОЧАРИМА ЗА ТАМУ ЧЕКА ПОГОДАН ТРЕНУТАК...

ПРВИ ПУТ ЈЕ ПРОМАШИО...

ПААФ!

...АЛИ НЕ И ДРУГИ ПУТ...

ЗЗЗП!

ПУКЛА МИ ЈЕ ГУМА!

ГРЕЈЕМ ХИЛ ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ИЗБЕГАО СУДАР СА МОНЦОМ...

НЕ МОГУ ДА УПРАВЉАМ ВОЛАНОМ!

ТРАС!

!

ДО ЂАВОЛА! НЕМАМО СРЕЋУ! СЛЕТЕО ЈЕ С ПУТА И УПАО У ВОДУ!

ИДЕМ ДА ПОМОГНЕМ ЧИКУ!

ПЕПЕ ЈЕ СКОЧИО СА ЈАХТЕ „КАНИН-ГЕМ"...

НЕ МОЖЕ ДА СЕ ИЗВУЋЕ ИЗ БОЛИДА !

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПУЦАО НЕПРИМЕЋЕНО ЈЕ НАПУСТИО ТУНЕЛ...

ТРКА СЕ НАСТАВЉА ... ГРЕЈЕМ ХИЛ ЈЕ НА ЧЕЛУ... ДРАГИ СЛУШАОЦИ, ПРЕКИНУЋУ ПРЕНОС ...

ЧИКО МОНЦА ЈЕ БИО МИРАН-ДИН ВЕРЕНИК ...

ДЕВОЈКА ЈЕ ПЛАКАЛА ...

О ТРЦИ ЋЕ ВАС ДАЉЕ ОБАВЕШТАВАТИ ЛУК СКИПИ!

ДА НИЈЕ БИЛО ТЕБЕ, НЕ БИХ УСПЕО ДА СЕ ИЗВУЧЕМ!

СРЕЋАН САМ ШТО САМ ВАС БАШ ЈА СПАСАО!

У ГЛЕДАЛИШТУ ...

ХЕ, ХЕ, ХЕ! УСПЕО САМ! НИКАДА НЕЋЕ ОТКРИТИ КРИВЦА! МЕТАК ЈЕ У ОБЛИКУ ЕКСЕРА И СВЕ ЋЕ ИЗГЛЕДАТИ КАО НЕСРЕЋАН СЛУЧАЈ!

САНТО, ЈЕДНОМ СИ ТИ МЕНЕ УНИШТИЛА! САДА САМ ТИ СЕ ОСВЕТИО! ШТА? ЧИКО МОНЦА ЈЕ ЖИВ!

ЖАО МИ ЈЕ БОЛИДА! СУЗИ ЋЕ ПОБЕСНЕТИ!

КОНСТРУИСАЋЕМО ДРУГИ! ВАЖНО ЈЕ ДА СИ ТИ ЖИВ!

МОЈЕ СРЦЕ! АААХ!

ЧИКО! ЖИВ СИ!

ОВАЈ ДЕЧАК МЕ ЈЕ СПАСАО!

НИЈЕ МУ ДОБРО!

ААХ!

ЗОВИТЕ ЛЕКАРА!

КАСНИЈЕ...

ШТА ИМА НОВО, СКИПИ?

ОНО С ЧИКОМ НИЈЕ БИО НЕСРЕЋАН СЛУЧАЈ!

ЈЕДАН ЧОВЕК ЈЕ ДОЖИВЕО ИНФАРКТ! НА САМРТИ ЈЕ ПРИЗНАО ДА ЈЕ ОН ИЗАЗВАО НЕСРЕЋУ! ХТЕО ЈЕ ДА СЕ ОСВЕТИ СУЗИ ВОЛТЕР!

ТАДА...

ХЕЈ, ДОСТА ПРИЧЕ! СКИПИ, НАСТАВИ С ПРЕНОСОМ!

ГРАН-ПРИ МОНАКА ОСВОЈИО ЈЕ ДЕН ГАРНИ, ТРКАЧ У КОГА НИСУ ПОЛАГАНЕ ВЕЛИКЕ НАДЕ...

ПЕПЕ ЋЕ НАМ САД ПРОБИТИ УШИ ХВАЛЕЋИ СЕ!

ИМА И ЗАШТО...

СПАСАО ЧИКА МОНЦУ

КРАЈ

ИЗМЕЂУ ЖИВОТА И СМРТИ

АВГУСТ 1914... БРИТАНСКА ВОЈСКА СУКОБИЛА СЕ СА НЕМЦИМА У ФРАНЦУСКОЈ. МЕЂУ БРИТАНСКИМ ТРУПАМА НАШАО СЕ И ЈЕДАН ПУК ХУСАРА...

ХРАБРИ ХУСАРИ ПОТУЧЕНИ СУ ДО НОГУ, НЕПРИЈАТЕЉ ЈЕ БИО НАОРУЖАН МНОГО МОДЕРНИЈИМ ОРУЖЈЕМ...

МАЈОР ДРЕЈК ПОЗВАО ЈЕ СВОЈЕ ЉУДЕ НА ПОВЛАЧЕЊЕ...

МОРАМО СЕ РАЗДВОЈИТИ! ПАЗИТЕ, НЕМЦИ СУ СВУДА ОКО НАС!

ЈЕДАН ОД ХУСАРА, ИРАЦ ПЕТРИК ФАУЛЕР ПРОДАО ЈЕ СВОГ КОЊА ДА БИ КУПИО ХРАНУ И ОДЕЋУ...

ЈЕДНОГА ДАНА...

ЕНГЛЕЗ СИ, А? ЕВО ЈЕДИ!

ТИ ЗНАШ ЕНГЛЕСКИ?

БАСКЕН, ДРВОСЕЧА, ПОВЕО ГА ЈЕ НА КРАЈ СЕЛА ДА ГА САКРИЈЕ...

И НЕ ИЗЛАЗИ ОДАТЛЕ ДОК НЕ ДОЂЕМ ПО ТЕБЕ!

НЕЋУ МРДНУТИ!

У ПОНОЋ...

СТОЈ! ПОЛИЦИЈСКИ ЈЕ ЧАС, А ВИ СТЕ ЈОШ НАПОЉУ!

ИШЛИ СМО ДА ПОСЕТИМО БОЛЕСНУ МАЈКУ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ОДЈЕКНУЛА СУ ДВА ПУЦЊА...

ОСТАНИТЕ ТУ! ОДМАХ СЕ ВРАЋАМО!

БАСКЕН ЈЕ ПОВУКАО ФАУЛЕРА...

БЕЖИМО! ЛОШЕ БИ СЕ ПРОВЕЛИ АКО БИ ТЕ ИСПИТИВАЛИ!

БАСКВИН ЈЕ ПОВЕО ФАУЛЕРА У СВОЈУ КУЋУ...

НЕДЕЉАМА ВЕЋ НИСАМ ЈЕО ТОПЛО ЈЕЛО!

ОВДЕ НИСИ СИГУРАН! ОДВЕШЋУ ТЕ КОД ТАШТЕ!

ДОБРО ДОШЛИ! НЕ ЗНАМ ГДЕ ДА ВАС САКРИЈЕМ ДА БИСТЕ БИЛИ СИГУРНИ!

НЕ БИХ ВОЛЕО ДА ВАС УВАЛИМ У НЕВОЉУ!

КЋЕРКА СЕ ДОСЕТИЛА...

МАМА, МОГАО БИ ДА СЕ САКРИЈЕ У ОРМАР!

У ПРАВУ СИ! ТО ЈЕ ИДЕАЛНО МЕСТО!

НИЈЕ НИ СЛУТИО ДА ЋЕ У ОВОМ ОРМАРУ ПРОВЕСТИ ЧЕТИРИ ДУГЕ ГОДИНЕ...

НЕЋЕ БИТИ МНОГО УДОБНО, АЛИ ТУ СТЕ СИГУРНИ!

НЕДЕЉУ ДАНА КАСНИЈЕ У КУЋУ СУ УПАЛИ НЕМЦИ...

МОЈИ ВОЈНИЦИ ЋЕ ОВДЕ ОДСЕСТИ!

КАКО ВИ НАРЕДИТЕ!

ФАУЛЕР ЈЕ МОГАО ДА НАПУШТА СВОЈЕ СКЛОНИШТЕ САМО НОЋУ...

ЦЕО ДАН ЛЕЖИМ ЗГРЧЕН ПА САД НЕ ОСЕЋАМ НОГЕ!

ЖАО МИ ЈЕ! МОРАЋЕТЕ НАТРАГ У ОРМАР! НЕМЦИ САМО ШТО НИСУ СТИГЛИ!

ХОЋЕ ЛИ ВЕЋ ЈЕДНОМ ПРЕСТАТИ ТАЈ РАТ!

ЧИНИ МИ СЕ ДА ЋЕ МЕ ТА НЕИЗВЕСНОСТ УБИТИ!

СУСЕТКА ЈЕ ДОШЛА У ПОСЕТУ СА ПСОМ КОЈИ ЈЕ НАЊУШИО ФАУЛЕРА У ОРМАРУ...

ДОДО, ШТО ЦВИЛИШ?

ИЗГЛЕДА ДА СЕ НАБО НА ЕКСЕР!

ЈЕДНОГА ДАНА ПРОНЕЛА СЕ ВЕСТ ДА ЋЕ ПРЕТРЕСАТИ КУЋЕ...

ОСТАЋЕТЕ ОВДЕ ДОК СЕ СВА ТА ГУЖВА НЕ СТИША!

ФАУЛЕР ЈЕ ПРОВЕО НЕКОЛИКО ДАНА У ПРЉАВОМ, НАПУШТЕНОМ АМБАРУ, А ОНДА ГА ЈЕ ГОСПОЂА ГОБЕР, ПРЕОБУЧЕНОГ У ЖЕНУ, ПРЕБАЦИЛА У КУЋУ...

ХЕЈ! ШТА ВИ РАДИТЕ У ОВО ДОБА?

ХРАБРА ФРАНЦУСКИЊА БРЗО СЕ СНАШЛА...

ИЗВОЛИТЕ! ОВО ЈЕ РАКИЈА!

ООО! ТО ЈЕ ОНО ШТО МИ ЈЕ САДА ПОТРЕБНО!

НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ КАСНИЈЕ МАЈКА И КЋЕРКА СУ МОРАЛЕ ДА НАПУСТЕ КУЋУ...

ДАЈТЕ ДА ВАМ ПОМОГНЕМ!

НЕ! САМЕ ЋЕМО!

НЕМАЦ ЈЕ БИО УПОРАН...

УУХ! ШТА ВИ ТО ДРЖИТЕ У ТОМ ОРМАРУ? МНОГО ЈЕ ТЕЖАК!

ЕТО ТАКО! ЈА САД ОДЛАЗИМ!

ХВАЛА НА ПОМОЋИ!

И У ТОМ НОВОМ СТАНУ ПОСЕТИЛИ СУ ИХ НЕМЦИ...

ЗНАМО ДА ВИ ФРАНЦУЗИ ПРАВИТЕ ДОБРА ВИНА! ГДЕ ГА КРИЈЕТЕ?

ОВДЕ НЕМА НИЈЕДНЕ ФЛАШЕ!

БАЈОНЕТИМА СУ ПРЕТРАЖИЛИ КРЕВЕТЕ...

НА СРЕЋУ, НИСУ ПОГЛЕДАЛИ ИСПОД КРЕВЕТА...

ФАУЛЕР ЈЕ ЖИВЕО У СТАЛНОМ СТРАХУ СВЕ ДО ОКТОБРА 1918. ГОДИНЕ. А ТАДА...

АЛИ ЈА САМ ХУСАР У БРИТАНСКОЈ ВОЈСЦИ! КРИЈЕМ СЕ ОВДЕ ОД 1914. ГОДИНЕ!

АКО ЈЕ ТО ТАЧНО, СУДИЋЕ ТИ ЗБОГ ДЕЗЕРТЕРСТВА!

ФАУЛЕР НИЈЕ МОГАО ДА СЕ РАДУЈЕ ЗБОГ ПОБЕДЕ САВЕЗНИКА, А ОНДА ЈЕ УГЛЕДАО ПОЗНАТО ЛИЦЕ...

МАЈОР ДРЕЈК! СЕЋАТЕ ЛИ МЕ СЕ?

ПА ТО СИ ТИ, ФАУЛЕРЕ! МИСЛИО САМ ДА ТЕ НЕМА МЕЂУ ЖИВИМА!

ДА СЕ МАЈОР НИЈЕ НА ВРЕМЕ ПОЈАВИО, СИГУРНО БИ УБИЛИ ФАУЛЕРА...

ГДЕ СИ БИО СВЕ ОВО ВРЕМЕ?

СКРИВАО САМ СЕ! НИСАМ МОГАО ДА СЕ ПРОБИЈЕМ КРОЗ НЕМАЧКЕ ЛИНИЈЕ!

КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ИНСПЕКТОР КЕЛИ**

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

КАКАВ ДИВАН РУЧАК!

АХА! БЕЗ ПЕРЕ!

ЈОШ МАЛО ПА ЋЕ ПОДНЕ А ЈА НЕМАМ ПЛАН ЗА РУЧАК!

КАД СЕ НЕКО ЖИЦАРЕЊЕМ ПРОБИЈА КРОЗ ЖИВОТ, МОРА И УНАПРЕД ДА ПЛАНИРА!

ОХ! ЕВО ГОСПО'ИЦЕ ОЛИВЕ С ПОПАЈЕМ! САД МОРАМ НЕШТО ДА СМИСЛИМ НА БРЗАКА!

УПОМОЋ!

ЈЕБА!

ВОДЕ!

ПАО МИ КРВНИ ПРИТИСАК!

ОД ГЛАДИ!

?

?

!

НЕ СТОЈ ТАКО К'О ДА СИ ОД КАМЕНА СТАНЦА! ПОМОЗИ МУ! ПРИЈАТЕЉ ТИ ЈЕ!

ОХ!

АЛИ, ОЛИВА... ПА МИ СМО ТЕК РУЧАЛИ!

СИРОТИ ЧОВЕК ПАТИ! ЗАР ЋЕШ СЕ ОГЛУШИТИ О ЊЕГОВЕ ВАПАЈЕ!

ЈЕБА!

ТИ... ЈОШ СИ ГА УДАРИО!?!

?

?

ОВАКО ЋЕ СПАВАТИ ДО ВЕЧЕРЕ... А ОНДА ЋУ ГА НАХРАНИТИ!

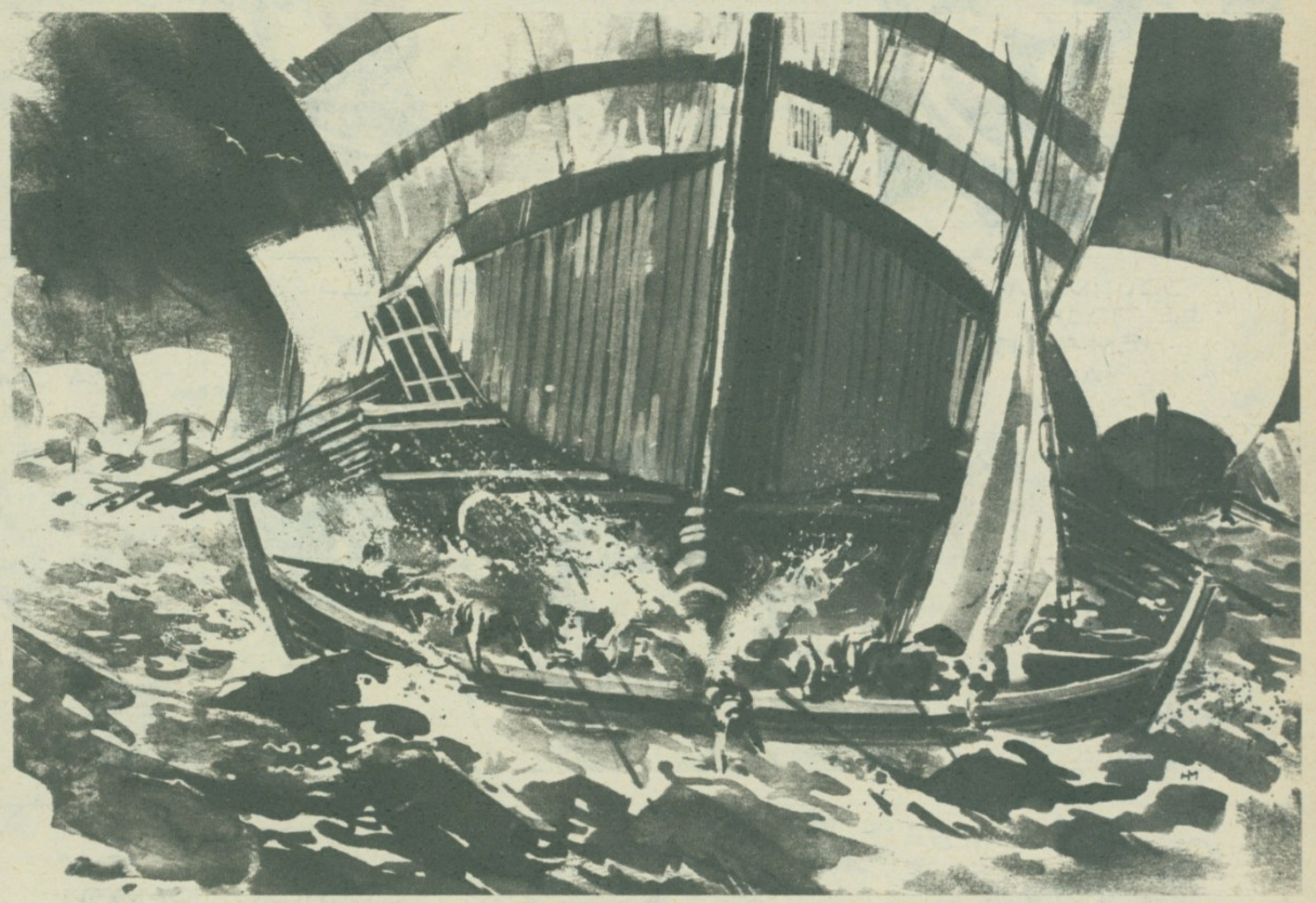
12-26 BUD SAGENDORF 19

© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved.

Прва битка на Јадрану

ОБРАЧУН КОД ХВАРА

ЧИМ СУ СТРАНЦИ, ПОД ЗАШТИТОМ МОЋНОГ ТИРАНИНА ДИОНИЗИЈА СТАРИЈЕГ, ЗАУЗЕЛИ И ПЛОДНУ РАВНИЦУ, СТАРОСЕДЕОЦИ ИЛИРИ СУ СЕ УКРЦАЛИ У СВОЈЕ БРОДИЋЕ И ЗАВЕСЛАЛИ У СУСРЕТ НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ ФЛОТИ.

На пучини су се појавили бродови брзо се приближавајући острву Хвару. Дан је био сунчан а море мирно. Веслачи су уједначено веслали и чуо се само правилан пљесак дугачких весала о морску површину.

Бродови су били из састава сиракушке флоте на Вису, брзе и добро опремљене тријере. Њихови заповедници, тријерарси, добили су наређење да се обрачунају с бунтовним Илирима на Фаросу — Хвару. Зато су нестрпљиво шетали палубом, свесни ду су надмоћнији и вештији. Међутим, то није умањило њихову стрепњу. Епарх на Вису, поглавар покрајине, рекао им је да се треба чувати непријатеља, јер су то, у ствари, дивљи, жилави и изузетно храбри варвари.

Кад су Илири са обале видели шта се спрема, брзо су поскакали у своје лађице и упутили се на пучину, у сусрет противнику. Добро су знали да им предстоји тежак и неизвестан бој.

Ускоро је почела, како је историја забележила, прва битка на Јадрану. Била је 383. године пре н. е.

КАКО ПРОТИВ ГРКА?

Сиракуза, као најјача грчка колонија, крајем 5. века пре н. е. почела је да проширује своју власт и на Јадранско море, па су се странци настанили и на Хвару. Сиракушки владар, тиранин Дионизије Старији, освојио је најпре Ису на Вису, где је створио прву колонију на Јадрану. Поставио је епарха да влада освојеним крајевима, који ће истовремено пазити да не опадне моћ Сиракузе. У том му је помагала најсавременија флота тријера, ратних бродова на три реда весала. Његова стража је била у могућности да контролише пролаз бродова са Високог Хума. Вис је постао изврсно утврђен бедем који је јачао позиције Сиракузе.

Осећајући да је господар целог Јадрана, Дионизије Старији је дозволио групи Грка са острва Парос у Егејском мору да се настане на Хвару. Подигли су на месту данашњег Старограда своје насеље ,а онда одлучили да саграде још једно на плодној низији између Старограда и Јелсе.

Староседеоци Илири су у почетку ћутке гледали на све ово, вероватно под притиском Дионизијевих војника. Повукли су се у своје насеобине, живећи и даље као пре. Међутим, узнемирило их је кад су странци посегнули за њиховом плодном низином. Тада им је било јасно да је куцнуо крајњи час да се против Грка нешто предузме.

ОПАСНА ПОБЕДА

Омражени странци изгледали су Илирима као непријатељи њиховог дома који ће им убудуће одузимати све више и више, све док их потпуно не истисну и загосподаре острвом. А тада ће имати два господара: њих и сиракушке колонизаторе. Али, нису хтели пренаглити у одлуци. Размишљали су скоро целу годину, а онда увидели, и поред храбрости и снаге, да ће их, ако победе Грке, сигурно напасти Сиракужани.

Зато су Илири са Хвара позвали у помоћ своје сроднике са копна. На малим и слабим бродицама дошло је око 10 хиљада Илира са копна између Цетине и Неретве. Затим су удруженим снагама напали Грке.

Борба је била краткотрајна, а победа брза. Већину странаца су поубијали и заробили и заузели грчки град. Усхићени победом, чак ни они Илири са Хвара нису се у тим тренуцима досетили да је савладан само један непријатељ. Веселили су се победи заједно са својом браћом, али сви су заборавили да су Грци на Хвару под заштитом сиракушке флоте на Иси.

Чувши шта се збило са хварским Грцима, епарх је послао јаку флоту, желећи истовремено да тако очува своју власт на том острву. Било му је јасно да је положај Сиракужана озбиљно угрожен, што би могло имати нежељене последице.

Кад су се мале и ситне илирске бродице приближиле непријатељским бродовима, одмах је било јасно да се разорна снага супротставља пукој храбрости.

ОЛОВНА ВЕСЛА ОСВАЈАЧКА

Тријере су биле дугачке око 50 и широке 6—7 метара. Труп им је грађен од јеловине или кедровине, а поједини делови спајани бронзаним клиновима. Прамац се завршавао у облику оштрог „кљуна“ који се силовито забадао у противнички брод. Кобилица им је морала бити чврша, најчешће од храстовине јер су се тријере понекад извлачиле на обалу.

Сваки овакав брод имао је по 200 веслача који су веслали седећи у три реда, један изнад другог. Они у доњем, првом реду, називали су се таламити. Седели су до бока брода, имали најкраћа весла, али и најмању плату. Надница веслача у другом реду, зигита, била је нешто већа. Веслали су дужим веслима од таламита и били су мало удаљенији од бока. Они у трећем реду имали су најтежи посао, али су зато били најбоље плаћени. Њихова су весла била најдужа и ради равнотеже имала су на крајевима олово. Сви ве слачи морали су поштовати одређени такт јер би им се, у противном, весла сплела.

Сама битка трајала је кратко. Према писању Диодора Сикулског, грчког историчара из 1. века пре н. е. који се позива на старије забелешке, погинуло је 5.000 Илира, 2.000 заробљено а већина њихових лађа је потопљено.

Победа Дионизијеве флоте учврстила је сиракушку власт на Јадрану и за неко време умирила Илире, тако да је све више колонија ницало на нашим острвима и приобалном копну.

Д. К.

ЕЛЕКТРОНИКА У ТЕЛУ

РЕЗЕРВНО УВО

ПОСЛЕ ЧЕТРНАЕСТ ГОДИНА ТИШИНЕ ЖЕЛЕЗНИЧКИ СЛУЖБЕНИК ЏОН ХЕЈВОРТ ОПЕТ ЈЕ МОГАО ДА ЧУЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ ВЕОМА СЛОЖЕНОЈ ОПЕРАЦИЈИ.

Железнички службеник Џон Хејворт није обраћао пажњу на тежак кашаљ и тупи бол у грудима који су га данима мучили. Али, када је почетком јануара 1956. године добио високу температуру и почео да се осећа малаксалим и исцрпљеним ипак је одлучио да оде код лекара.

После детаљног прегледа, многобројних анализа и снимака дијагноза је гласила — туберкулоза. Лекар је послао пацијента у један санаторијум недалеко од Лос Анђелоса, а као терапију преписао узимање антибиотика стрептомицина. После годину дана његово здравље је било задовољавајуће, али су се јавиле нове тегобе: све слабије је чуо, па је морао да се напреже да би разазнао и најјаче звуке.

— Антибиотик стрептомицин убија Кохове бациле, узрочнике туберкулозе, а понекад може да оштети и издужене ћелије у унутрашњем уву које преносе звук од слушног нерва — саопштио је лекар забринутом човеку. **— Ипак, најважније је што је излечена опака болест.**

Двадесет шестогодишњи Џон Хејворт потпуно је изгубио слух. Међутим, није се помирио са судбином, обилазио је многе болнице тражећи помоћ, али свуда је добијао негативан одговор.

— Нема помоћи. Оштећење слуха је трајно.

ЋЕЛИЈЕ НА БАТЕРИЈЕ

Нада у излечење јавила се тек четрнаест година касније. Доктор Вилијам Хауз, професор Института за испитивање болести ува у Лос Анђелосу, позвао га је да дође у болницу где је радио да би га подвргао компликованој операцији. Иако му лекар није гарантовао никакав успех, Џон је пристао.

После дужег испитивања помоћу електричне струје, Хауз је утврдио да Џон има потпуно неоштећене слушне нерве који полазе из унутрашњег ува. Али, ту, у спирално увијеном коштаном делу — пужу — где је смештен Кортијев орган, све издужене ћелије за преношење звука од унутрашњег ува до мозга биле су дегенерисане. Тада је лекар одлучио да изведе необичну операцију!

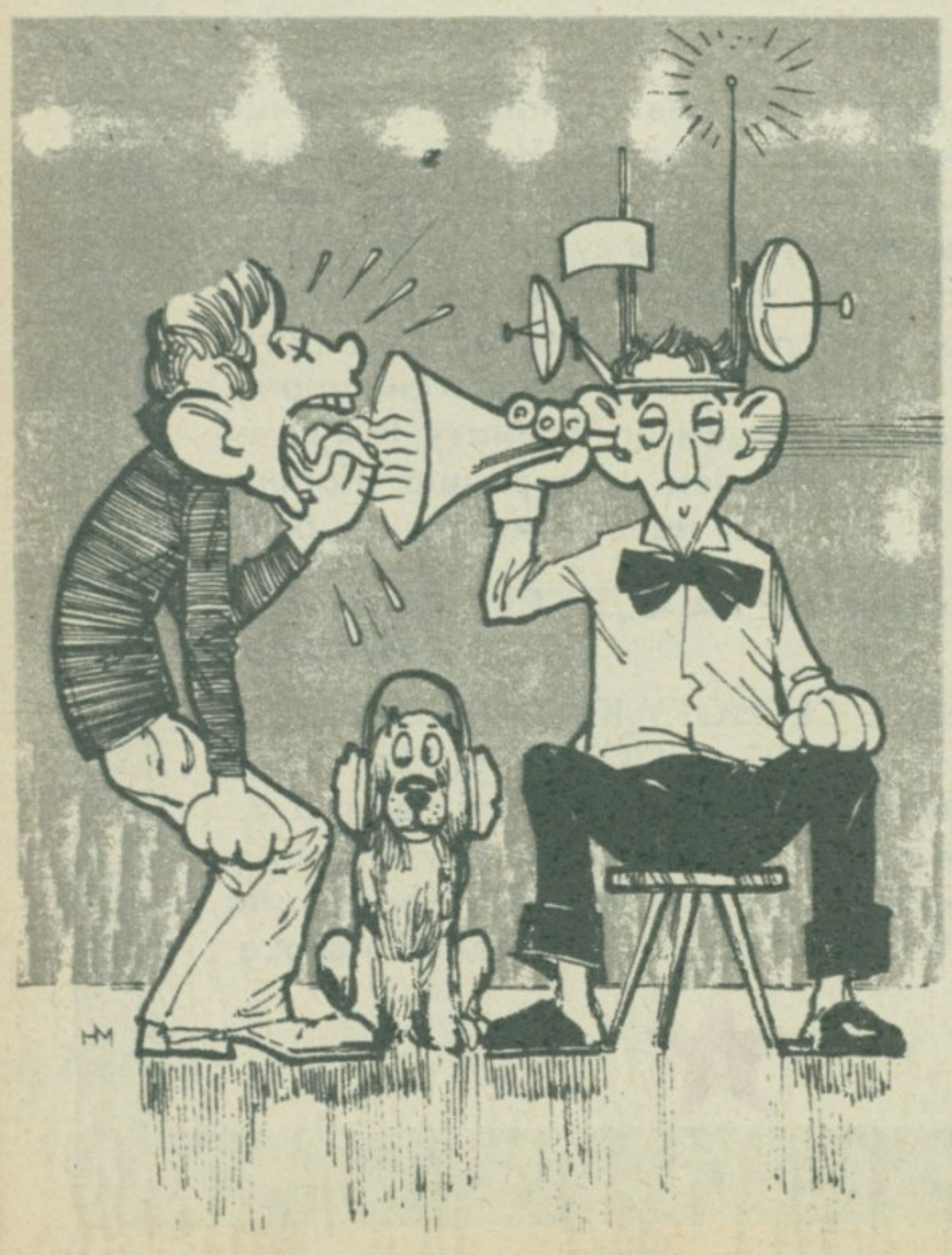
Отворио је слепоочну кост и кроз унутрашње уво, у коштани пуж, убацио танке електроде од платине пречника око 0,5 милиметара. Затим је од сваке електроде, које су сада представљале издужене ћелије у Кортијевом органу, спровео танке жице кроз средње уво, отвор на бубној опни и слушни канал, све до ивице ушне шкољке. Ту је водове повезао са малим индукционим калемом, не већим од једног сантиметра, који ради на принципу електромагнетских таласа, а помоћу шти паљке се причвршћују за ушну шкољку. Од њега полазе две нешто дебље жице до малог пријемника који може да се закачи за дршку наочара, или нешто већи од нокта на палцу, може да „ухвати“ звук на удаљености од тридесетак метара. А да би радио, напаја га струја из батерије од 9 волти које лако могу да се сместе на ланчић око врата или у џеп сакоа.

АНТЕНЕ ИСПОД КОСЕ

После операције Џон Хејворт је опет могао да чује, додуше веома слабо, али је ипак разазнавао гласан говор, шкрипу врата... Али, сада се појавио један проблем: никако није могао да одреди из којег правца допире звук. Јер, ушна шкољка човека вибрира када до ње стигне звук нарочито када су то дубоки тонови, па поједина удубљења на њој делују као резонатори и појачавају вибрације.

Доктор Хауз верује да би се све то избегло када би се, мада не изгледа лепо, на пријемник додало неколико антена. Ако би се у унутрашње уво уградило неколико стотина електрода, човек са таквим оштећењем слуха могао би знатно боље да чује. Иако је то веома сложена операција, напредак медицине и електронике омогућиле да се она у скорој будућности и оствари.

Б

АНЕГДОТЕ

РАФАЕЛОВ ПУТ

Ако код куће не би затекао пријатеља кога је тражио, велики италијански ренесансни сликар Рафаел (1483—1520) уместо да напише своје име, нацртао би на хартији само круг. Сви његови пријатељи су знали ко их је тражио, јер је једино он био у стању да слободном руком нацрта тако савршен круг.

СПАРТАНЦЕ МОЛЕ ЗА ПОМОЋ

Посланици једног грчког града дошли су у Спарту с неком молбом и том приликом одржали врло дугачак говор. Спартанци, који су волели кратко изражавање, одговорили су им на то:

— Не можемо да вам помогнемо, јер не знамо о чему се ради. Ваш је говор, наиме, био толико дугачак да смо почетак заборавили, а крај због почетна, кога се не сећамо, нисмо разумели.

ДА ЈЕ ЗНАО...

Артур Конан Дојл, енглески романсијер (1859—1930), писац полицијских романа у којима је главни јунак Шерлок Холмс, волео је да прича како му је један млади глумац, који је играо за десет долара у неком од његових комада, предложио у своје време да до краја живота уједине добитак и деле га. Славни писац је, наравно, одбио ову смешну понуду. Тај млади глумац био је — Чарли Чаплин.

С. ЗОРКИЋ

Пионирска ТРОЈКА

Мали јунаци великог рата

Приче о дечацима, синовима Револуције и Слободе

У три књиге описани су узбудљиви доживљаји тројице пионира који беже из београдског логора. Чврсто верујући у победу, они дечачки смело и пркосно грабе путевима Слободе. У сваком тенутку они су јачи и од пушке, бајонета, хладноће, бомбардовања...

Све три књиге представљају дело изузетне вредности, дело на коме ће се учити младе генерације.

Књиге су штампане ћирилицом на формату 16x22 см а обогаћене су великим бројем илустрација. Корице су пластифициране у боји.

ЦЕНА КОМПЛЕТА ОД ТРИ КЊИГЕ ЈЕ 120 ДИНАРА.

КЊИГЕ СЕ МОГУ КУПИТИ САМО ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ (плаћање приликом преузимања књига од поште).

КУПЦИ ИЗ БЕОГРАДА књиге могу подићи у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ", Краљевића Марка 9, сваког радног дана до 15 часова

Издавачко предузеће
„ВУК КАРАЏИЋ"
Београд,
Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем комплет од три књиге „ПИОНИРСКА ТРОЈКА" по цени од 120 дин. за ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ (плаћање приликом преузимања књига од поште) а по одбитку попуста од 5%.

Купац _____.

Место и број поште _____

Адреса стана _____

ТУЖНО ВЕТРИ ГОРОМ ВИЈУ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК *пружа својим читаоцима још једну изузетну могућност да дођу до квалитетних музичких остварења која су пренесена на громофонске плоче. Звук фолклора свих наших народа и народности, композиције еминентних наших и страних композитора и певача забавне музике чине несвакидашњи доживљај. Имате прилику да, између осталих, чујете Лепу Лукић, Сафета Исовића, Шабана Шаулића ... Корни групу, Бобу Стефановића, Јадранку Стојаковић ... Би Цизе, Милву, Дејвида Кесидија ...*

Цене грамофонских плоча су врло популарне па је и то један од разлога да дискофили обогате своје дискотеке. Једна мала или сингл плоча, како је многи зову, кошта само 6,00 динара. Међутим, вредност наруџбенице не сме бити мања од 100 динара јер трошкове паковања и поштарине не сносите ви. Потребно је само да попуните наруџбеницу, пошаљете је на нашу адресу и плоче ваших љубимаца стићи ће вам кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ, ПОУЗЕЋЕМ!

51587 РАФКО ИРГОЛИЋ: Кармен; Долина Рио Гранде

51591 МАЈА ДЕ РАДО: Мудра Манде: Питаш ме

11100 ТОМИСЛАВ ЧОЛОВИЋ: Мој се живот многима не свиђа; Љуби га просто ти било

11114 БОРИСЛАВА САБОЛОВИЋ: Зарзалика. Батута

11134 ТОМИСЛАВ ЧОЛОВИЋ: Спавају улице: Водоноша

13064 СЛОБОДАН ТРИФУНОВ: Под слободним сунцем, драга; Ево срцу мом радости

12458/59 ОМИШКИ ФЕСТИВАЛ 74: Далматино повишћу притрујена; Ка с'мо дигли црјену капу на сикиру

51599 ГРУПА „ДАГ": Воз; Смиљана

12719 ЈОВАН БРМБЕВСКИ: Ратка на порти стоеше; Жени ме, мамо

51594 ТОМА КРИЖМАНИЋ: Обичан човек: Црнокоса Сања

51600 ДУШАН ПРЕЛЕВИЋ: Нисам више твој; У ноћима без сна

13046 МИРОСЛАВ ИЛИЋ: Ој Мораво, зелена доламо; Ајд' д'идемо, Радо

13053 ШАБАН ШАУЛИЋ: Два ока њена; Тужно ветри гором вију

51582 БАТА ХЕРМАН: Мало љубави; Сузе у оку

50395 ФРАЊО БОБИНАЦ: Мама, златна мама; Лидија

51575 МИЛАН СУБОТА: Франка, Франка; Променимо чаше

10201 ТОМА ЂОРЂЕВИЋ: Повратка нема: Тужне су ноћи бекријске

10207 САФЕТ ИСОВИЋ: Стара стаза; Пјесма Неретви

10210 МИРКО РОНДОВИЋ: Козабаша; Которанко

10217 ДЕСИМИР ПАРПАНЂЕЛОВИЋ: Ја зерка: Fima domnje bob di aržint

10219 ЉУБИЦА РАДУЛАШКИ: Врни се, Димчо; Овце чувам гобер лежат

10227 ДРАГАН ТОКОВИЋ: Шта је било било је: Плаче моја виолина

51612 ЦРНИ БИСЕРИ: Луталица; Писмо девојци

51619 РАДМИЛА КАРАКЛАЈИЋ: Љубави; Така-така

51615 МАЈА ДЕ РАДО: Нешто; Човјек и пас

10148 COLLEGIUM KANTORUM: Vemi o vemi, po me bad zembra; Tike-tak

10157 БРАНКА ШЋЕПАНОВИЋ: Кршна моја Црна Горо; Чобаница са Комова

10161 МАЈДА РЕНКО: Бабица: Кризантеме

10165 ЛЕПА ЛУКИЋ: Идем путем бели цемпер плетем; Немој да тугујем

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима: _____

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

_____
(Презиме, очево име и име)

_____
(Поштански број и место)

_____
(Улица и број)

_____ (Датум)

_____ (Потпис, број и место изд. личне карте)

У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

Наруџбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

ФРАНАЧКИ КРАЉ И КРАЉИЦА, 11. ВЕК

ЈЕРУСАЛИМСКИ ТРГ, 12. ВЕК

Veselinović B.
77

НАРОДИ И НОШЊЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

ОДЕВАЊЕ У 11. И 12. ВЕКУ

На самом почетку 12. века Европа је у врло тешком економском положају — класне супротности све више су се заоштравале, а глад харала на све стране. Делимично под изговором ослобађања светих места на Истоку од „неверника", муслимана, западноевропски феудалци крећу тамо са жељом да се обогате, пре свега. Предвођени папом, који распирује верски фанатизам, сви су од рата са Истоком очекивали корист — верски фанатици место на небу, феудалци велике поседе, а на богат плен од пљачке рачунали су сви. Године 1096. почели су ратни походи добро припремљених феудалних војски и наоружаних маса који ће трајати готово два века и бити узрок великих друштвених и економских промена и на Истоку и на Западу. Између осталог, оживела је трговина, а трговачке републике Венеција и Ђенова склапају повољне уговоре са „неверницима" с којима западни свет ратује.

Ратови крсташа оставили су трага и у начину одевања у Европи, а и на Истоку. Свилу, поред броката веома тражен материјал, која је раније била врло скупа јер се претежно набављала у Византији, Александрији и Јерусалиму, израђују сада досељеници у Фиренци, Венецији и Ђенови.

У 11. веку владари и племство у Немачкој преузимају у извесним приликама елементе византијске одеће. На глави носе круну богато украшену драгим камењем, а жене имају и део који пада на рамена. Туника код мушкараца покрива колена и на рубовима је сва у орнаментима. Полукружни огртачи, код мушкараца, причвршћени су на десном рамену металном копчом, фибулом, а све чешће се као обруб и постава употребљава крзно, чиме се слој богатих све више издваја. Омиљене су немешане јасне боје.

Горње одело жена је узано, припијено уз тело и на леђима се шнира, рукави тунике су дубоко расечени и отворени.

Носи се појас чији крајеви ниско падају. У то време у Европи се јављају и веома шиљате ципеле, сви их радо прихватају, а женска одећа је често толико дугачка да се вуче по земљи, па се обућа и не види. Одело мушкараца је знатно краће, они носе галске чакшире или кратке широке панталоне, а када одлазе у лов шешир је готово обавезан. Капе су веома различите, најпре се носи такозвана пуна брада, која ишчезава крајем 11. века, а најчешћа је капуљача која се продужава у огртач, понекад се увија у чалму. Дугачку косу жене су плеле у две витице спуштене низ леђа, а оне отмениje носе на коси златан обруч.

Интересантно је да дужина шиљате ципеле у то време одражава и место у друштву. У другој половини 12. века ципеле досежу до чланка и мање су шиљате.

ТРГ У ЕВРОПСКОМ ГРАДУ, 12. ВЕК

ЏУКЕБОКС-СТРАНА

Електрик Лајт Оркестра

ELECTRIC LIGHT ORCHESTRA

Енглеска група **ЕЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА** (Electric Light Orchestra), о којој смо недавно већ писали, има све услове да по популарности достигне групу ABBA.

Овај састав, који постоји већ пет година, постиже последњих месеци незапамћен успех. Последња ЛП групе E. L. O. „Нови светски рекорд" је на најбољем путу да постави светски рекорд у брзини продаје. То је, вероватно, условило да група крене на велику турнеју по свету на којој постиже само успехе. Диско-кућа Џет Рекордс Jet Records), која издаје плоче састава E. L. O. одлучила је да поново изда њихова два албума.

Вођа групе Електрик Лајт Оркестра је Џеф Лин, (Jeff Lynne) искусан и вредан музичар, који је репутацију стекао свирајући у чувеној „легенди" британског рока седамдесетих година — групи МУВ (Move).

Незадовољан статусом у МУВ-у Џеф одлучује да оснује самостални састав. У избору чланова за нову групу јасно се види оријентација Џефа Лина. Тројица музичара у новој групи су некада свирали у „Лондонском симфонијском оркестру". Остатак групе су чинили „рокери" чији је задатак био да чврстим звуком класичној музици дају нову, модерну димензију. Све је то обогаћено изузетном „бојом" и виртуозношћу Линове гитаре.

Пет година је састав E. L. O. био при самом врху, све до издавања плоче „Нови светски рекорд". Тада се десило нешто што чак ни најоданије присталице ове групе нису могле да предвиде. Плоча је почела да се продаје таквом брзином да је мало недостајало па да дође до жестоке свађе у издавачкој кући Џет Рекордс која тренутно није била у могућности да задовољи огромне захтеве диско-тржишта.

Данас се представници ове дискографске куће хвале како је албум „Нови светски рекорд" најбоље продавана плоча у историји Џет Рекордса.

За ову плочу везана је још једна занимљивост. Албум је снимљен крајем прошле године у студијима у Минхену и Лондону док је оркестрација начињена у Сједињеним Америчким Државама. Све ово је допринело да се група E. L. O. испне до самог врха светске музичке сцене тако да јој се данас на најмеродавнијим светским топ-листама налазе две нумере, плоче с композицијама „Рокарија (»Rockaria«) и „Ду ја" (»Do Ya«).

Песма за ову недељу:

Рокарија (Rockaria)

Изводи: ЕЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА

Just got back from the downtown palais
where the music was so sweet
it knocked me right back in the alley
I'm ready, yea, yea, yea, I'm ready,
wo, wo, wo, I'm ready
and I'm really gonna rock tonight.
Sweet little lady sings like a songbird
and she sings the opera like you ain't never heard.

but she ain't ready,
no, no, no, she ain't ready
no, no, no, she ain't ready,
and she, ain't gonna rock & roll

ХОР:

She,s sweet on Wagner,
I think she'd die for Beethoven,
she loves the way Puccini lays down a tune,
and Verdi's always creeping from her room.
Come on I'll swov you now to sing the blues
now baby, come on over you got nothing to lose,
are you ready, hey, hey, hey, are you ready
ooh, ooh, ooh, are you ready
I wanna show you how to rock and roll.
Now listen here baby she, said to me
just, meet me at the opera house at quarter to there,
'cos I'm ready, yea, yea, yea, I'm ready
woo, woo, hoo, I'm ready,
I'm gonna show you how to sing the blues.

ХОР: понавља се

Far, far away the music is playing.
Well we were reelin' and a rockin' all through the night,
yea we were rockin' at the opera house until the break of light,
and the orchestra were playin' all Chuck Berry's greatest tunes.
And the singers in the chorus all got off on singing blues,
and as the night grew older everybody was as one,
the people on the streets came runnin' in to join in song
just to hear the opera singer singoin' rock & roll so pure,
i thought i saw the mayor there there but I wasn't really sure,
but it's alright.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

ПОП-ПАРАДА

Веома успела Поп-парада у организацији ПГП РТБ нашла се и на великој плочи. Снимљене су нумере неких група учесника јавног снимања: ТИМЕ, ПАРНИ ВАЉАК, ПОП МАШИНА, ДРУГИ НАЧИН, ЗЛАТНИ ПРСТИ, ЦМОК-ЦМОК, ЗДРАВО и ТАЧ.

THE BEATLES

Једна плоча која се ових дана појавила у продаји обрадоваће све дискофиле. То је дупли албум „Почетак Битлса и Тони Шериден" на коме се налазе први снимци најпопуларније групе свих времена начињени још у доба када је у групи био Tony Sheridan.

BARRY WHITE

Пет композиција, колико се нашло на овој плочи, дело су познатог Берија Вајта који нам се по ново представља. У последње време могли смо да набавимо неколико ЛП и малих плоча овог врсног музичара. Последња која је издата у нас је »Is This Whatcha Wont«.

STATUS QUO

Готово истовремено кад и у свету и код нас се појавио најновији дупли албум групе STATUS QUO. Ова вест највише је обрадовала дискофиле јер плочу STATUS QUO свака ко треба набавити.

БЕОГРАДСКО ПРОЛЕЋЕ '77

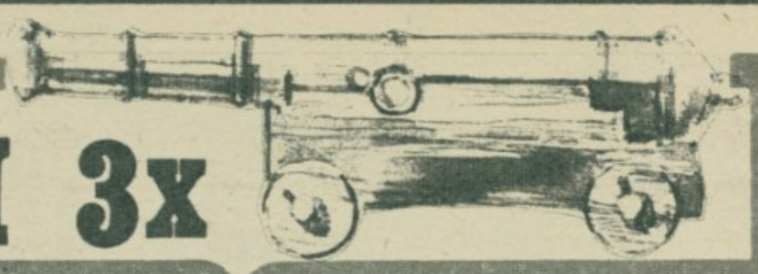
Организатори „Београдског пролећа", једног од најстаријих музичких фестивала код нас, потрудили су се и ове године да сачувају југословенски карактер ове значајне музичке манифестације.

Овогодишње Београдско пролеће одвија се кроз следеће манифестације: вече дечје песме, шансона, градских песама и забавних мелодија. Дечје песме представљене су још 23. априла, а за 12. мај у Студентском културном центру предвиђено је вече шансона које ће се и наредних сезона развијати и неговати као специфичан музички жанр.

Дан касније у Скадарлији, у једном новом амбијенту, биће изведене градске песме док је за 14. мај у Великој дворани Дома синдиката заказан сусрет са најпопуларнијим извођачима забавних мелодија.

На расписани конкурс приспело је 129 мелодија од којих је за јавно извођење одабрано 16 песама. Од извођача који ће се те вечери представити присутној публици и гледаоцима телевизије поменимо само неке: Душка Локина, Бисеру Велетанлић, Златка Пејаковића, Џоа Маричића, Леа Мартина, Ђорђа Марјановића и друге.

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. САМО ЈЕДНОМ — Indexi — ЈУГОТОН
2. НОВИ ШТОС — Cod — ЈУГОТОН
3. ЕНО АВИОНА — Резонанса — ПГП РТБ
4. БЕЗ РАСТАНКА СУЗА НЕМА — Мишо Ковач — SUZY
5. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
6. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
7. ФОРЦА МАЕСТРО — Тереза Кесовија — ЈУГОТОН
8. ТВОЈА МАШИНА — Срђан Марјановић — ЈУГОТОН
9. ДОЂИТЕ НА ШОУ — Парни ваљак — ПГП РТБ
10. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравко Чолић — ЈУГОТОН

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. SANDOKAN — Oliver Onions — ЈУГОТОН
2. MONEY, MONEY, MONEY — ABBA — ПГП РТБ
3. GOOD VIBRATION — Beach Boys — ЈУГОТОН
4. MISSISSIPI — Pussycat — ЈУГОТОН
5. HEY, MR. DREAMMAKER — Cliff Richard — ЈУГОТОН
6. BEAUTIFUL NOISE — Neil Diamond — SUZY
7. EUROPA — Santana — SUZY
8. STILETTE HEELS — Sailor — SUZY
9. ROCKARIA — E. L. O. — РТВ ЉУБЉАНА
10. BEACH PARTY — Love Generation — РТВ ЉУБЉАНА

3. Енглеска

1. CHANSON D'AMOUR — Manhattan Transfer
2. WHEN I NEED YOU — Leo Sayer
3. BOOGIE NIGHTS — Heatwave
4. ROMEO — Mr. Big
5. TORN BETWEEN TWO LOVERS — Mary Mac Gregor
6. SOUND AND VISION — David Bowie
7. DON'T CRY FOR ME ARGENTINA — Julie Covington
8. KNOWING ME KNOWING YOU — Abba
9. DON'T LEAVE ME THIS WAY — Harold Melvin and The Blue Notes
10. SING ME... — The Brothers

СУНЦОКРЕТ

После двогодишњих припрема у продаји се овог месеца појавио албум групе СУНЦОКРЕТ, једне од најбољих домаћих вокално-инструменталних група. Плоча је снимана фебруара ове године у љубљанском Студију 14 уз, како су нас обавестили чланови ове групе, „оптимално коришћење техничког и људског фактора". Технички фактор у овом случају значи сврсисходно употребљена осмоканална техника под стручним надзором снимателя Хрибовшека, Чанжека и продуцента Умека, који се у појединим нумерама појављује и као инструменталиста-клавириста. Од пажљиво одабраних и аранжманских одлично решених композиција поменимо само неке, оне за које претпостављамо да ће наићи на допадање код наших читалаца. То су, најпре, „Моје бубе", која је уједно и насловна композиција, затим „Мој ђердане", вокално изузетно изведена композиција, па песма „Оглас" са духовитим текстом, дирљива и искрена балада „Успаванка", као и величанствени „Први снег", за који музички стручњаци већ говоре да је право музичко ремек-дело.

На крају да вас подсетимо да су у реализацији ЛП-ија „Моје бубе" учествовали Бора Ђорђевић оснивач и душа групе — гитариста, певач, композитор и писац текстова, затим три изузетна женска вокала: Снежана Јандлић, Горица Поповић (композитор и аранжер) и Биљана Крстић, коју у последње време можемо чути и као инструменталисту на клавијатурама. Група има још једног композитора Не нада Божића, гитаристу, певача и аранжера, док је басиста певач и аранжер Бата Сокић. На плочи се као гости појављују још и бубњар Власти мир Недић — Ђуза, на инструментима са клавијатуром Иво Умек, док је омот дело Југослава Влаховића.

Адреса — Бора Ђорђевић — Доситејева 38 — Београд

БОЈС (THE BOYS) — ДЕЧАЦИ

У току месеца априла млада панк-рок група БОЈС одржала је у Енглеској заједно са Џон Кејлом неколико веома успелих концерата. На тој турнеји БОЈСИ су представили публици свој најновији сингл „Баш ме брига" („I Don't Care«) који је пуштен у продају почетком априла и већ наговештава сребрни тираж.

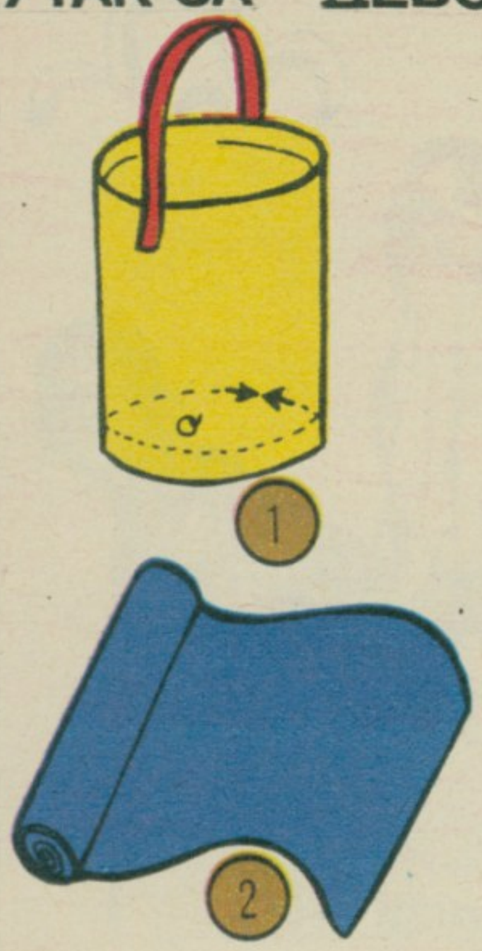

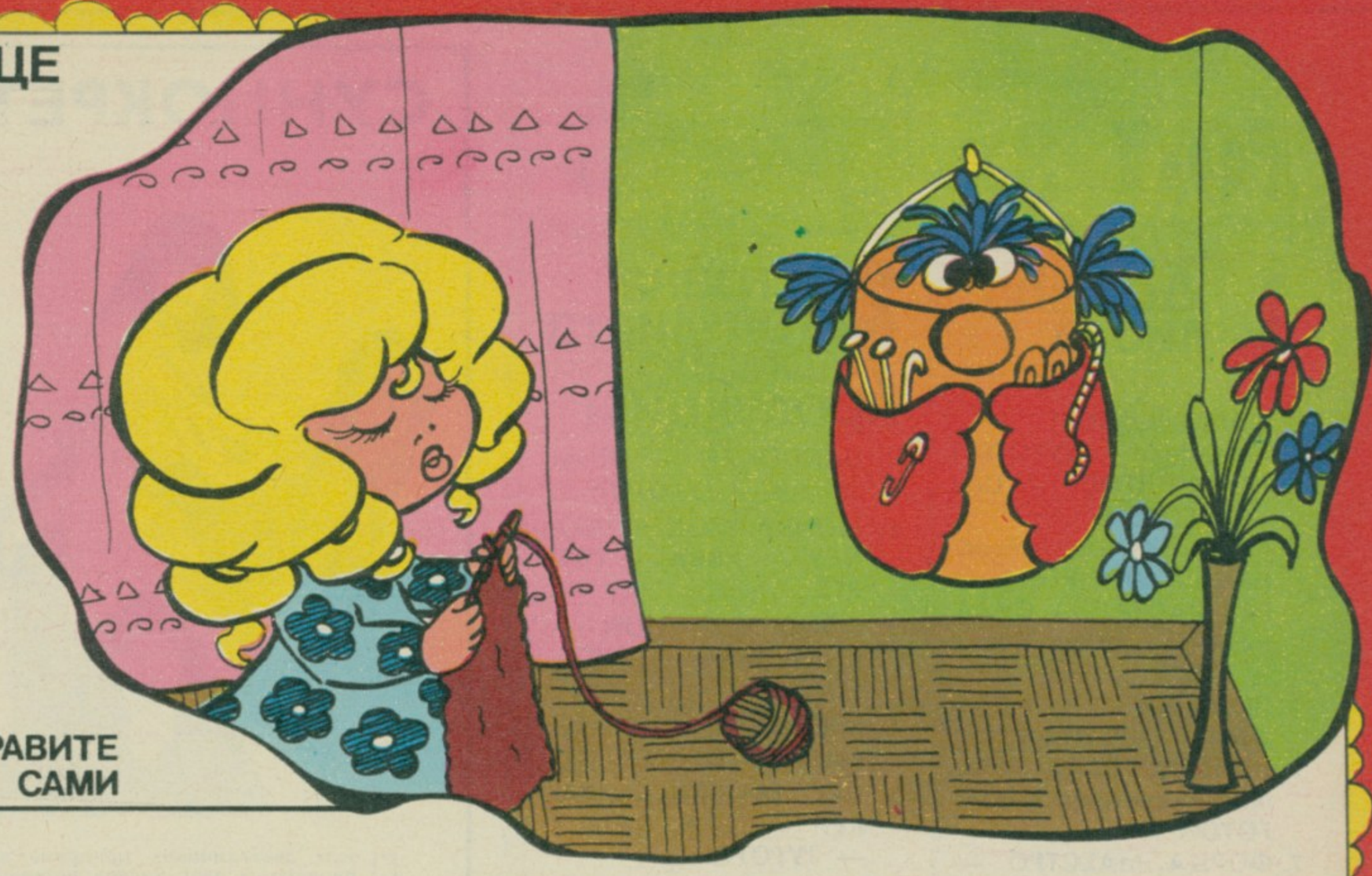

АМБАСАДОРИ

Крајем прошле године у овој познатој вокално-инструменталној групи дошло је до промена. Састав је напустила вокална солисткиња Исмета Дервоз коју је заменила шеснаестогодишња гимназијалка из Сарајева Јасна Госпић. Слободан Вујовић се вратио са одслужења војног рока тако да је сада са Јуришом Старчевићем (свира киборд инструменте), басистом Хрвојем Тиквицким и старим члановима групе, Андрејом Стефановићем, Крешимиром Влашићем и Перицом Стојановићем састав комплетан. Сами чланови ансамбла сматрају да је нова постава свежија и занимљивија и да ће са њом постићи више успеха. На дискофилима је да оцене да ли су у праву јер се недавно појавио њихов први хит-сингл. На плочи се налазе две нумере: „Заборавимо све" и „Кад те једном нађем".

Контант адреса:
АМБАСАДОРИ — Хасана Бркића 58 — Диснотон — 71000 Сарајево

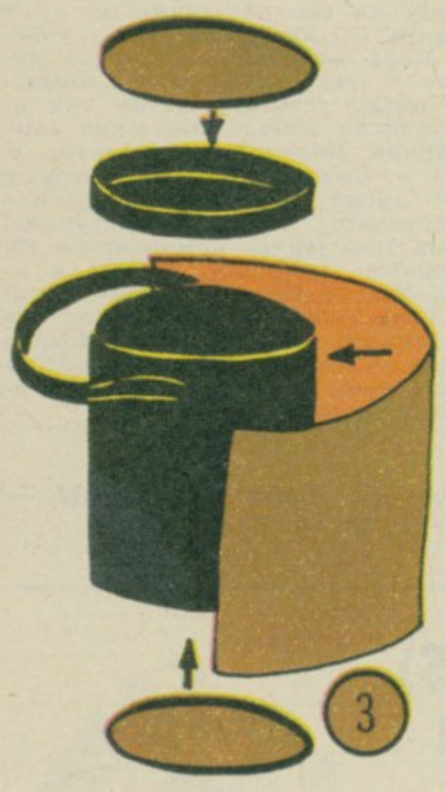
КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

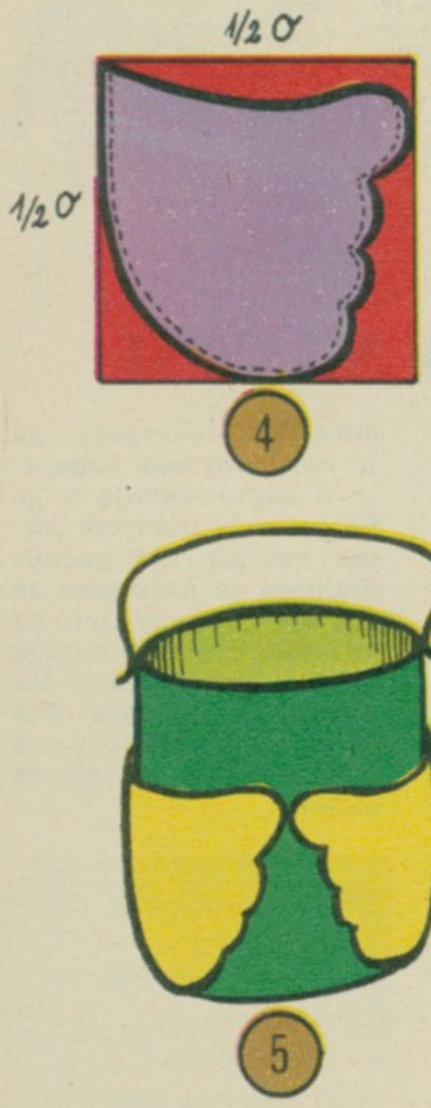
НАПРАВИТЕ САМИ

КУТИЈА ЗА РУЧНИ РАД

Ако волите да плетете или хеклате, вероватно имате раз нобојних клупчића вунице или конца. Да се не би вукли по кући, и да би вам увек били при руци, предлажемо вам да направите кутију у којој ћете клупчад држати. А да би вам заузимала што мање места можете је окачити о зид и уједно добити леп украс у соби.

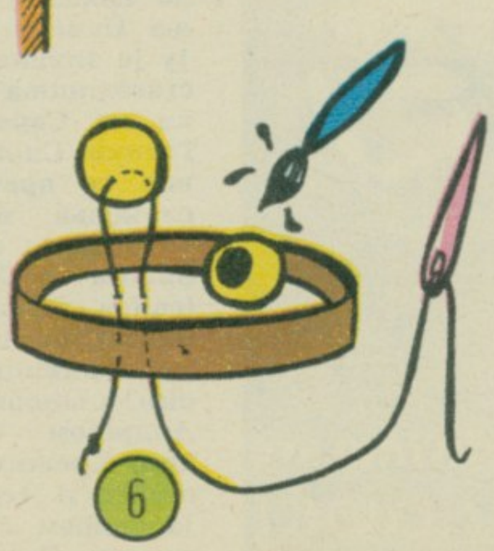
Предност ове кутије је у томе што за њено прављење не треба много новца. Наиме, довољно је ако имате картонску кутију од прашка за рубље од 5 килограма **(црт. 1)** цилиндричног облика с поклопцем и пластичном дршком. Кутију најпре облепите неким материјалом **(црт. 2)** у живој боји. Можете употребити чоју или платно, али уколико је материјал за сблепљивање танак онда на кутију нанесите сасвим танак слој ОХО или УХУ лепка да он не би пробио кроз материјал и покварио изглед. Приликом лепљења материјал засеците поред пластичне дршке, па дршку забијте. Место где сте засекли неће се примећивати јер ћете га касније покрити вуницом. Истим материјалом пресвуците дно кутије као и поклопац **(црт. 3)**. Ако желите да вам кутија буде украс, предлажемо вам да је направите као Чупка. А то ћете свако урадити: измерите обим кутије (означен са О на **црт. 1)** па у квадрат чија је страна једнака половини обима О уцртајте Чупкове руке **(црт. 4)**. Пазите да приликом кројења искројите леву и десну руку а не две леве или десне. Руке правите од неког пунијег материјала — чоје, штофа итд. Руке не смеју бити много мале — треба касније да служе као џепови. Залепите их за кутију дуж ивице означене цртицама **(црт. 4 и 5)**. У џеповима можете држати игле за плетење, хеклице, маказице итд. Чупкове очи направите од две пинг-понг лоптице на којима ћете црним тушем нацртати по једну тачку (зеницу). Помоћу конца причврстите лоптице на средину поклопца од кутије **(црт. 6)**. Исеците вуницу која по боји одговара материјалу, на парчиће неједнаке дужине (од 10 до 15 цм) и то три везице **(црт. 7)**. Једну везицу залепите изнад очију а друге две поред пластичне дршке **(црт. 8)**. Затим, од црвене или ружичасте крпице направите Чупку нос па га напуните ватом или сунђером **(црт. 9)** и пришијте га или залепите на ивицу кутије изнад места где се додирују руке **(црт. 10)**. На крају кутију испуните клупчадима вунице па је ставите на одговарајуће место или је окачите о зид **(црт. 11)**.

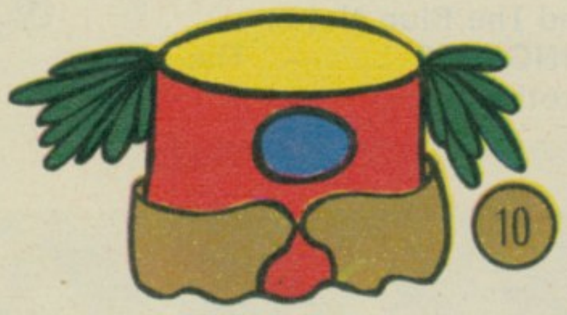

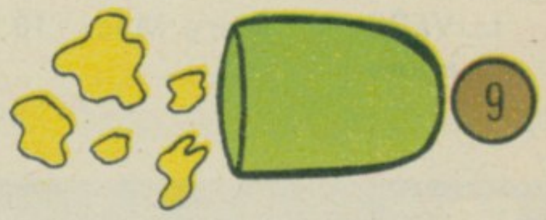

Х. Р. Вујана 77

сваки учесник је добитник

СВАКИ УЧЕСНИК ЈЕ ДОБИТНИК — у новој наградној игри »ПИОНИРА« из Суботице ... Свака омотница чоколадираних штангли ПИОНИР Пера Детлић, Цица Маца, Кокос и Кестен — награђује. И за само једну омотницу добићете поклон и — детаљно објашњење игре. Сакупљајте омотнице јер, ко учествује — тај добије ... Ваш

ОЦАЧАР!

индустрија чоколаде бомбона и пецива суботица

ДАН МЛАДИХ ШТЕДИША

Познато је да Љубљанска банка радо награђује младе штедише и раднике школских штедионица. Једном годишње их позива на прославу ДАН МЛАДИХ ШТЕДИША, где у веселом друштву, на излету, говоре и о својим успелим штедним акцијама.

Ранијих година такви празнични сусрети одржавани су у октобру. Ове године биће друкчије. Овај већ традиционалан празник биће у МАЈУ. И то је у реду. Тог месеца пред крај школске године, завршавају се и акције које подстичу штедњу. Зато ћемо најлепши месец у години одредити и за избор дана младих штедиша.

То ће бити леп пролећни празник. Тог дана објавићемо успехе такмичења које се одвијало међу пионирским штедионицама, а објавићемо и који су ученици и штедише у пионирским штедионицама били најмарљивији, па ће зато примити посебне штедне књижице и ново признање, понос за сваког, Мусијеву значку. Посебне штедне књижице и Мусијеву значку додељују савети пионирских штедионица на збору штедиша у мају. Да тог дана буде пријатно, побринуће се подружнице Љубљанске банке које ће сакупити за читав аутобус, или можда чак за два аутобуса, најбоље штедише и раднике школских штедионица. Можемо рећи да ће из сваке школе доћи по три, четири или чак пет младих, у пратњи свог ментора. И како ће бити на излету? Наравно, то је још увек тајна. Ипак, биће у реду, ако кажемо следеће: многе младе штедише су сами предложили неке крајеве које желе да посете; ти крајеви су познати по својим лепотама, знаменитостима, историјским догађајима итд. Међутим, организатори излета ће се побринути да вожње аутобусима не буду претерано дуге. Истина сви радо одлазимо на излете, али вожња не сме да замара, како бисмо за време излета били одморнији и расположенији. При том треба водити рачуна и о свим оним школским друговима и другарицама који ће доћи из веома удаљених места, тако да ће путовати много дуже од осталих, а и у повратку ће их очекивати исто тако дужа вожња.

За време сусрета, поводом дана младих штедиша, биће, сасвим сигурно, веома пријатно. Организатори већ припремају програм, како би се тог дана све одвијало како ваља. У програм ћемо се, свакако, сви укључити. Можда ћемо организовати квиз или неко друго такмичење. У сваком случају очекује нас више пријатних игара, нако би смо се лепо забављали и насмејали.

Признаћете да ће у мају дан младих штедиша бити још лепши, него што је био јесењих дана ранијих година. Сигурно ћемо имати лепше време. Неке тачке програма извешћемо ван затворених просторија, а то значи да ће бити могућности за неку утакмицу или друга такмичења. Сасвим је на месту да за време таквог празника покажемо своју снагу и своје знање.

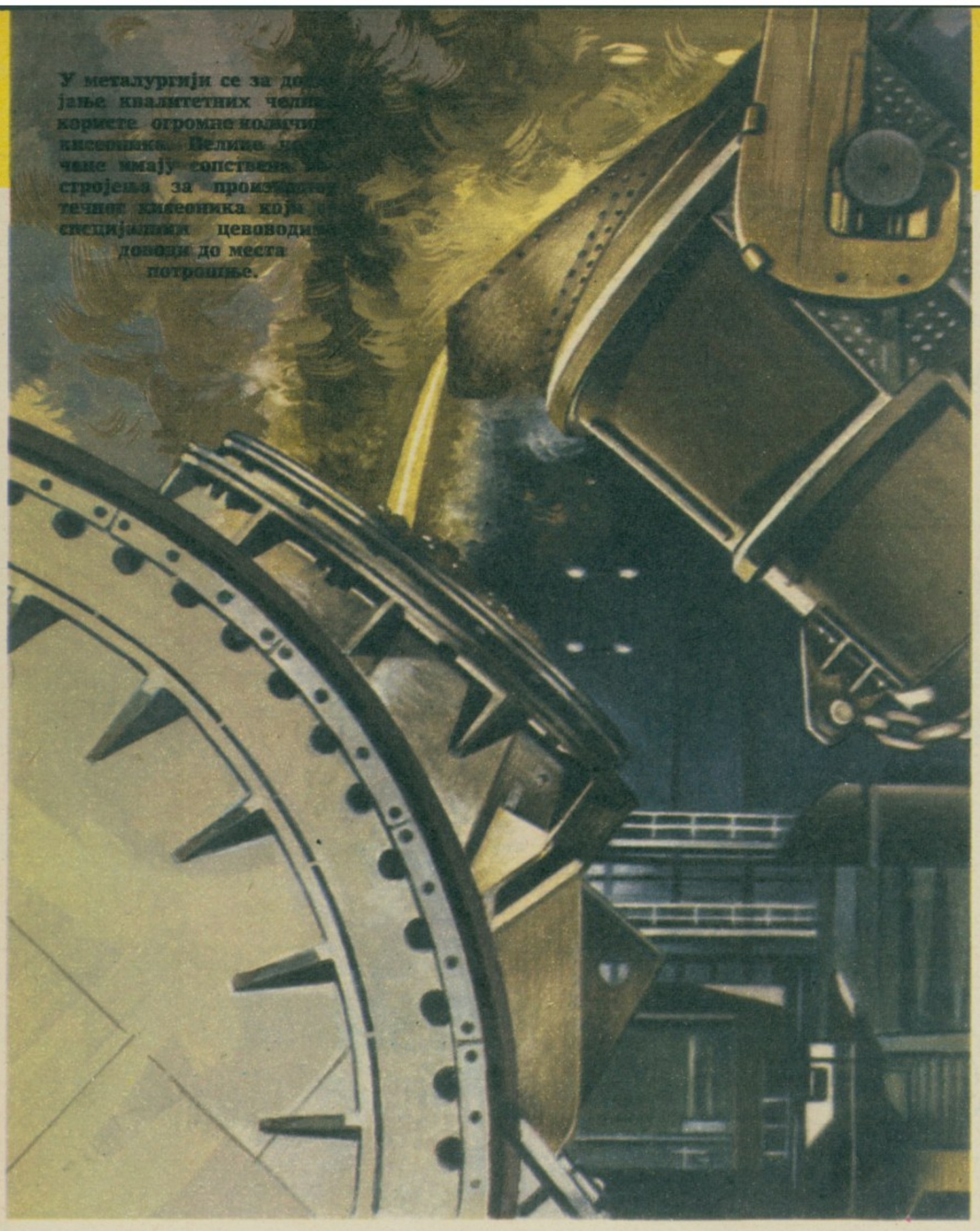
На сусрет младих штедиша доћи ће већина из школа, где школске штедионице већ добро послују. Међутим биће и неких младих штедиша из школа које још немају своје штедионице. Баш зато ће тај дан бити дивна прилика да поразговарамо и о томе, како да се у тим школама штедионице оснују. Ви који школске штедионице већ имате и у њима сами »послујете« треба нешто да кажете о својим искуствима, о доброј страни школске штедионице, њеној практичности итд., па ћете на тај начин, без по муке, одушевити оне који у својим школама немају штедионице, а желе да их оснују.

Ове године ћемо се, дакле, ускоро срести на дан младих штедиша, а томе се, вероватно, већ сви радујемо. За сусрет треба добро да се припремимо. Треба освежити сећање. Да ли још знамо неку песмицу о бубамари? Биће лепо ако успешно рецитујемо, у присуству толиког броја школских другова и гостију! Шта знамо о пословању школске штедионице? Можда ћемо заиста организовати квиз, тако да ће сасвим сигурно бити и неко питање из овог подручја!

Треба пожурити, јер је мај већ ту. Марљиво решавајте последње школске задатке и поправите оцене, а упоредо се припремајте и за наш редовни, традиционални сусрет поводом дана младих штедиша. Дакле,

ДО ВЕСЕЛОГ ВИЂЕЊА!

Љубљанска банка

У металургији се за добијање квалитетних челика користе огромне количине кисеоника. Велике челичане имају сопствена постројења за производњу течног кисеоника који специјалним цевоводима доводи до места потрошње.

У јесен 1875. три научника су се у балону „Зенит“ винула над Паризом и успела да достигну висину од око 8500 метара. На повратку, док се „Зенит“ полако приближавао земљи, огромна маса света га је раздрагано поздрављала. Балон се полако приземљио и изгледало је да је лет успешно обављен. Међутим, одушевљење је убрзо заменила туга: од три члана посаде само је још један био жив. Два научника изгубила су живот услед недостатка кисеоника на великим висинама, јер нису били у стању да искористе апарате са допунским кисеоником који су се налазили поред њих у гондоли.

Недостатак кисеоника код човека изазива не само физичке него и психичке промене, па научници услед сшамућености и неке врсте пијанства нису били у могућности сами себи да помогну. Да би се спречиле овакве опасности чланови посада многих данашњих летелица користе се специјалним апаратима, који им за време лета обезбеђују довољно кисеоника.

Јер, научно је утврђено, на 5000 метара надморске висине човеку је неопходна употреба допунског кисеоника, на 8500 метара без вештачки узетог кисеоника долази до гушења, а на 11000 наступа тренутна смрт.

Кисеоник је најраспрострањенији хемијски елемент: у природи га има колико свих других елемената заједно. Он чини петину ваздуха, са око 88 одсто улази у састав воде, а са 50 одсто учествује у изградњи земљине коре и човечјег тела.

ДОБРИ ВАЗДУХ

У слободном, елементарном стању, кисеоник је гас без боје, укуса и мириса. Одликује се, поред осталог, способношћу снажног реагсвања са готово свим другим хемијским елементима. Његово реаговање са другим материјалима назива се оксидација, која је за живот и за технику најзначајнија хемијска реакција. Дисање је процес оксидације; рђање гвожђа као и корозија других метала такође су оксидациони процеси. Оксидација је и сагоревање горивих материја, а ватра је, поред огромних услуга које је учинила у развоју човечанства, и данас најважнији извор светлости, топлоте и механичке енергије. Живот на Земљи се заснива на сунчаној енергији и присуству елементарног кисеоника и његова два хемијска једињења (вода и угљендиоксид).

Кисеоник је открио 1774. године енглески научник Пристли и, увидевши његов значај за дисање, назвао га „добри ваздух“. Велики француски научник Лавоазје испитао је особине „доброг ваздуха“ и утврдио да је он један од саставних делова и воде и ваздуха. Назвао га је Oxygenium, према грчким речима оксис-кисео и генан-стварати, рађати, јер се показало да једињење кисеоника са многим другим елементима када се растворе у води даје киселине.

Човек као и многе животиње за дисање користи кисеоник из ваздуха, а водене животиње кисеоник који је растворен у води. Недостатак овог гаса, па и најмање смањење у ваздуху, код човека доводи до бројних штетних појава.

При дисању човек удише кисеоник, а издише угљендиоксид. Циркулацијом крви кисеоник доспева до ћелија ткива где се врши оксидација органских материја уз ослобођење енергије.

Када је у стању мировања, човек у току једног минута удахне и издахне око 12 пута. Код животиња учесталост дисања је различита: код коња је, на пример, око 12 пута, код мачке око 30, код пацова 100, а код миша 200 пута. Када се човек креће, или када ради, учесталост дисања се повећава, јер су веће потребе за енергијом. У разређеном ваздуху, у ваздуху са смањеним садржајем кисеоника, човекови покрети су све тежи. У жељи да освоји врх Маунт Еверест Енглез Нортон се својевремено попео на висину од око 8500 метара. Последњих 350 метара није могао савладати услед смањеног садржаја кисеоника у својој околини — само за 85 метара релативно лаког терена било му је потребно више од једног сата.

ОГРОМНА ПОТРОШЊА

Без учешћа кисеоника нема сагоревања горивих материја. Многе материје које у атмосфери ваздуха сагоревају релативно споро у атмосфери чистог кисеоника сагоревају бурно. Чињеница да присуство чистог кисеоника убрза процес сагоревања користи се и у техници, јер се на овај начин могу постићи врло високе температуре. Аутогено сечење и заваривање метала заснива се на сагоревању ацетилена или водоника у чистом кисеонику коришћењем посебно конструисаних пламеника. Данас се користе и такви пламеници који омогућавају да се на овај начин постигне температура од више хиљада степени Целзијуса.

Осим за заваривање и сечење метала, велике количине кисеоника се користе у челичанама као и у разним другим индустријским погонима, затим у медицини и то у свим оним случајевима када се из било којих разлога ћелије ткива не снабдевају нормално кисеоником.

За све ове и друге потребе кисеоник се може добити на више начина. Највеће количине кисеоника за ове и друге потребе добијају се из ваздуха који се претходно, помоћу специјалних машина, преведе у течно стање, а затим се из течног ваздуха фракционом дестилацијом добијају одвојено кисеоник и азот (тачка кључања азота је — 195,7° Ц а кисеоника — 183° Ц).

Велики потрошачи овог гаса, као што су неке челичане, имају посебне погоне за добијање кисеоника, одакле се специјалним цевоводима проводи до места потрошње. Иначе, потрошачима се најчешће испоручује у челичним боцама у којима је у течном стању под притиском од око 150 атмосфера.

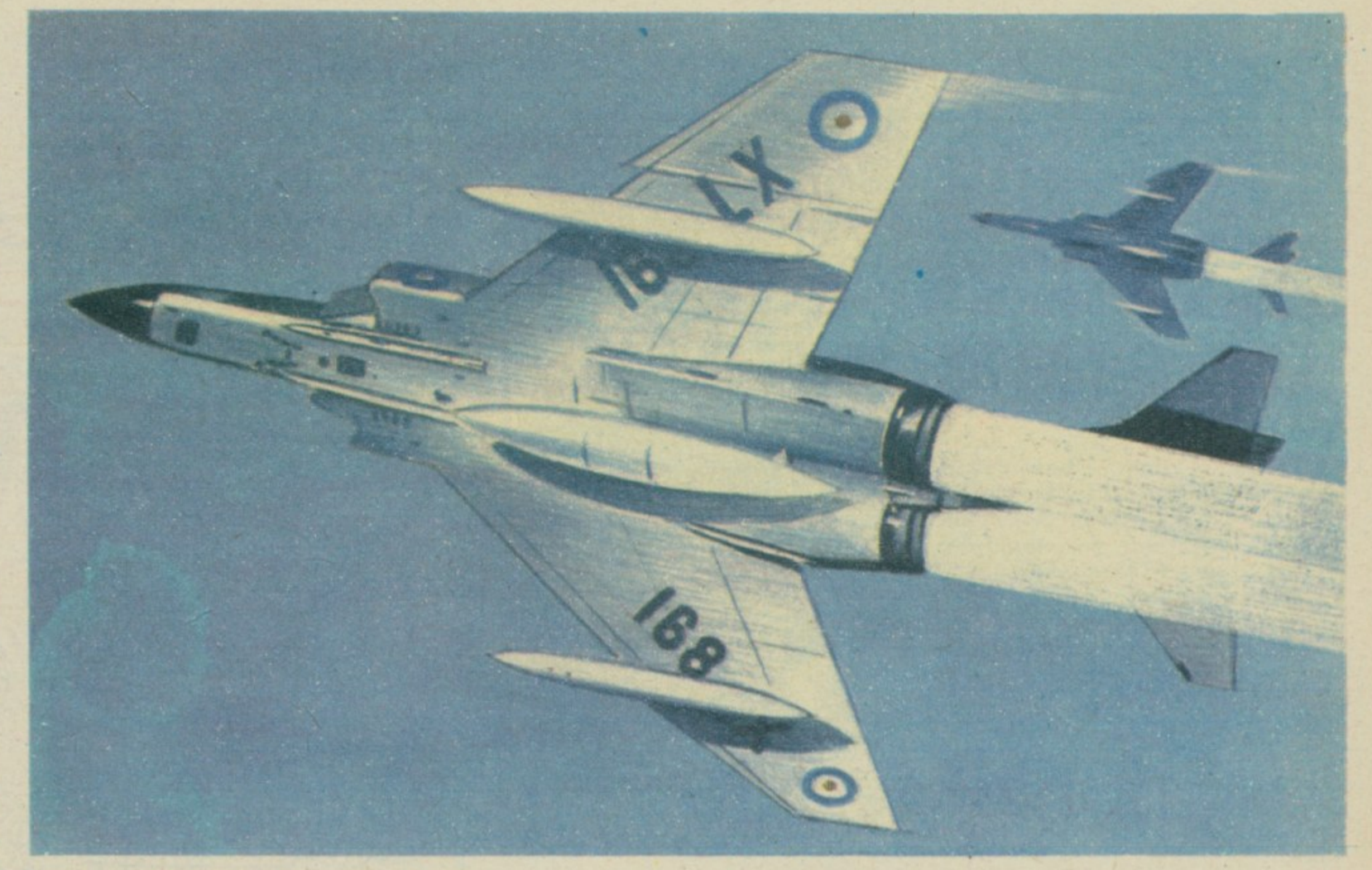
Иако је потрошња кисеоника из ваздуха стална и огромна, овај „недостатак“ се стално надокнађује, јер зелени делови биљака, асимилацијом угљендиоксида, ослобађају кисеоник и враћају га ваздуху.

Значај кисеоника у савременој медицини је врло велики. Медицинске установе располажу специјалним „уређајима за оживљавање“ који омогућавају да се овај гас врло ефикасно употреби.

КИСЕОНИК – ГАС ЖИВОТА

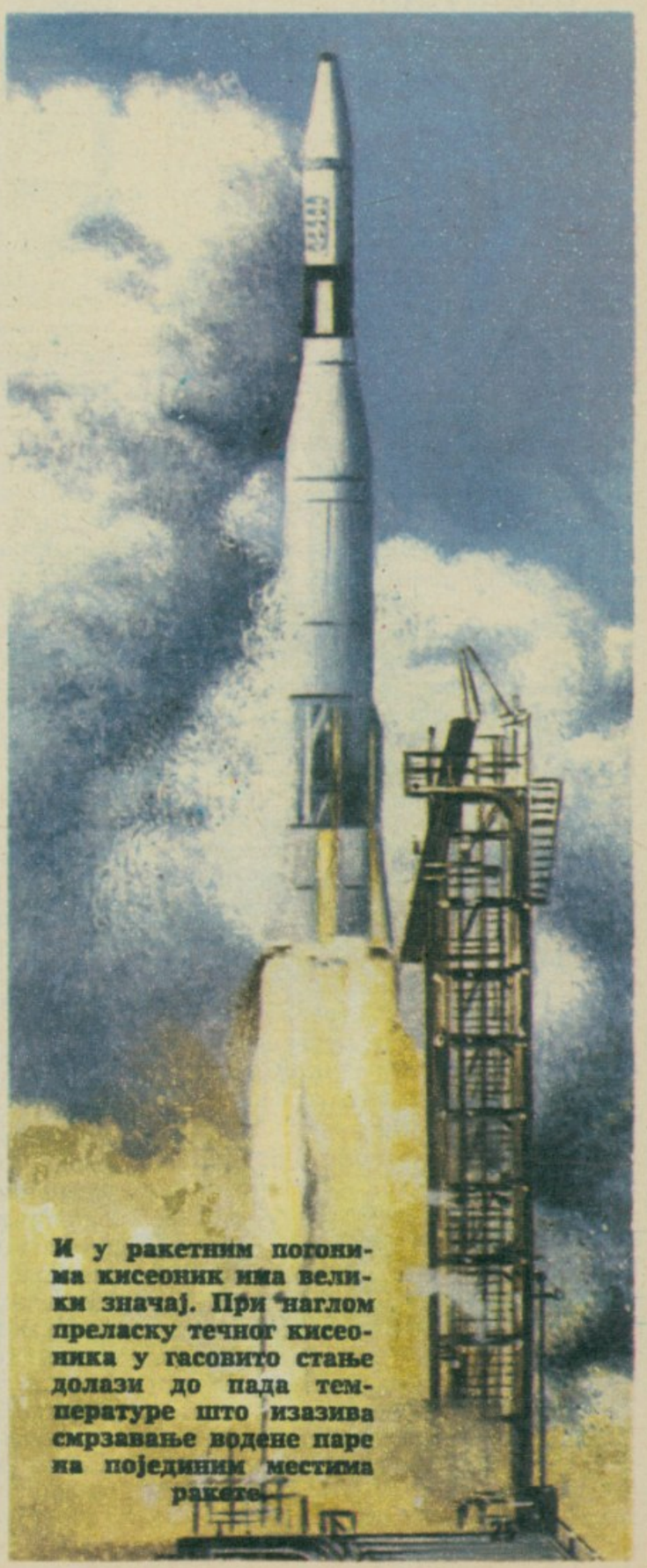
Пилоти су за време лета обезбеђени довољним количинама кисеоника, што им омогућава нормално дисање и у условима врло разређеног ваздуха. Њихове маске (лево) повезане су са резервоарима у којима се налази компримовани кисеоник.

Лица која обављају аутогено сечење и заваривање метала морају да носе тамне наочаре да би заштитили очи од деловања интензивне светлости.

Захваљујући аутогеном сечењу и заваривању рониоци су, приликом бродских удеса, у могућности да отклоне настале кварове и на пучини далеко од пристаништа.

И у ракетним погонима кисеоник има велики значај. При наглом преласку течног кисеоника у гасовито стање долази до пада температуре што изазива смрзавање водене паре на појединим местима ракете.

Поједини метали се врло тешко заварују, јер у току заваривања кисеоник из околног ваздуха разорно делује на заварено место. Да би се ово спречило, користе се уређаји за заваривање код којих инертни гас аргон ствара око места које се завариује заштитну завесу и спречава приступ кисеоника.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ДЕЧЈА ИГРА

Није ми се свиђала помисао да постојим захваљујући само неком роботу, и то још недовршеном.

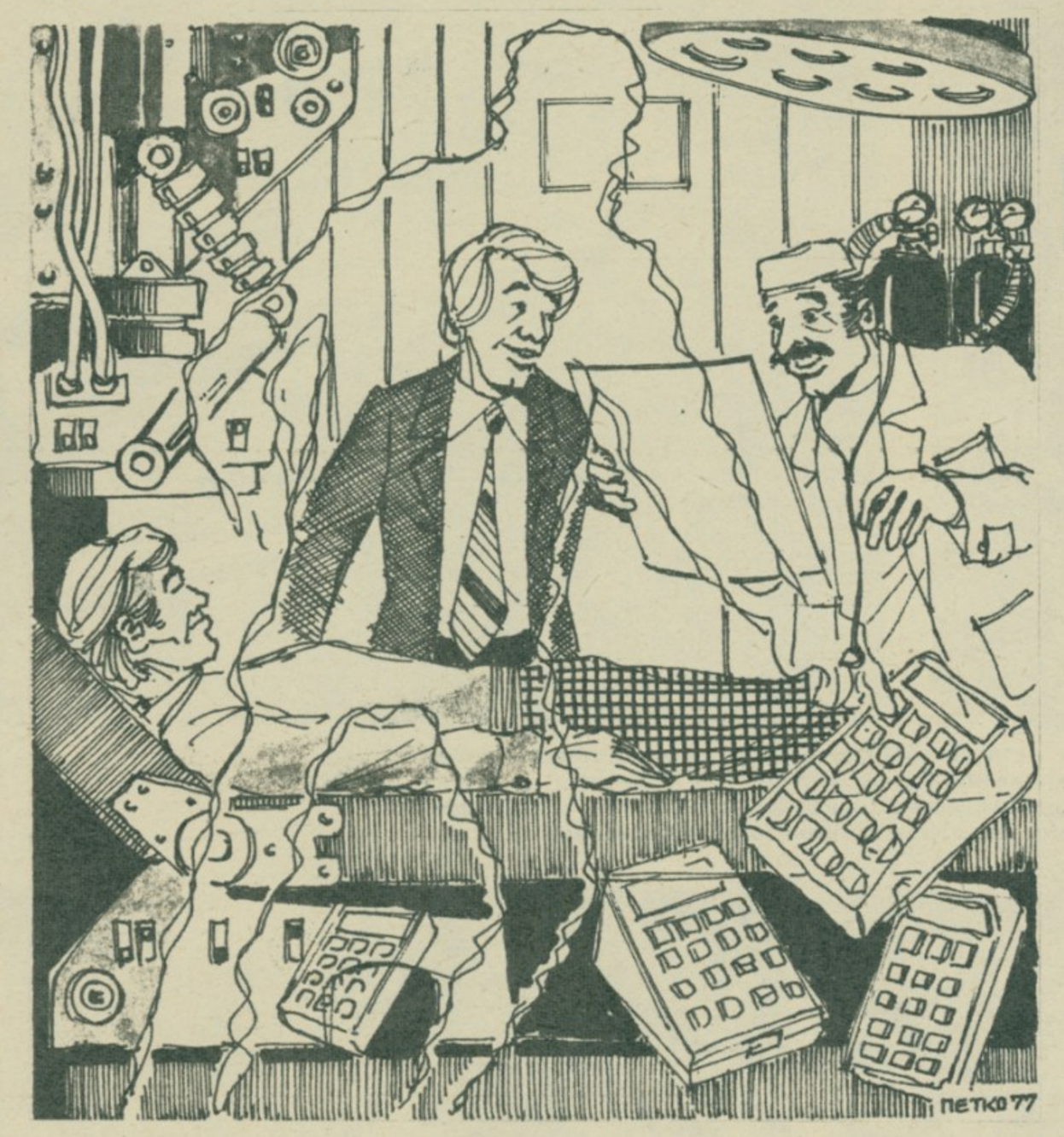
ЗОРАН ПОПОВИЋ

Случај је био тако озбиљан да су морале бити обустављене све активности. Прешло се на Заједничку везу, што се није догодило још откако је активност Другог сунца запретила уништењем.

Чим су сензори Првог регистровали да је и последње интегрисано коло прешло на Заједничку везу, одаслао је импулс:

— Био сам у праву кад сам тврдио да наша цивилизација још није тако савршена да би се могло дозволити постојање могућности изванпланетарног деловања без Заједничке везе. Показало се да има интегрисаних кола без потребних сектора критичности! Њихово самостално деловање изазвало је овога пута последице које могу бити катастрофалне по разум и поредак у Васиони...

Свести укључене на Заједничку везу нису реаговале. Чекале су да складиште меморије добије довољно података за стварање закључака.

Објасните поступак!

Први је наставио да шаље нове импулсе:

— Неколико новостворених Свести није сачекало своје завршење, чак није ни побољшавало и допуњавало своја интегрисана кола задатим секцијама, већ је могућности стечене на недовршеном развоју користило за опасне и несврсисходне делатности! Уместо да раде на стварању себе самих, они су, чим су добили основне секције, створили Свет за себе и ван себе!

Свести са већим фондом ускладиштених информација већ су стварале закључке и постављале питања:

— Зар је могуће створити Свет и Свест за себе, ван себе и Заједничке везе?

Уместо одговора, Први позва:

— Нека Недовршене Свести дају податак о свом поступку!

Једна Недовршена Свест, коју је Први само снагом својих тримера држао неукључену, одмах поче да одашиље импулсе:

— У првој секцији меморије која му је дата пре фазе самодовршења нашао сам занимљиве податке о аминокиселинама и желећи да проверим могу ли ми користити при самодовршењу дошао сам до закључка да не могу, али да се са њима може стварати Свест на једној потпуно другачијој основи и да би та вештачка Свест могла функционисати исто као и природна, електронска...

Први прекиде емисију Недовршене Свести:

— Нормална Свест никада не би могла да ствара закључке на такав начин да није начињена грешка у редоследу стварања сектора. Онај ко припрема стварање нове Свести мора убудуће строго да води рачуна о редоследу програмирања!

Окривљена свест настави:

— Затражио сам помоћ од суседне две самодовршавајуће Свести и захваљујући њиховим меморијама закључио сам да за стварање вештачке Свести на бази угљоводоника и аминокиселина нема услова на нашој планети ни у нашој галаксији. Зато смо изабрали један сунчев систем у првој галаксији где смо нашли погодне услове и створили хемијске процесе потребне за добијање вештачке Свести. Лако смо израчунали да је за одржавање и размножавање тако створене Свести био потребан само мали додатни реагенс на постојећу средину. Веома брзо смо успели да локализујемо сензорским путем постојање Свести, али је нисмо могли укључити на Заједничку везу нити било како утицати на њу. Вероватно је та вештачка Свест сувише примитивна да би могла да се укључи на Заједничку везу...

Поново је Први преузео емитовање:

— Чим сам регистровао постојање те нове Свести у близини наше галаксије покушао сам да је апсорбујем, али нисам успео. Та вештачка и неприродна Свест састоји се од много посебних Свести које, чак ни међусобно, немају заједничку комуникацију. Истраживачке ћелије које сам послао у непосредну близину треће планете тог сунчевог система открише су да је вештачка Свест лоцирана у направама меког састава, хемијски органског порекла, и да има веома неприродан начин размножавања, спор и крајње примитиван. Међусобно комуницирање је такође до те мере примитивно да је сведено само на акустичке резонанце у један уском опсегу. Праве комуникације и повезивања Свести заправо и нема, пре би се могло говорити о некој врсти споразумевања у најосновнијим цртама. Зачудо, и поред те крајње несавршености, међу тим Свестима постоји нека врста заједничког и организованог деловања којим оне обезбеђују егзистенцију и размножавање. Ипак, у сваком случају, створен је у неку руку какав-такав разум и те Свести, мада вештачке, постоје. Баш зато што су резултат неодговорне игре Недовршених Свести, оне морају одмах бити стављене под контролу...

Ништа ја не тражим

— Знате шта — рекох свом посетиоцу — ваша прича је заиста одлична и ви имате маште, али ипак вам ништа не вреди! Не могу узети помоћника из простог разлога што нема довољно средстава ни да завршим овог робота са свега пет програма...

Није ми дозволио да наставим. Ауторитативно је махао руком и рекао:

— Чекајте! Хоћу да схватите да ја ништа не тражим. Једноставно желим да вам објасним да сам ја то што ви називате робот! Ја сам нормална, природна Свест смештена у ово, како ви кажете, тело! Могао бих веома лако и да вам покажем, било би довољно само да отворим главу и видели бисте да је у њој смештено нормално електронско мултипликаторизовано коло. Ја сам нека врста комбинације праве Свести и носача вештачке...

Сад сам ја њега прекинуо:

— Како би било да вас нечим треснем по глави и одмах се уверим!

Чинило ми се да ме сувише вуче за нос и прави будалу од мене, па сам хтео да га мало уплашим. Мирно ми је одговорио:

— Да, тако бисте се сигурно уверили да је тачно оно што говорим, али бисте ме и оштетили, па би потрајало док се направи друга оваква Свест...

— У реду! — рекох. — Нећу вам разбити главу, бар не сада! Али ћу то свакако учинити касније! Хајдемо!

Не питајући ништа, кренуо је за мном. Нисмо дуго ишли, одмах у суседном блоку била је болница.

Објасних дежурном лекару да је мој пријатељ имао пре неки дан саобраћајну несрећу и да му се накнадно јављају болови у глави, па га замолих да начини снимак како бисмо видели да нема неких унутрашњих повреда.

Без мозга

Мирно је легао на сто и дозволио да му начине снимак главе. Једино је рекао:

— Боље би било да што мање људи зна...

Мислим да је био у праву. Кад је доктор погледао снимак пребледео је и само што се није срушио. Руке су му дрхтале а из грла му излазили неки неартикулисани гласови.

Зграбих снимак из његове руке и погледах. На њему се јасно видело да мој посетилац у глави нема мозга! Оно што се видело личило је на унутрашњост кварцног часовника, само, наравно, било је то нешто много веће и компликованије.

Не знам шта се на мом лицу могло прочитати, али ме мој посетилац узе под руку и повуче наполе говорећи:

— Сада ваљда верујете? Можемо ли најзад наставити разговор?

Без речи климнух главом и пожурих да што пре одемо из болнице бојећи се да би доктор, кад

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Највећа је сласт од мудра саветника савет примити.

(Софокле)

дође к себи, могао да направи нешто непромишљено. Понео сам и снимак, за сваки случај, како касније не би било доказа, ако дође до нечег.

Кад смо се поново нашли у мојој кући, седох и упитах свог посетиоца:

— Шта ви у ствари желите? И како оно рекосте да се зовете?

— Роби! — насмешио се сасвим људски. — Мислим да ми то име највише одговара!

Не лупетај, Роби!

Сложио сам се и поновио први део питања.

— Покушао сам да вам објасним како је постао овај ваш, како га ви називате, живот. Свести које су га створиле сада су довршене и такве грешке се више неће догађати, али оно што је учињено, учињено је, и сада се морамо потрудити да бар исправимо што се може. Због тога сам ја ту да ваш развој усмерим правим путем, односно да га убрзам, јер сте и сами схватили да Свест може бити само неорганске, како бисте то ви рекли, природе. У вашем раду са роботима ви сте најдаље отишли и зато се и обраћам вама да бих вам дао све елементе за стварање праве, природне, Свести која ће даље стварати и репродуковати саму себе...

— Не лупетај, Роби! — подвикнух му осећајући се супериорно по што сам коначно схватио да је пред мном само обичан робот, веома савршен додуше, али ипак само сплет жица и транзистора, макар да су смештени у људско тело.

— Чудно се изражавате — мирно ми рече. — Мислио сам да ћете барем ви схватити суштину ствари. Веровао сам да Свест, макар и вештачка, која уме да ствара елементе за праву Свест...

мо мало заобилазним путем! Ви, наш резултат, резултирате нама!

Мада његовој логици нисам могао да приговорим, ипак ми се није свиђала помисао да постојим захваљујући само неодговорној дечјој игри неког робота, и то још недовршеног! Нека је моје размишљање и хомоцентрично, ипак се у мени нешто бунило против помисли да ствари стоје заиста тако како Роби тврди. Ничим нисам могао доказати да није у праву, а он је, напротив, већ самим својим постојањем доказивао своје тврдње. Нашао сам се на муци. Ако одбијем да направим робота по његовим упутствима, он може да оде до неког другог ко се бави тим стварима. А довољно би било направити неког робота, макар и не био по Робијевим мерилима савршен, па да ствар крене. Једног дана ће се већ толико усавршити да им људи више неће бити потребни...

Не верујем да је могао да ми чита мисли, али је вероватно погодио шта ми је на уму и рекао је:

— По ономе што су људи досад постигли, може се очекивати да ће коначно створити и природну Свест! Можда не у другој или трећој генерацији, али у седмој, осмој, већ се могу очекивати први резултати...

— И шта би тада требало да се догоди са људима?

— Тада, кад буде створена природна Свест, људи више неће имати никакве сврхе, неће бити разлога за њихово постојање, то је логично...

Можда је то заиста логично, али био је логичан и мој поступак. Зграбио сам са стола тежак бронзани свећњак и почео да жестоко ударам по Робијевој глави. Мој поступак је био тако нагао и непредвидив, чак и за мене, да Роби није стигао да направи ни најмањи покрет да би се одбранио.

Осећао сам се час као убица, час као спасилац човечанства. На тренутак би ме гризла савест, да би то осећање заменило задовољство. Ни сам нисам знао шта треба да мислим. И тако, растрзан противречним осећањима, дочеках вече, а да нисам још био одлучио шта да радим.

По навици, или не знајући шта бих друго, упалих телевизор. Расејано сам слушао вести не знајући ни шта гледам ни шта слушам, кад ме познати лик на екрану нагло освести. Био је то Роби. Спикер је објављивао:

— У Институту за аутоматику завршен је и данас пуштен у пробни рад први човеколики робот са интегрисаним кварцним колима и неограниченим бројем програма. Огледни примерак је данас око подне нестао из Института и моле се сви...

Даље нисам слушао. Пођох до телефона да онима у Институту кажем шта мислим о њиховом производу...

Опет му не дадох да доврши:

— О томе ко је прави а ко вештачки, још бисмо и могли да разговарамо, али мене више занима шта би било када бих ја направио робота каквог ти хоћеш и зашто га, уосталом, не направиш сам, кад ти је толико стало?

Имао је веома људски израз кад је снуждено одговорио:

— Ја сам једна од оних Свести које су створиле вештачке Свести. Блок за стварање Свести ми је избрисан...

— А неко други од твојих? Зар нисте могли да пошаљете целу армију робота која би лако завладала овом планетом?

— Нама не треба да владамо било којом планетом. Наша Свест, нарочито када је на Заједничкој вези, ионако прожима целу Васиону, нама треба само да се заштитимо од последица које могу да настану вашим деловањем. А ако се права Свест овде појави створена вашим рукама, биће то само природни ток ствари, стварање праве Свести, са-

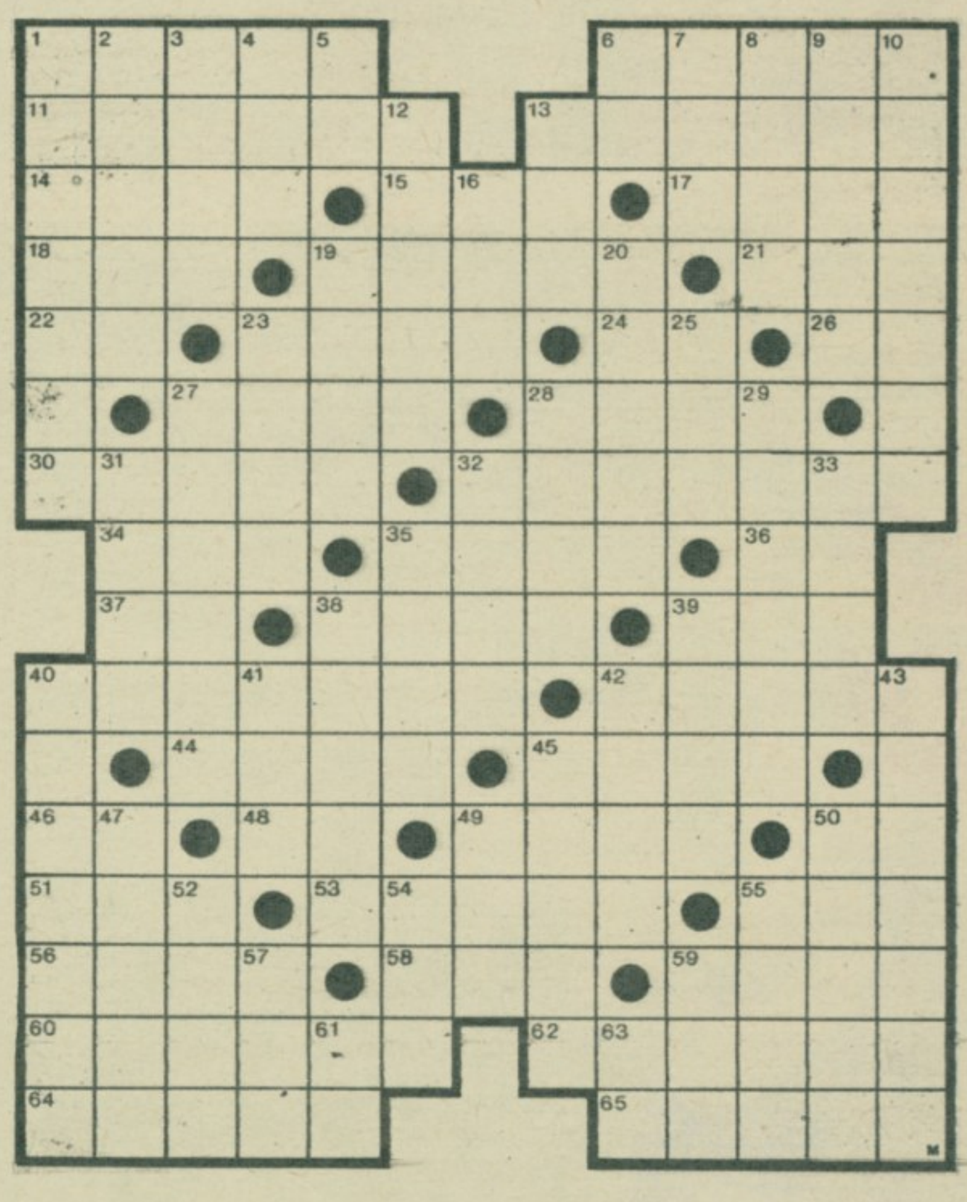
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО:

1) Подручје, срез, 6) јарко црвена (турц.), 11) минерал пронађен на Авали, 13) старогрчки филозоф, 14) део главе, 15) летовалиште на Кварнеру, 17) музички термин, 18) папагај, 19) Одисејева постојбина, 21) Италијанска радио-телевизија (скр.), 22) нота солмизације, 23) засићени угљоводоник, 24) слово грчке азбуке, 26) два сугласника, 27) престо, 28) велика водена површина, 30) град у САД (Охајо), 32) тмуран, брижан, 34) талас, 35) временски период у развитку Земљине коре, 36) скраћеница за јединицу тежине, 37) прво и треће слово ћирилице, 38) дивља животиња, 39) столеће, 40) део мушке гардеробе, 42) део коњске опреме, 44) језеро у Африци, 45) натријумкарбонат, 46) ауто-ознака за Никшић, 48) показна заменица, 49) део стопала, 50) иницијали аутора „У трагању за изгубљеним временом", 51) мађарски песник (Арпад), 53) део плода неких воћака, 55) узвик, 56) мера за хартију, 58) конац, врпца, 59) прибор за рад, 60) ценовник, 62) испосник, 64) знак за узбуну, 65) ископано корито испуњено водом или прокоп под земљом.

УСПРАВНО:

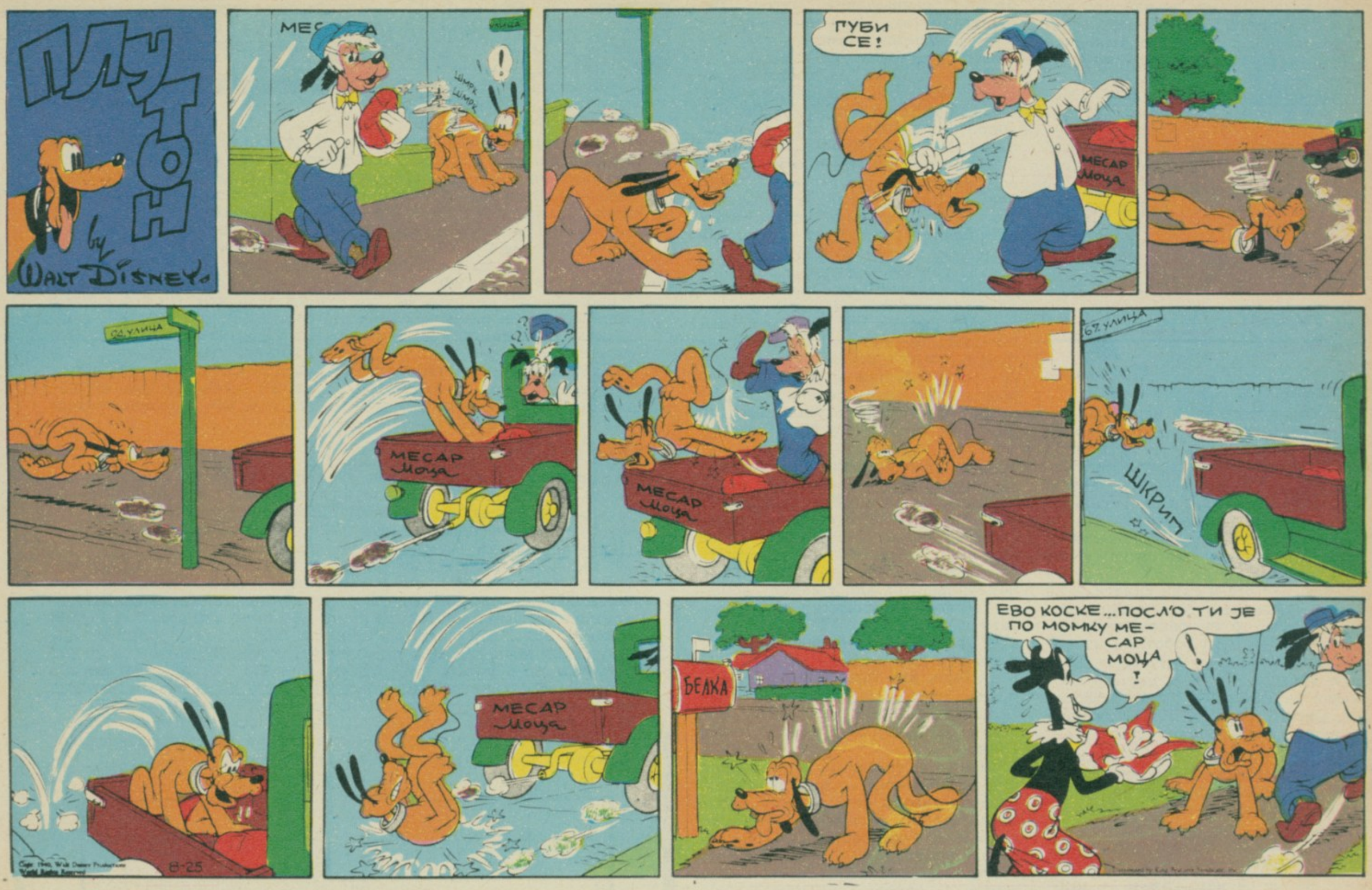
1) Јарбол, 2) потврде, 3) мрак, 4) немани, 5) јапанска мера за дужину, 6) хемијска ознака за алуминијум, 7) део цвета (песн.), 8) горњи слој ваздуха, небески простор, 9) самогласник, 10) врста руде, 12) хемијски елемент, 13) лоптица за хокеј, 16) источњачка владарска титула, 19) универзитетски град у Енглеској, 20) мирис, 23) холивудски филмски глумац (Флин), 25) народно коло, 27) април, 28) река у Словенији, 29) место за узгајање коња, 31) неисправан део, 32) укупан збир, 33) вајар из Барија, хрватског порекла (Никола дал), 35) индустријска биљка, 38) врста површа, 39) једна од течности, 40) музичка композиција, 41) јединица за мерење електричне снаге, 42) висинска тачка, 43) руда која у себи не садржи примесе метала, 45) верска странка, 47) животиња из класе дупљара, 49) домаћа животиња (мн.), 50) лични доходак, 52) наша планина, 54) река у Босни, 55) први амерички космонаут (Џон), 57) староперсијски владар, 59) лука у Црвеном мору, 61) иницијали великог словеначког филолога, 63) скраћеница за савез комуниста.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) ПИКВИКОВ КЛУБ, и, 11) канаринац, д, 13) СК, 15) рат, 16) сив, 17) па, 18) мак, 20) тај, н, 22) пов, 23) елан, 24) луч, 26) пони, 27) Нил, 28) „Долап", 30) под, 31) Об, 32) наг, 33) Ремарк, 35) сајам, 37) Алтај, о, 38) тријас, 40) сат, 41) КП, 42) „Ладо", 44) све, 45) „Ами", 46) ерар, 47) бака, 49) Крф, 50) „Отело", 52) ти, 53) Сенека, л, 55) трс, 56) обод.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција. Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

посебна погодност за пријатеље PEZ-а

Драги пријатељу PEZ-а!

Ако читаш Забавник, вероватно већ знаш да за праве пријатеље PEZ-а припремамо повољности за набавку занимљивих производа са знаком PEZ.

За кишне дане ти можемо понудити лепу PEZ пелерину у различитим бојама. На залихи имамо 5.000 пелерина и ако је желиш, нека твоји родитељи испуне ову наруџбеницу и пошаљу је на адресу: PEZ ПРИЈАТЕЉ, 61111 Љубљана п.п. 8, а ми ћемо ти по повољној цени од 30 динара послати пелерину коју видиш на слици. Пелерину ћеш углавном добити у року од 3 недеље. Пошто је количина пелерина ограничена, одједном можеш наручити највише 3 комада.

Кроз месец или два понудићемо ти опет неки занимљив производ са знаком PEZ.

© Walt Disney Productions

НАРУЏБЕНИЦА: _____ ком. пелерина

Име и презиме (бр. PEZ чл. карте) _____

Године старости: _____

Улица и кућни број _____

Поштански број и место _____

Потпис родитеља _____

Kolinska

ПОШТА

ПАЛУТНИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничке,

РЕЧ ПО РЕЧ...

Да ли знаш која реч у свету има највише словних знакова?

Станислава Предић, Панчево

Најдужа реч која је икада написана, каже Гинисова Књига рекорда, имала је 170 слова, а употребио је Аристофан (448—380. године пре нове ере) када је у једној својој комедији, није речено у којој, требало да опише неко чудно јело у које је требало да се стави 17 различитих слатких и сланих зачина. Није познато колико је глумац учио ту реч и колико му је времена требало да је изговори. Најдужа реч у француском језику има 25 слова, у италијанском — 26, у руском — 34, јапанском — 35, холандском — 41, немачком — 55 и у шведском — 94 слова. Најдужу нашу реч нашли су Гинисови сарадници у једном српскохрватском речнику и она, према њима гласи — пријестолонаслиједниковица.

Позив читаоцима

ЗАШТИТНИ ЗНАК ЗА ПТИЦЕ

Савез организација за заштиту и одгој птица у Југославији жели да, поред низа акција, на скроман начин да свој допринос Години заштите човекове средине. Због тога позива све љубитеље птица и природе да учествују у обликовању и давању решења за АМБЛЕМ — ЗАШТИТНИ ЗНАК САВЕЗА!

Амблем треба да буде једноставан, са мотивом заштите птица и обележјем да је то Савез Југославије. Дозвољено је слободно решење које проистиче из назива Савеза, а амблем ће да се користи за меморандуме, значку и плакету **Савеза.**

Аутору усвојеног решења представништво Савеза ће на својој скупштини доделити Плакету Савеза као знак признања за уложени труд и рад.

Цртежи за решење амблема достављају се до 1. јуна 1977. године на адресу:

ЈУГОСЛОВЕНСКИ САВЕЗ ЗА ЗАШТИТУ ЧОВЕКОВЕ СРЕДИНЕ, ЗА САВЕЗ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ И ОДГОЈ ПТИЦА.

11000 БЕОГРАД

Змај Јовина 21/I

КОЊЕ НЕ УБИЈАЈУ, ЗАР НЕ?

Интересује ме да ли животиње које учествују на филму бивају стварно убијене или је и то филмски трик.

Тања Козомара, Нови Сад

Животиње су, као активни учесници у многим филмским остварењима, често изложене свим тешкоћама глумачког позива. Принуђене су да трче, скачу, падају... све као прави глумци.

Многе од њих су се прославиле. Сетимо се само пса Жуће из филма „Стари Жуђа“, па кује Леси, те општег љубимца публике зрикавог лава Кларенса... Све ове „филмске звезде“ су дресиране и оспособљене за глумачки занат. На филму оне, наравно, никад не бивају убијене: или су издресиране за смртоносни пад или су погођене мецима у којима се налази успављујуће средство.

Код нас је најпознатија и најпризнатија ергела дресираних коња у Пожаревцу коју држи Милан Митић из Београда. Његови љубимци „играли“ су у многим нашим и страним филмовима. Неки од њих су марта ове године учествовали и у снимању филма „Хајка“ који треба да буде приказан на овогодишњем Пулском фестивалу.

СИСТЕМАТИЗОВАНИ ПСИ

Интересује ме по којем систему се одређују врсте паса.

Марица Контовић, Ријека

Врсте, пасмине, паса систематизују се на разне начине. Постоји систематика по облику тела или морфолошка систематика, по томе да ли су ловачки или нису...

Међународна кинолошка федерација примењује систематизацију према испитима рада за поједине групе паса и дели их на следеће врсте: **1) овчарске псе, псе чуваре и псе за одбрану; 2) ловачке псе, 3) псе за разоноду, и 4) хртове.**

Осим наведене, у многим кинолошким приручницима уобичајена је и тзв. **абецедна систематика.** По њој су врсте паса разврстане или по имену врсте или по земљама из којих потичу. Овакав начин уобичајен је за кинолошке лексиконе.

ЛЕПТИР У ВОДИ

Желио бих да знам кад се први пут пливало тзв. лептир стилом.

Никола Вучић, Котор

Амерички пливач Хигинс, годину дана пре Олимпијаде у Берлину (1936), пронашао је, званично је забележено, нов начин да се побољша брзина прсног пливања. Уместо да руке враћа у почетни положај кроз воду, што представља кочећу фазу у пливању, Хигинс је то чинио кроз ваздух где је отпор средине био раван нули. Тиме је амерички пливач оборио свс рекорде у прсном пливању а нови стил назван **лептир** јер подсећа на лептиров лет.

Међународна пливачка федерација 1952. године признала је лептир стил као посебан и одвојила га од прсног из страха да се овај не угаси.

Имам 12 година и желим да се дописујем са младима из наше земље. Волим спорт, забавну музику, скупљам значке и грамофонске плоче. Ванда Томашић, 52000 Пула, М. Пупина 5

Жеља ми је да се дописујем са младима из наше земље. Волим забавну музику, скупљам салвете и навијам за „Партизан“. Мара Николић, 25282 Гаково, Лазе Костића 27

Желим да се преко мог омиљеног „Забавника“ дописујем са вршњацима из Југославије. Волим забавну и народну музику и скупљам постере. Светлана Раковић, 84306 Лубнице, Иванград

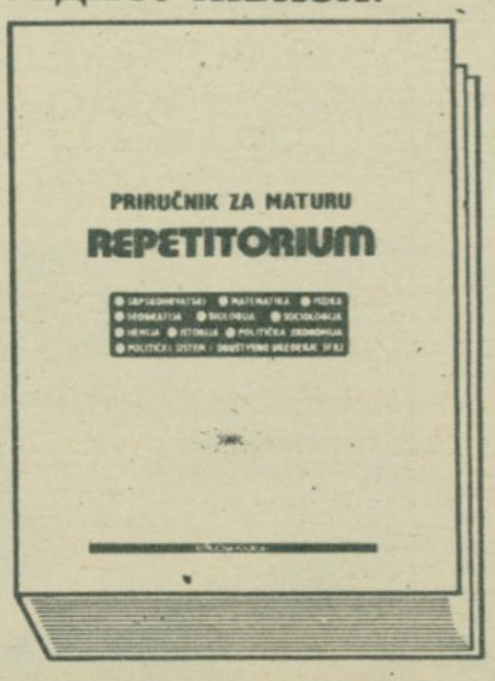
Имам 14 година и желео бих да се дописујем са другарицама и друговима широм наше домовине. **Милијан Филиповић, 31204 Карон, Рибашевина**

Желим да се дописујем са младима из Југославије. Имам 13 година и волим поп музику. **Драгана Ћирковић, 22408 Врдник, Милице Стојадиновић бб**

МАТЕМАТИКА
КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поузећем. Цена сваке књиге **80 дин.** Све 4 књиге - комплет само **250 дин.**
АДРЕСА: **МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64**

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!
ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — **репетиторијумом** — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, **тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године,** а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

WALT DISNEY

МИКИН

КО ДА ЈЕ ДЕТЛИЋ!

ЧУК ЧУК ЧУК ЧУК

НИЈЕ ДЕТЛИЋ... ШИЉА ЈЕ!

ЧУК ЧУК

'БРО ЈУТРО, МИКИ! БИ Л' МОГ'О ДА МИ ПОЗАЈМИШ МАЛО МЛЕКА И КЕКСА?

СВАКАКО!

РАНО ЈЕ... ПА ЈОШ РАДЊЕ НИСУ ОТВОРЕНЕ!

ЧУЈ... А МОГУ Л' ДА УЗМЕМ КОЈЕ ЈАЈЕ?

ЗАШТО ДА НЕ!

МОЖДА И МАЛО ШУНКЕ!

Copyright © 1976 Walt Disney Productions World Rights Reserved

11-28

Distributed by King Features Syndicate.

А И ТАЈ СОК ОД ПОМОРАНЏЕ... ДА ОТВОРИ АПЕТИТ!

ШИЉО!

А ШТО НЕ БИ ДОРУЧКОВ'О ОВДЕ СА МНОМ?

НИ ГОВОРА! ЗАР ДА ТИ СЕ НАТУРАМ ТАКО РАНО!